

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Βρυσακίου 15 & Κλάδου, 105 55 Αθήνα
τηλ.: 210 3215 146/fax: 210 3215 147
e-mail: sadas-pea@tee.gr • www.sadas-pea.gr

'ARCHITEKTONES'
JOURNAL OF THE ASSOCIATION OF GREEK ARCHITECTS
Issue 57, Cycle B, May/June 2006
Vrysakiou 15 & Kladou, 105 55 Athens
tel.: +30 210 3215 146/fax: +30 210 3215 147

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Παναγιώτης Γεωργακόπουλος
Αντιπρόεδρος: Γιώργος Νικολάου
Γεν. Γραμματέας: Γιώργος Διαμαντόπουλος
Ταμίας: Αλέξανδρος Βράκας
Ειδ. Γραμματέας: Αργύρης Δημητριάδης
Μέλη: Σαράντος Βενιζέλος
Πόλυ Γεωργακοπούλου
Μαρία Κουρμπανά
Κώστας Μπαρδάκης
Κώστας Μπελιμπασάκης
Θανάσης Μπούμπης
Παντελής Νικολακόπουλος
Ουρανία Οικονόμου
Θανάσης Παπιάς
Βασίλης Χατζηκίδης

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ-ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ
Παναγιώτης Γεωργακόπουλος

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν
τις απόψεις των συντακτών τους.
Οι επίσημες θέσεις του ΣΑΔΑΣ και των άλλων
Συλλόγων Αρχιτεκτόνων δημοσιεύονται στη
στήλη Δραστηριότητες του συλλόγου.

Τιμή τεύχους 0,003 €

ΕΚΔΟΤΗΣ

Σωτήρης Δημακόπουλος
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΔΟΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ 3D P. Δημακοπούλου & ΣΙΑ ΕΕ
Βουλαγαμένης 49, 116 36 Αθήνα
τηλ.: 210 9235 487-9
fax: 210 9222 743

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Όλγα Σπμαιοφορίδου
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Γιώργος Καλομηνίδης
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Βιργινία Παυλίδου
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ
Λάμπης Δορλής
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
Βάνα Διαμαντοπούλου,
Αρετή Κατή, Μέλπω Παπαδοπούλου,
Χρυσούλα Μουσουράκη
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
Νίκη Δανιηλίδου
DTP SERVICE

Shapen

ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
Αφοι Αθ. Τσακίρη ΑΕ
Κηφισού 18 ΑΘΗΝΑ
τηλ.: 210 5124 578, 210 5126 570
ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Ευάγγελος Μοσχόφης

αρχιτέκτονες

Περιοδικό του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ | τεύχος 57 – περίοδος Β | Μάιος/Ιούνιος 2006

Περιεχόμενα

- 18 «Σημείωμα της σύνταξης»
21 «Δραστηριότητες Δ.Σ. ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ»

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

- 29 **Δ. Πολυχρονόπουλος, Μ. Γούλα**, «4η Ευρωπαϊκή Biennale Τοπίου στη Βαρκελώνη»
32 **Ν. Κεφαλογιάννης**, «Οι προοπτικές της αρχιτεκτονικής έρευνας»
34 **Β. Παναγιωτοπούλου**, «“Ουρανο(κατεβ)άσματα”»
35 **Ε. Πορτάλιου**, «4ο Ευρωπαϊκό κοινωνικό φόρουμ»

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Α

Με τα μάτια των μη-αρχιτεκτόνων

[Επιμέλεια: Μ. Λεφαντζής, Β. Μελανίτου, Β. Παναγιωτοπούλου]

- 54 **Μ. Λεφαντζής**, «Blog: Ο διαδικτυακός απόηχος μιας “αρχιτεκτονικής” συζήτησης με μη-αρχιτέκτονες»
56 «Blog από αρχιτέκτονες για μη-αρχιτέκτονες»
60 «Blog: βιώματα για την πόλη»
63 «Blog: απόψεις για την εικόνα της Αρχιτεκτονικής»
65 **Β. Παναγιωτοπούλου**, «Θέατρο σκιών»
68 «Συζήτηση με τον δημοσιογράφο Τάσο Τέλλογλου»
69 «Συζήτηση με την ποιήτρια Βικτώρια Θεοδώρου»
70 «Η ζωή στην πόλη όπως τη βλέπουν τα παιδιά»
71 **Α. Μελανίτου**, «Αρχιτεκτονική και ο ρόλος του αρχιτέκτονα»

Δ Ι Α Γ Ω Ν Ι Σ Μ Ο Σ

- 81 Ενοποίηση και ανάπλαση των κοινοχρήστων χώρων του κέντρου της πόλης των Ιωαννίνων

Εξώφυλλο: Φηφιακά επεξεργασμένη απεικόνιση του αγάλματος της Θεάς της Καλυδώνος από τον Μ. Λεφαντζή, 2006

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Όλγα Βενετσιάνου
Μιχάλης Δωρής
Διονύσης Καννάς
Ειρήνη Κουφέλη
Αμαλία Κωτσάκη
Έλενα Λαϊνά
Μιχάλης Λεφαντζής
Άννα Μελανίτου
Ναταλία Μπαζαίου
Βασιλική Παναγιωτοπούλου
Δημήτρης Πολυχρονόπουλος
Νίκος Σιαπκίδης
Μάρω Σίνου
Χαρίκλεια Χάρη
Φραγκίσκα Χρυσολούρη

Ανταποκριτές:
Αριστοτέλης Δημητρακόπουλος
[Αμερική]
Νεκτάριος Κεφαλογιάννης
[Βαρκελώνη]
Δημήτρης Μανίκας [Βιέννη]
Μανώλης Ντούρλιας [Παρίσι]
Γ. Προκάκης, Α. Καλαντίδης
[Βερολίνο]

Υπεύθυνος από Δ.Σ.:
Γιώργος Νικολάου
Γραμματεία Σ.Ε.: Στέλλα Ρίζου

Επιθυμία του Συλλόγου είναι, να αξιοποιήσει τις απόψεις όλων των συναδέλφων μέσα από τις σελίδες του περιοδικού. Είναι δυνατόν, όλες οι συνεργασίες που θα αποστέλλονται στο περιοδικό, είτε υπό μορφή παρουσιάσεων έργων, θέσεων και επιστολών να καταχωρούνται στις σελίδες του.

Η Σ.Ε. ενημερώνει όλους τους συναδέλφους που επιθυμούν να αποστείλουν υλικό, να τηρούν τις αναγκαίες τεχνικές προδιαγραφές που ισχύουν για το περιοδικό.

Κάθε συνάδελφος που εκδηλώνει την πρόθεσή του για αρθρογραφία στα προγραμματισμένα αφιερώματα πρέπει να αποστείλει πρώτα ενημερωτική περιλήψη του άρθρου του.

Τα κείμενα πρέπει να είναι αποθηκευμένα σε δισκέτα και να συνοδεύονται από PRINT-OUT και φωτογραφικό υλικό. για άρθρα αφιερωμάτων η έκτασή τους πρέπει να κυμαίνεται από 1000-1200 λέξεις (συμπεριλαμβανομένων των παραπομπών ή των σημειώσεων), για άρθρα επικαίρων 700 λέξεις και για επιστολές 400 λέξεις.

Είναι απαραίτητη προϋπόθεση για περαιτέρω επεξεργασία από την Σ.Ε. το υλικό να αποστέλλεται μόνο στην Γραμματεία του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση των βιβλίων για βιβλιοπαρουσίαση.

Θα είναι πολύ χρήσιμο για όλους το περιοδικό να ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ και να ασκείται κριτική για το περιεχόμενο και την εμφάνισή του από όλους τους συναδέλφους.

Στο ανά χείρας τεύχος, ο τίτλος «με τα μάτια των μη-αρχιτεκτόνων» παραπέμπει άραγε σε «μη-αρχιτεκτονικό» περιεχόμενο;

Το υλικό που παρουσιάζεται εδώ, προσπαθεί να είναι μια εποπτεία της αρχιτεκτονικής επικαιρότητας, ένα ψηφιδωτό πληροφόρησης, ενημέρωσης και προβληματικής για το παρόν της αρχιτεκτονικής, σε σχέση με τον κατ' εξοχήν παραλήπτη της: τον άνθρωπο.

Αν και σε πρώτη ανάγνωση δεν εμφανίζει την απαιτούμενη «θεματική» συνοχή, η αντίχνευση της αρχιτεκτονικής του Σήμερα, ξεκινά από τα μάτια των μη-αρχιτεκτόνων για να καταλήξει στα μάτια των αρχιτεκτόνων, με τη βοήθεια ενός διαδικτυακού forum διαλόγου και μιας ετερόκλητης ακολουθίας σχολίων και συνεντεύξεων, «αφηγήσεων ζωής» που δίνει το λόγο στα άτομα και τους επιτρέπει να ανασυγκροτήσουν την αστική τους καθημερινότητα.

Ως αντιστικτική διάσταση του αφιερώματος, στα επίκαιρα, παρουσιάζεται το Σήμερα που εκφράζει η αρχιτεκτονική εκδοχή του κοινωνικού Forum και της συζήτησης που ανοίγει για τις προοπτικές της αρχιτεκτονικής έρευνας, το Αύριο της Αρχιτεκτονικής μέσα από την Biennale Τοπίου και το σχόλιο για την «ομάδα που χτίζει τον ουρανό» [COOP HIMMELB(L)AU].

Στηρίξτε την έκδοση του περιοδικού μας

R Εξοφλείστε τις συνδρομές σας στον ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

R Εγγραφείτε στον Σύλλογο

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η ανταπόκρισή σας ήταν πολύ μικρή, στην επείγουσα πρόσκληση που σας απευθύναμε στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού, για εξόφληση των συνδρομών σας στο Σύλλογο, έτσι ώστε να στηρίξετε μ' αυτόν τον τρόπο την απρόσκοπτη έκδοση και αποστολή του περιοδικού «Αρχιτέκτονες», το οποίο, μετά τις τεράστιες αυξήσεις των ταχυδρομικών τελών αποστολής (από 3.000,00 € το τεύχος, σε 14.000,00 € !!!) αδυνατούμε πλέον να αποστείλουμε.

Σας καλούμε ν' ανταποκριθείτε στο κάλεσμα μας, καταβάλλοντας στο λογαριασμό του Συλλόγου στην Εθνική Τράπεζα το ποσό των 20,00 €, για ετήσια συνδρομή ή 30,00 € για εγγραφή και συνδρομή, ούτως ώστε να μπορέσουμε απρόσκοπτα να συνεχίσουμε την έκδοση και την αποστολή του περιοδικού «Αρχιτέκτονες» σ' όλους εσάς που θα ανταποκριθείτε.

Καταθέστε την συνδρομή σας στον λογαριασμό 146/480197-02 της Εθνικής Τράπεζας δηλώνοντας απαραίτητα το ονοματεπώνυμό σας ώστε να πιστωθεί η συνδρομή σας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Π. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Γ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Σας επισυνάπτουμε σ' αυτό το τεύχος ένα «απόκομμα» προσωπικής υπενθύμισης, το οποίο εφόσον το αφαιρέσετε από το περιοδικό, μπορείτε να το έχετε μαζί σας, ώστε με τις άλλες σας συναλλαγές στην Εθνική Τράπεζα, να θυμηθείτε να εξοφλήσετε τη συνδρομή σας στο Σύλλογο.

ΟΝΟΜΑ:

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ: 146/480197-02 της Εθνικής Τράπεζας

ΠΡΟΣ: ΣΑΔΑΣ – ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

ΠΟΣΟ: 20,00 ή 30,00 €

Άποψη από την έκθεση της 4ης Ευρωπαϊκής Biennale Αρχιτεκτονικής Τοπίου

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Το Σάββατο 15 Απριλίου 2006 συνήλθε η 2η Τακτική Συνέλευση της Αντιπροσωπείας του ΣΑΔΑΣ – Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων της περιόδου 2005-2007, με Ημερήσια Διάταξη τα παρακάτω θέματα:

1. Ενημέρωση – Ανακοινώσεις – Επικαιρότητα
2. Προγραμματισμός Δράσης Δ.Σ. ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ

Στην συνέλευση παραβρέθηκε σημαντικός αριθμός συναδέλφων, συνολικά 91 (43 από την Περιφέρεια και 48 από Αττική), ποσοστό 55%. Διεξήχθη μια ενδιαφέρουσα συζήτηση για τον Προγραμματισμό Δράσεων της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η συνέλευση ξεκίνησε με την ομιλία του προέδρου Συλλόγου, κ. Π. Γεωργακόπουλου, ο οποίος αναφέρθηκε στα παρακάτω τρία σημεία του γενικού πλαισίου δράσης:

1. Θέλουμε ένα ανοικτό και δυναμικό Σύλλογο στην Υπηρεσία του κλάδου και της Αρχιτεκτονικής, χωρίς παραταξιακές εμπάθειες και υστεροβουλίες, πολιτική που αναβαθμίζει την αρχιτεκτονική και τονίζει τον κοινωνικό της χαρακτήρα και τον ρόλο της για μία πορεία ποιοτικής ανάπτυξης και εξέλιξης της χώρας.
2. Η υποστήριξη της θέσης του αρχιτέκτονα ως βασικού παράγοντα για την διαμόρφωση του κατοικημένου περιβάλλοντος και
3. Η διασφάλιση ότι η αρχιτεκτονική αποτελεί γνώρισμα της ιστορίας και του πολιτισμού, αναπόσπαστο στοιχείο των βιώσιμων αστικών και χωρικών πολιτικών.

Οι 3 μεγάλες ενότητες για τη δράση του Συλλόγου είναι:

1. Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
2. ΤΑ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ
3. Η ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Παρευρέθη ο πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου κ. Γ. Αλαβάνος, ο οποίος αναφέρθηκε στις τελευταίες εξελίξεις για τις Αμοιβές των Μελετών Ιδιωτικών Έργων και το Ασφαλιστικό και προς τον οποίο έγιναν διευκρινιστικές ερωτήσεις από μέλη της Αντιπροσωπείας.

Στη συζήτηση πήραν μέρος πολλοί συνάδελφοι (35) και πέρα από αυτά συζητήθηκαν και άλλα ενδιαφέροντα θέματα που απασχολούν τον κλάδο, αλλά και θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος όπως: ΕΠΑΕ, Κοινοτικές Οδηγίες, Πολυτεχνικές Σχολές, ΤΣΜΕΔΕ, Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί, Ολυμπιακά Έργα κλπ.

Ο πρόεδρος πρότεινε να μπει σε ανοικτή ψηφοφορία η έγκριση του Προγραμματισμού Δράσεων (ΥΠΕΡ: 52, ΚΑΤΑ: 15, ΛΕΥΚΑ: 7) Εγκρίνεται.

Επίσης κατατέθηκε πρόταση να διεκδικήσουμε επιπλέον τη θεσμοθέτηση μαθημάτων όπως Πολεοδομία, Χωροταξία, Σχέδιο στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Καθώς και η πρόταση να ζητήσει το Δ.Σ. του Συλλόγου συνάντηση με τις Αρχές που ελέγχουν τους μεγάλους ελεύθερους χώρους των πόλεων με στόχο την προστασία των αδόμητων εκτάσεων και την αξιοποίησή τους ως ελευθέρων χώρων αποκλειστικά.

Στη συνέχεια επικυρώθηκε από την Αντιπροσωπεία η πρόταση της Επιτροπής Νέων Αρχιτεκτόνων του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στο σύνολό της εκτός από το σημείο 9, που θέλει επαναδιατύπωση.

Αποφασίστηκε η επαναδραστηριοποίηση των Μόνιμων Επιτροπών – Ομάδων Εργασιών:

- Άσκηση Επαγγέλματος – Ειδικότητες – Πτυχία – Θεσμοί
- Θεσμικό Πλαίσιο Μελετών & Έργων
- Ασφαλιστικό
- Επαγγελματικά Θέματα Συναδέλφων – Αμοιβές
- Πολεοδομίες – Πολεοδομική Νομοθεσία
- Διεθνείς Σχέσεις
- Αρχιτεκτονική Κληρονομιά – Δίκτυο Αρχιτεκτονικής ΥΠΠΟ
- Επιτροπή Νέων Αρχιτεκτόνων – Εκπαίδευση
- Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί
- Καταστατικό – Συντονισμός Περιφερειακών Συλλόγων και Τμημάτων
- Περιοδικό Αρχιτέκτονες – Εκδόσεις
- Δημόσιες Σχέσεις – Συνεργασίες
- Εκδηλώσεις Αρχιτεκτονικής

και ζητήθηκε από το Δ.Σ. του Συλλόγου η ενεργός συμμετοχή και μελών της Αντιπροσωπείας στις Επιτροπές αυτές, ώστε να κινητοποιηθεί ο κλάδος σε διάφορα θέματα άμεσου ενδιαφέροντος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ
Νίκος Σιαπκίδης

ΣΤΟΧΟΙ – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2005-2007

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Ζούμε μέσα σ' ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Οι πόλεις μας εξαπλώνονται με τρομερούς και ανεξέλεγκτους ρυθμούς, που μεταβάλλουν με ταχύτητα, την εικόνα του δημόσιου χώρου.

Η χώρα μας πάσχει, από πολλές προβληματικές περιοχές, από πόλεις που αναζητούν αστική ανανέωση και ανάπτυξη, ασφάλεια και κυκλοφοριακή αποσυμφόρση. Προβλήματα που έχουν άμεση σχέση, με την στέγασση και την ανεπαρκή αστική αναγέννηση. Είναι σαφές ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη, για καλύτερες και κοινωνικά αποδεκτές συνθήκες διαβίωσης, που να προσφέρουν ασφάλεια, καθαριότητα, άνεση, πολιτισμό. Με άλλα λόγια βιώσιμη ανάπτυξη.

Όλες οι «χωρικές μεταβολές» εκπορεύονται και εξαρτώνται, από τις επιλογές του συστήματος εξουσίας, που πυροδοτούν ιδιωτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες αγνοούν και παραγκωνίζουν τις σχέσεις ισορροπίας, που πρέπει να έχουν με το «δημόσιο συμφέρον».

Η αναζήτηση κέρδους και βραχυπρόθεσμων αποτελεσμάτων, οδηγεί σε πολιτική δυναμική, με αποτέλεσμα οι «αρχές» και οι «ιδιώτες πελάτες», να λαμβάνουν αποφάσεις, που δίνουν μεγαλύτερη σημασία στα οικονομικά κριτήρια και κέρδη, παρά στη διασφάλιση της βιώσιμης ποιότητας, στο δομημένο περιβάλλον.

καθώς με την δραστηριότητα του μπορεί να αναδείξει θέματα, να προβεί σε επεξεργασίες, να υποβάλει προτάσεις, με στόχευση την ενίσχυση της Αρχιτεκτονικής και την θεσμοθέτηση ρυθμίσεων προς όφελός της.

Α4) Εκπροσώπηση του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ στα Συμβούλια Χωροταξίας Πολεοδομίας (ΣΧΟΠ).

Α5) Άσκηση επαγγέλματος. Είναι εξαιρετικά κρίσιμο και αναγκαίο πλέον, να δημιουργηθούν κανόνες που να διασφαλίζουν την άσκηση του επαγγέλματος και συγκεκριμένα:

- Κριτήρια εκπαίδευσης κατάρτισης και συνεργασίας με τις Αρχιτεκτονικές Σχολές. Δημιουργία ενιαίου Συντονιστικού Οργάνου ακαδημαϊκής και επαγγελματικής κοινότητας.
- Διαδικασίες αναγνώρισης τίτλων σπουδών.
- Διαδικασίες χορήγησης άδειας άσκησης επαγγέλματος και επαγγελματική εξάσκηση.
- Χρήση του τίτλου «Αρχιτέκτων» – Πιστοποίηση επαγγέλματος. Διαμόρφωση πλαισίου αρχών για την άσκηση της Αρχιτεκτονικής και το ρόλο του αρχιτέκτονα.
- Διερεύνηση, σε συνεχή συνεργασία με το CAE, της Οδηγίας 2005/36/ΕΚ της Ε.Ε. Στα πλαίσια αυτής της Οδηγίας, πρόσπιση των δικαιωμάτων των αρχιτεκτόνων. Αποτελεί ουσιαστική νομοθετική προσέγγιση της αμοιβαίας αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων, σχετικά με την Αρχιτεκτονική και του δικαιώματος ελευθερίας, για την παροχή υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά. Καθώς η Οδηγία θέτει κριτήρια για την εκπαίδευση των αρχιτεκτόνων, αποτελεί νομικό εργαλείο, το οποίο προστατεύει το δημόσιο συμφέρον, διασφαλίζοντας ότι εκείνοι που παρέχουν υπηρεσίες, σύμφωνα με την Οδηγία, έχουν τα κατάλληλα προσόντα και αντιλαμβάνονται την πολιτιστική και κοινωνική σημασία του έργου που αναλαμβάνουν.
- Παροχή αρχιτεκτονικών υπηρεσιών – Ποιοτική διαχείριση του αρχιτεκτονικού επαγγέλματος.

Α6) Υπολογισμός της ελάχιστης αμοιβής, των μελετών ειδικότητας αρχιτέκτονα των ιδιωτικών έργων, με βάση τον προϋπολογισμό του ΕΚΟ. (Απόφαση Αντιπροσωπείας ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ της 18/12/2004).

Α7) Αναμόρφωση των προδιαγραφών πληρότητας και ποιότητας των μελετών και κωδικοποίηση της πολεοδομικής νομοθεσίας.

- Καθιέρωση των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών στην υλοποίηση έργων δημοσίου συμφέροντος.
- Εφαρμογή χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού στη χώρα.

Α8) Θεσμικό πλαίσιο παραγωγής ιδιωτικών έργων και καθορισμός αρμοδιοτήτων και ευθυνών εργολάβων – ιδιοκτητών – μηχανικών.

Α9) Θέσπιση Μητρώου Κατασκευαστών Ιδιωτικών Έργων, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιόπιστη παραγωγή τεχνικού έργου.

Α10) Έλεγχος των υλικών και πιστοποίηση της ποιότητας αυτών.

Α11) Θέματα αρχιτεκτονικής προστασίας. Την τελευταία τριετία, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων ανέλαβε πρωτοβουλίες για την προστασία σημαντικών αρχιτεκτονικών έργων (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων, Ξενία). Η προσπάθεια αυτή του Συλλόγου που συνεχίζεται, έχει ως αποτέλεσμα, εκτός από την προστασία των ίδιων των κτιρίων, και την παράλληλη ενημέρωση και υποστήριξη των πολιτών.

Α12) Αλλαγή του θεσμικού πλαισίου του ΤΕΕ – Ανασυγκρότηση και αναμόρφωση του ρόλου του και των οργάνων του.

Α13) Ανάλυση πρωτοβουλιών σε συνεργασία με τους άλλους κλάδους, για τη μετεξέλιξη του ΣΣΜΕΔΕ σ’ ένα πρότυπο ασφαλιστικό οργανισμό.

Η αναδιάρθρωση των κλάδων του ΣΣΜΕΔΕ πρέπει:

- Να διασφαλίζει από τώρα την ομογενοποίηση των μηχανικών (παλαιών-νέων, ελεύθερων επαγγελματιών – κάθε είδους μισθωτών).
- Να περιλαμβάνει Κλάδο Προνοιακών Παροχών με σαφή χαρακτήρα (πόρους για τη λειτουργία και βιωσιμότητά του, ποιους καλύπτει και με ποιες προϋποθέσεις κλπ) και κύριο σκοπό την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων μηχανικών.
- Να κατοχυρώνει τον ΕΛΠΠ ως πρόσθετο Κλάδο Κύριας Σύνταξης, ώστε να υπάρχουν και επ’ αυτού, τόσο εργοδοτικές εισφορές, όσο και η θεσμοθετημένη κρατική συμμετοχή και να διασφαλίζεται η βιωσιμότητα του.
- Να αποσυνδέει το ύψος των συντάξεων μας από το «έλεος» των εκάστοτε υπουργών και να έχει μια σταθερή και αξιοπρεπή αναφορά.
- Να αναβαθμιστούν οι παροχές υγείας (νοσοκομειακής, ιατρικής και οδοντιατρικής).
- Υλοποίηση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, για το ύψος της κύριας σύνταξης και υλοποίηση της απόφασης της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ του 2003, για το ύψος της παροχής του ΕΛΠΠ στο λόγο 4/3.

Α14) Αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί. Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων ολοκλήρωσε την προηγούμενη διετία την επεξεργασία ενός νέου θεσμικού πλαισίου για τους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, εναρμονισμένου με τα ισχύοντα θεσμικά πλαίσια των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, με σκοπό την ουσιαστική και άρτια λειτουργία του θεσμού.

Το αποτέλεσμα αυτής της εργασίας έχει προωθηθεί στο αρμόδιο υπουργείο, ενώ αναμένεται η έγκριση και εφαρμογή του.

Β) ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
Η λειτουργία της Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων, τα τελευταία χρόνια, έχει αναδείξει σοβαρές αδυναμίες, στη δομή και στη λειτουργία του Συλλόγου. Ουσιαστικά είναι δυσχερής η πανελλαδική επικοινωνία του κλάδου, όπου η συγκρότηση του από Τμήματα και Συλλόγους, χωρίς συνοχή και ουσιαστική συμμετοχή στη δράση του, δυσχεραίνει την πανελλαδική συνεννόηση και την κοινή δράση, σε απαραίτητες και σημαντικές πρωτοβουλίες για την προώθηση των θεμάτων της Αρχιτεκτονικής, επί τη βάση, ενός ενιαίου πανελλαδικού προγράμματος.

Ο συντονισμός των περιφερειακών Συλλόγων, με την ενεργοποίηση του Συντονιστικού Οργάνου, ανέδειξε αυτό το πρόβλημα και την πιθανή αναγκαιότητα θεσμικής λειτουργίας του.

Η προηγούμενη Αντιπροσωπεία πρότεινε η επόμενη, δηλαδή η σημερινή, να είναι καταστατική Αντιπροσωπεία, ώστε να συζητήσει τα προβλήματα της δομής της οργάνωσης.

Επειδή όμως στα πλαίσια του Διοικητικού Συμβουλίου, διαμορφώνονται αλληλοσυγκρουόμενες προτάσεις και δεν συγκροτείται η απαιτούμενη πολιτική συμφωνία και συνοχή, προτείνουμε στα πλαίσια της συζήτησης του προγράμματος εργασιών 2005-2006, να κατατεθούν οι συζητούμενες προτάσεις, έτσι ώστε τα μέλη της Αντιπροσωπείας, σε συνεννόηση με τα Τμήματα και τους Συλλόγους να ωριμάσουν τις συνθήκες και τις προϋποθέσεις, ώστε η επόμενη Αντιπροσωπεία να είναι καταστατική.

Γ) ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
Απαραίτητη προϋπόθεση για τη στήριξη και ανάδειξη του ρόλου της Αρχιτεκτονικής, είναι η προβολή της αρχιτεκτονικής δημιουργίας και η διάχυση των ιδεών της στην ελληνική κοινωνία.

Προς αυτή την κατεύθυνση προωθούμε ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα επικοινωνιακών και μορφωτικών δράσεων και εργασιών, στα πλαίσια ενός πανελλήνιου συντονισμού, που θα συνθέτει την Αρχιτεκτονική με την ποιότητα και την ανάπτυξη. Ταυτόχρονα το πρόγραμμα αυτό είναι και παιδευτικό για την ίδια την αρχιτεκτονική κοινότητα.

Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, θεσμοθετήσαμε την μπιενάλε Βραβείων Αρχιτεκτονικής, με επιτυχημένη εναρκτήρια τελετή, τον Ιούνιο του 2005.

Επίσης ο Σύλλογος στηρίζει κάθε πρωτοβουλία περιφερειακού Συλλόγου και Τμήματος, που αναλαμβάνει ανάλογη δράση. Είναι χαρακτηριστική η καθιέρωση ημερίδων στην περιφέρεια, παράλληλα με τη σύγκληση του Συντονιστικού των Συλλόγων.

Επίσης είναι σημαντική η πρωτοβουλία των περιφερειακών Συλλόγων, σε δράσεις και εκδηλώσεις για την ανάδειξη και στήριξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Εργασίες και δράσεις που προτείνονται περαιτέρω, προς αυτή την κατεύθυνση, είναι οι ακόλουθες:

- Καθιέρωση Εβδομάδας Αρχιτεκτονικής, την τελευταία εβδομάδα του Ιουνίου, με κορύφωση την 1η Ιουλίου (παγκόσμια ημέρας Αρχιτεκτονικής), όπου ο ΣΑΔΑΣ, σε συντονισμό και σε συνεργασία με τα περιφερειακά Τμήματα και τους Συλλόγους, θα διαμορφώνει ένα κοινό πρόγραμμα προβολής της Αρχιτεκτονικής, πανελλαδικά.
- Παρέμβαση με ομιλίες και προβολές αρχιτεκτονικών έργων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Έκδοση οδηγού άσκησης επαγγέλματος «Το επάγγελμα του Αρχιτέκτονα».
- Ίδρυση και λειτουργία ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ στη Θεσσαλονίκη.
- Θεσμοθέτηση Έκθεσης Έργων Αρχιτεκτονικών Διαγωνισμών, ανά διετία, εναλλασσόμενη με την μπιενάλε των Βραβείων Αρχιτεκτονικής.
- Στήριξη και προβολή του περιοδικού ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ.
- Επέκταση και διαφήμιση της ιστοσελίδας του Συλλόγου, μέσα από την οποία θα παρουσιάζουμε μεγάλο μέρος, της σύγχρονης αρχιτεκτονικής δημιουργίας.
- Προετοιμασία του 11ου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου.
- Διεκδίκηση από το ΥΠΠΟ, του διπλανού κτιρίου επί της οδού Κλάδου, για τη δημιουργία συνεδριακού και εκθεσιακού χώρου.
- Καθιέρωση τριετούς Πανελλήνιου Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού Νέων Αρχιτεκτόνων «Αντώνης Τρίτσης», με θέμα την κατοικία, στηρίζοντας σύγχρονες αντιλήψεις για την Αρχιτεκτονική και καινοτόμες τεχνολογίες για την εξοικονόμηση φυσικών πόρων.
- Δημιουργία Κέντρου Τεκμηρίωσης της Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής, σε συνεργασία με το ΥΠΠΟ. Στόχος: τεκμηριωμένη καταγραφή των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων (συγκέντρωση – διατήρηση – ταξινόμηση – μελέτη, των σχεδίων, προπλασμάτων, photo και αρχείων).
- Συνεργασία με το Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου στα Χανιά, με στόχο την οργάνωση εκθέσεων, διαλέξεων, συζητήσεων σχετικά με τα ειδικά χαρακτηριστικά της μεσογειακής Αρχιτεκτονικής.
- Συνεργασία με Διεθνείς Ενώσεις Αρχιτεκτόνων (CAE, UIA, ICOMOS, UMAP, ARCE).
- Αναζήτηση πλαισίου συνεργασίας με έντυπα και περιοδικά του χώρου, για την προβολή των απόψεων του Συλλόγου και θεμάτων Αρχιτεκτονικής.
- Συναντήσεις – συνεντεύξεις με τα ΜΜΕ για την προβολή της Αρχιτεκτονικής.

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
<p>Για την υλοποίηση του προγράμματος και για την αποτελεσματικότητα της εργασίας ενός Διοικητικού Συμβουλίου, μέσα στις σημερινές συνθήκες και στις ανάγκες ενός σοβαρού προγράμματος, δεν επαρκεί ένα Διοικητικό Συμβούλιο για να αντιμετωπίσει το μέγεθος των θεμάτων και προβλημάτων. Σημαντικότεο ρόλο έχει η δράση και η συμμετοχή όλων μας.</p>	
<p>Στις θεματικές περιοχές που αναφέραμε παραπάνω, έχουν αναλάβει συντονιστικό ρόλο οι παρακάτω συνάδελφοι του Δ.Σ. Καλούμαστε όλοι να στελεχώσουμε τις παρακάτω επιτροπές, για να μπορέσουμε να προχωρήσουμε με επιτυχία στην υλοποίηση του προγράμματος.</p>	

Α) ΘΕΣΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	
ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ <i>ΑΣΚΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ – ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΤΥΧΙΑ – ΘΕΣΜΟΙ</i>	ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ Δ.Σ. Τάκης Γεωργακόπουλος Κώστας Μπελιμπασάκης
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ & ΕΡΓΩΝ	Θανάσης Μπούμπης Βασίλης Χατζηκίδης
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ	Γιώργος Διαμαντόπουλος Κώστας Μπαρδάκης Ουρανία Οικονόμου
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ ΑΜΟΙΒΕΣ	Αλέξανδρος Βράκας Κώστας Μπαρδάκης
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΕΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	Αλέξανδρος Βράκας Πόλυ Γεωργακοπούλου Γιώργος Νικολάου Βασίλης Χατζηκίδης
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	Κώστας Μπελιμπασάκης
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΔΙΚΤΥΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΥΠΠΟ	Αργύρης Δημητριάδης Γιώργος Διαμαντόπουλος Μαρία Κουρμπανά Γιώργος Νικολάου
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Σαράντος Βενιζέλος Κώστας Μπαρδάκης Ουρανία Οικονόμου
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ	Σαράντος Βενιζέλος Παντελής Νικολακόπουλος
Β) ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ – ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ Δ.Σ.ΜΕΛΗ Τάκης Γεωργακόπουλος Πόλυ Γεωργακοπούλου Γιώργος Διαμαντόπουλος Μαρία Κουρμπανά Κώστας Μπελιμπασάκης
Γ) ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ	
ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ – ΕΚΔΟΣΕΙΣ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ Δ.Σ. Γιώργος Νικολάου
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ – ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	Τάκης Γεωργακόπουλος Γιώργος Διαμαντόπουλος
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ	Αργύρης Δημητριάδης Μαρία Κουρμπανά Θανάσης Μπούμπης

4η Ευρωπαϊκή Biennale Τοπίου στη Βαρκελώνη

Δημήτρης Πολυχρονόπουλος, Μαρία Γούλα, αρχιτέκτονες

κάτω: Πολυάννα Παρασκευά, Ελιόπανο - Olive Cloth

Το τοπίο αποτελώντας μια νοηματοδοτημένη αναπαράσταση του ανθρώπινου περιβάλλοντος, προβάλλει, ταυτόχρονα με τη σύλληψή του από το ανθρώπινο βλέμμα τη συγκεκριμένη σχέση του υποκειμένου με το πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής του.

Με αυτή την έννοια η πράξη απόσπασης του τοπίου μέσα από το συνολικό γίνεσθαι μιας περιβάλλουσας φύσης, γίνεται αντιληπτή ως «κατασκευή» αλλά και «διαμεσολάβηση».

Στο πλαίσιο αυτό ο διάλογος πάνω στα ζητήματα του τοπίου αλλά και τις πρακτικές του σχεδιασμού του είναι απαραίτητο να επικαιροποιείται και να ανανεώνεται συχνά σε διεθνές επίπεδο μέσα από μια διαρκή διεπιστημονική ανταλλαγή σκέψεων και απόψεων.

Τον περασμένο Μάρτιο (23-25) πραγματοποιήθηκε στην πόλη της Βαρκελώνης η 4η Ευρωπαϊκή Biennale Τοπίου (IV Biennial Europea de Paisatge) η οποία διοργανώνεται από το 1999. Σήμερα αποτελεί πλέον ένα σημαντικό τόπο προβολής υλοποιημένων σχεδιαστικών προτάσεων για το τοπίο στην Ευρώπη, αλλά παράλληλα και ένα βήμα ανοικτού διαλόγου και ανάπτυξης νέων προσεγγίσεων πάνω σε ζητήματα της ιστορίας και θεωρίας του τοπίου.

Στις τέσσερις Biennale που πραγματοποιήθηκαν από το 1999, πάνω από 100 ομιλητές και

1000 περίπου σχεδιαστικές προτάσεις εκτέθηκαν και σχολιάστηκαν, ανικνεύοντας τις κοινές γραμμές αλλά και την ποικιλία των διαφορετικών οπτικών, σχετικών με το σχεδιασμό του τοπίου, τις μεταξύ τους επιρροές αλλά και τις δυνατότητες που προσφέρει ως ένα νέο πεδίο δράσης που φιλοδοξεί να συμπληρώσει και να βελτιώσει τις συμβατικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό του περιβάλλοντος.

Ας μην παραβλέψουμε το γεγονός ότι στην Ευρώπη τα ζητήματα γύρω από τον σχεδιασμό του τοπίου έχουν λάβει νέα δυναμική που οφείλεται μεταξύ άλλων σε μια πολύπλευρη ανάπτυξη σχέσεων με διαφορετικές περιοχές από τον χώρο της τέχνης και των κοινωνικών επιστημών. Επιπλέον η έμφαση που δίνεται την τελευταία δεκαετία στα ζητήματα οικολογίας και προστασίας του περιβάλλοντος αποτελεί ένα επιπλέον ξεχωριστό τομέα ανάπτυξης προβληματισμών για τον σχεδιασμό του τοπίου που προβλήθηκε με ιδιαίτερο τρόπο στην 4η Biennale. Ενδιαφέρον στοιχείο στη φετινή Biennale αποτέλεσε και η παρουσία έξι ελληνικών συμμετοχών. Είναι η συμμετοχή των Δημήτρη και Σουζάνας Αντωνάκην (Restoration of Kolonaki Square), Πολυάννας Παρασκευά (Olive Cloth, a space for children), των Anamorphosis Architects (Snow show snow/ice installation), των

Το υπόμνημα αυτό αναφέρει τα παρακάτω στοιχεία – έγγραφα, τα οποία δεν μας κοινοποιήθηκαν :

- 1) Την έκθεση της κ. Αλεξάνδρας Καρύδη
- 2) Την έκθεση – αντίκρουση αναφορών κ. Ι. Κίζη
- 3) Άρθρο του Πέτρου και της Μαρίνας Κουφοπούλου στο Ε.Δ. του ΤΕΕ
- 4) Φωτογραφίες της οδού Αδριανού 98β και των γειτονικών οικιών

Ο ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων, επειδή επιδεικνύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για σημαντικά θέματα που αφορούν την αρχιτεκτονική κληρονομιά, παρακαλεί από τα αναφερόμενα παραπάνω έγγραφα και φωτογραφίες, να του επιδοθούν αντίγραφα, ώστε να συντάξει τεκμηριωμένη απάντηση στην ανωτέρω επιστολή του κ. Ι.Κ. Καρρά, έχοντας όλα τα απαραίτητα στοιχεία.

Σας γνωστοποιούμε επίσης ότι λόγω του σημαντικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει το θέμα, από μνημειακή και ιστορική πλευρά, διενεργήθηκε αυτοψία, στο κτίριο Μπενιζέλων και στα όμορα του, στις 11.02.2006 από πενταμελή επιτροπή του Συλλόγου, παρουσία των μελετητών, κ. Ι. Κίζη αρχιτέκτονα και της κ. Ελ. Τσακανίκα πολιτικού μηχανικού, ώστε να αποκτήσει ο Σύλλογος επίγνωση της σημερινής κατάστασης του κτιρίου καθώς και του ευρύτερου περιβάλλοντος χώρου.

Προς τον Πρόεδρο του ΤΕΕ κ. Γ. Αλαβάνο

Θέμα: **Επείγουσα συνάντηση και ενέργειες για αμοιβές**

Κύριε Πρόεδρε και αγαπητέ συνάδελφε

Παρ' όλες τις κοινές μας προσπάθειες και την κινητοποίηση του ΤΕΕ ως κοινή έκφρασης και συνισταμένης όλων μας, προς τον Υφυπουργό ΠΕΧΩΔΕ κ. Ξανθόπουλο, ακόμα δεν έχει τελειώσει το θέμα του κανονισμού προεκτιμώμενων αμοιβών για τις χωροταξικές- ρυθμιστικές μελέτες (κατηγορία 1) και πολεοδομικές - ρυμοτομικές μελέτες (κατηγορία 2).

Σημειώνουμε ότι το ΤΕΕ έχει υποβάλλει έγκαιρα, από τον Ιούλιο του 2005, πρόταση κανονισμού που από κοινού επεξεργαστήκαμε και κοινοποιήσαμε και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ. Όπως έχουμε πληροφορηθεί από πλευράς ΤΕΕ, ο κος Υφυπουργός ζήτησε την σύσταση επιτροπής στην Γενική Διεύθυνση Πολεοδομίας για να εισηγηθεί σ' αυτόν πρόταση. Στην επιτροπή αυτή συμμετέχει το ΤΕΕ με εκπροσώπους του.

Στο μεταξύ, όπως γνωρίζετε, έχουν υποβληθεί πολλές διαμαρτυρίες και εκκρεμών ενστάσεις στους συλλόγους μας και στο ΤΕΕ, γραπτές και προφορικές, γι' αυτά που συμβαίνουν σήμερα στο πεδίο των προκηρύξεων των μελετών.

Κατά συνέπεια και επειδή α) δεν έχουμε επίσημη ενημέρωση για τις εργασίες της επιτροπής και β) η χρονική παράταση της εκκρεμότητας που δημιουργήσε η πρώτη απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ σε σχέση με την «πολεοδομία-χωροταξία» δημιουργεί καθημερινά σοβαρότατες παρενέργειες εις βάρος των μελετητών – μελών μας και του σχεδιασμού γενικότερα, σας παρακαλούμε για μια επείγουσα κοινή συνάντηση ενημέρωσης από τους εκπροσώπους σας.

Η συνάντηση αυτή πρέπει να γίνει εντός των προσεχών ημερών (δηλαδή μέχρι τέλους αυτής της εβδομάδας) ώστε να μπορέσουμε να συντονιστούμε και να προωθήσουμε έγκαιρα την επίλυση αυτού του ζωτικού και κρίσιμου, για τον κλάδο των αρχιτεκτόνων-πολεοδόμων-χωροτακτών, ζητήματος.

Με εκτίμηση και συναδελφικούς χαιρετισμούς

Κοινοποίηση: κα Βιβή Μπάτσου και κα Μάρθα Χουσιανάκου

Προς τον Υπουργό ΥΠΠΟ
κ. Γ. Βουλγαράκη

Θέμα: **Συνεργασία ΥΠΠΟ και ΣΑΔΑΣ-Πανελλίνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων**

Ο ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων και το Υπουργείο Πολιτισμού τα τελευταία χρόνια, είχαν διαμορφώσει ένα σταθερό πλαίσιο συνεργασίας κυρίως μέσα από το Δίκτυο Αρχιτεκτονικής.

Κοινός στόχος η προώθηση πολιτιστικών δράσεων, με άξονα την αρχιτεκτονική δημιουργία, την αρχιτεκτονική κληρονομιά και το ρόλο της στην εξέλιξη της κοινωνίας.

Δυστυχώς όμως για ενάμισι περίπου χρόνο, έχει απενεργοποιηθεί το Δίκτυο Αρχιτεκτονικής από το ΥΠΠΟ και ουδεμία άλλη συνεργασία και δράση έχει προκριθεί. Σαν παράδειγμα θέλω να σας αναφέρω, ότι έχουμε ήδη καθυστερήσει σαν χώρα, να υποβάλουμε την πρόταση μας, για τη 10η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής Μπιενάλε Βενετίας 2006, θέμα που αποτελούσε βασικό στοιχείο της συνεργασίας μας με το ΥΠΠΟ.

Κύριε Υπουργέ

Με κατεύθυνση την ανανέωση της συνεργασίας μας, ζητάμε συνάντηση, για ανταλλαγή απόψεων και για να σας καταθέσουμε ένα νέο πλαίσιο δράσης και συνεργασίας μαζί σας.

Προς το ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

Θέμα: **Άδεια Άσκησης Επαγγέλματος**

Αξιότιμε κύριε πρόεδρε,

Κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΑΔΑΣ-Πανελλίνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων της 15.2.2006 ετέθη υπ' όψιν μας η αίτηση της κυρίας Daria Cornea, αρχιτέκτονας μηχανικού ΕΜΠ, μέλος του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ, να παρέμβουμε προς το ΤΕΕ για να υποστηρίξουμε την αίτησή της να λάβει μέρος στις εξετάσεις για την Άδεια Άσκησης Επαγγέλματος την οποία έθεσε υπ' όψιν σας στις 27 Ιανουαρίου 2006.

Η ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. του Συλλόγου μας αφού μελέτησε τα στοιχεία της υπόθεσης της συναδέλφου Daria Cornea, είναι να υποστηρίξει την αίτησή της προς το ΤΕΕ και να συμμετάσχει στις εξετάσεις για Άδεια Άσκησης Επαγγέλματος αφού έχει υποβάλλει τα δικαιολογητικά της, κατόπιν απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής, στην οποία παλιότερα είχαν υποβληθεί παρόμοιες αιτήσεις και είχε αποφασίσει θετικά ερμηνεύοντας το Π.Δ. 512/91.

Η συνάδελφος διαμένει στην Ελλάδα 10 χρόνια, έχει παντρευτεί Έλληνα υπήκοο και κάτοικο Αθηνών και είναι μητέρα ενός παιδιού.

Κοινοποίηση: Γραφείο Εξετάσεων Άδειας Άσκησης Επαγγέλματος

Προς τον Υπουργό ΥΠΠΟ
κ. Γ. Βουλγαράκη

Θέμα: **Ακίνητο «98 β – επί της αδιεξόδου παρόδου της οδού Αδριανού στην Πλάκα» ιδιοκτησίας του κ. Ι.Κ. Καρρά**

Στις 23/01/2006, λάβαμε επιστολή, στον ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων, από τον Ι.Κ. Καρρά, Πρυτανείου 19 Πλάκα 10556, αναφερόμενη στο παραπάνω θέμα, με επισυναπτόμενο το από 11/10/2005, υπόμνημα του κ. Β.Κ. Δωροβίνη, προς τον Υφυπουργό Πολιτισμού.

Θεοκλή Καναρέλη και Κώστα Μανωλίδη (The Hellenikon Metropolitan Park and Urban Development) της γλύπτριας Νέλλας Γκόλαντα και της αρχ. Ασπασίας Κουζούπη (Attiki Odos western Peripherai Hymettus) καθώς και η πρόταση για μια δράση –παρέμβαση στο τοπίο– διδασκόντων και φοιτητών από το Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Παν. Θεσσαλίας (Island – Built event) με συντονιστές τον Αριστείδη Αντονά και Φίλιπο Ωραιόπουλο.

Κατά την διάρκεια της Biennale λειτούργησαν δύο ξεχωριστές εκθέσεις η μια φιλοξενήθηκε στον εκθεσιακό χώρο του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων της Καταλονίας, στην κεντρική πλατεία του Καθεδρικού ναού και αποτέλεσε την κεντρική

έκθεση υλοποιημένων project και η δεύτερη στο κτίριο της σχολής Αρχιτεκτονικής της Βαρκελώνης όπου παρουσιάστηκαν σχετικές με τον σχεδιασμό του τοπίου εργασίες από Ευρωπαϊκές και Αμερικανικές σχολές αρχιτεκτονικής και αρχιτεκτονικής τοπίου.

Στην συνέχεια η κα Μαρία Γούλα, αρχιτέκτων MLA, διδάσκουσα στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα Αρχιτεκτονικής Τοπίου στην Αρχιτεκτονική σχολή της Βαρκελώνης και ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Biennale Τοπίου, παρουσιάζει ορισμένες σκέψεις πάνω στις διαμορφούμενες συνθήκες μιας νέας δυναμικής του σχεδιασμού του τοπίου στην Ευρώπη σε σχέση και με το θεσμό διοργάνωσης της Biennale Τοπίου.

Λίγα λόγια για την Ευρωπαϊκή Biennale Τοπίου στη Βαρκελώνη

Η Ευρωπαϊκή Biennale Τοπίου (4η ήδη διοργάνωση) είναι αποτέλεσμα μιας ακαδημαϊκής πρωτοβουλίας που χρονικά συμπίπτει με τη λεγόμενη «επιστροφή» του τοπίου και τις πολύ-

πλευρες εκδηλώσεις του ενδιαφέροντος για αυτό, τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στη Μεσόγειο, αλλά και με τη «διεθνοποίηση» του Master Αρχιτεκτονικής Τοπίου και την ίδρυση του πρώτου προγράμματος ειδίκευσης στο τοπίο (δεύτερου κύκλου) στην Ισπανία στα πλαίσια της Αρχιτεκτονικής Σχολής της Βαρκελώνης. Το Master Αρχιτεκτονικής Τοπίου, που ξεκίνησε το 1983, εξέφρασε το ενδιαφέρον του πανεπιστημιακού χώρου να συνδέσει τη συζήτηση γύρω από τον δημόσιο χώρο με την ιστορία των κήπων και πάρκων και τη σχέση τους με τη σύγχρονη πόλη. Κατ' αρχήν, προσέκλυσε ένα κοινό κυρίως τοπικό, νέων αρχιτεκτόνων που τη δεκαετία του '90, θα κατασκεύαζαν τον δημόσιο χώρο και τα τοπία της Βαρκελώνης, πέρα από εκείνον της αστικής πλατείας, επικεντρώνοντας στα μεταβατικά και «ενδιάμεσα», χωρίς εικόνα, τοπία της σύγχρονης μητρόπολης.

Από το 1993 αναλαμβάνει τη διεύθυνση η καθηγήτρια Ρόζα Μπάρμπα με τη διάθεση να στρέψει την προσοχή από μια συζήτηση περιορισμένη στον δημόσιο χώρο, που μετά την Ολυμπιάδα είχε προσωρινά εξαντληθεί, στα τοπία της περιφέρειας, του τουρισμού, στη διαχείριση των φυσικών πόρων και στις εναλλακτικές ενέργειες, στα αγροτικά τοπία, χωρίς να εγκαταλείψει φυσικά τα ζητήματα δημοσίου χώρου που παίρνουν, όμως, άλλη διάσταση μέσα από το πρίσμα του τοπίου. Δύο συμπληρωματικοί χειρισμοί της καθ. Ρόζα Μπάρμπα υπήρξαν καθοριστικοί για τη διδασκαλία του τοπίου στη Βαρκελώνη. Από τη μια μεριά οργάνωσε τη διδασκαλία της αρχιτεκτονικής τοπίου ως αυτόνομο πεδίο λόγω της πολυπλοκότητάς της, επωφελομένη την ευκαιρία που προσέφερε η αναδόμησή του σε παγκόσμιο επίπεδο. Από την άλλη μεριά, αναζήτησε την εμπειρία άλλων παραδόσεων σε διεθνές επίπεδο, κυρίως την αμερικανική, την γαλλική και την ολλανδική, για να συσχετίσει το πρόγραμμα και τους επαγγελματίες που συνδέονταν με αυτό, με ένα όλο και πιο ευρύ δίκτυο κέντρων που πρωτοστατούν στην παραγωγή της σκέψης και της πρακτικής γύρω από το τοπίο.

Επομένως η Biennale, ως πρωτοβουλία εντάσσεται και ανταποκρίνεται στη βούληση να συνδέσουμε την ακαδημαϊκή εμπειρία με την επαγγελματική πρακτική. Η απόφαση να απευθυνθούμε σ' ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο, αν και σίγουρα φιλόδοξη, πιστεύουμε πως ήταν εύστοχη μιας και πρόκειται για ένα χώρο κοινικό και συνεχούς αναφοράς που πρέπει να ερευνησουμε και να αξιοποιήσουμε.

Μετά από τέσσερις συνεχείς διοργανώσεις που επαναλαμβάνουν το ίδιο σχήμα (ένα τρίμηνο συμπόσιο, μια έκθεση πραγματοποιημένου έργου στην Ευρώπη τα 4 προηγούμενα της προκήρυξης χρόνια και τη μετέπειτα δημοσίευσή του σε κατάλογο) αξίζει ίσως να αναφέρουμε τα θέματα που κατά κάποιο τρόπο καθοδήγησαν τη συζήτηση και τις διαλέξεις των προσκεκλημένων ομιλητών: «Ανακατασκευάζοντας το τοπίο», «Επαναστατημένοι κήποι», «Μόνο με

τη φύση», και το τελευταίο «Τοπίο: Παραγωγή ή παράγωγο (προϊόν)» (θέμα που πρότεινε η Catherine Mosbach), και τα οποία πιστεύουμε ότι αναδεικνύουν συλλογικούς προβληματισμούς, στρατηγικές ή κοινές διαπιστώσεις, όπως το συνεχές της μετάλλησης του περιβάλλοντός μας και της πολιτισμικής ματιάς στο τοπίο, τη χρήση του κήπου ως σύγχρονη μεταφορά για τη βελτίωση των πόλεων σε όλες τις κλίμακες, το περιβαλλοντολογικό πρότυπο και η επιρροή του στον σχεδιασμό του ελεύθερου χώρου ως, σίγουρα, το πιο ισχυρό, και ευρέως αναφορών, παράδειγμα, ή ακόμα την ανάγκη για έναν διάλογο πάνω στην πάντα επίκαιρη διχοτομία ανάμεσα στην πολυπλοκότητα των διαδικασιών παραγωγής και σχεδιασμού και στην αναπόφευκτη επιβολή προκαθορισμένων αποτελεσμάτων από καθιερωμένες ιδεολογίες και πρακτικές, δηλαδή προϊόντων.

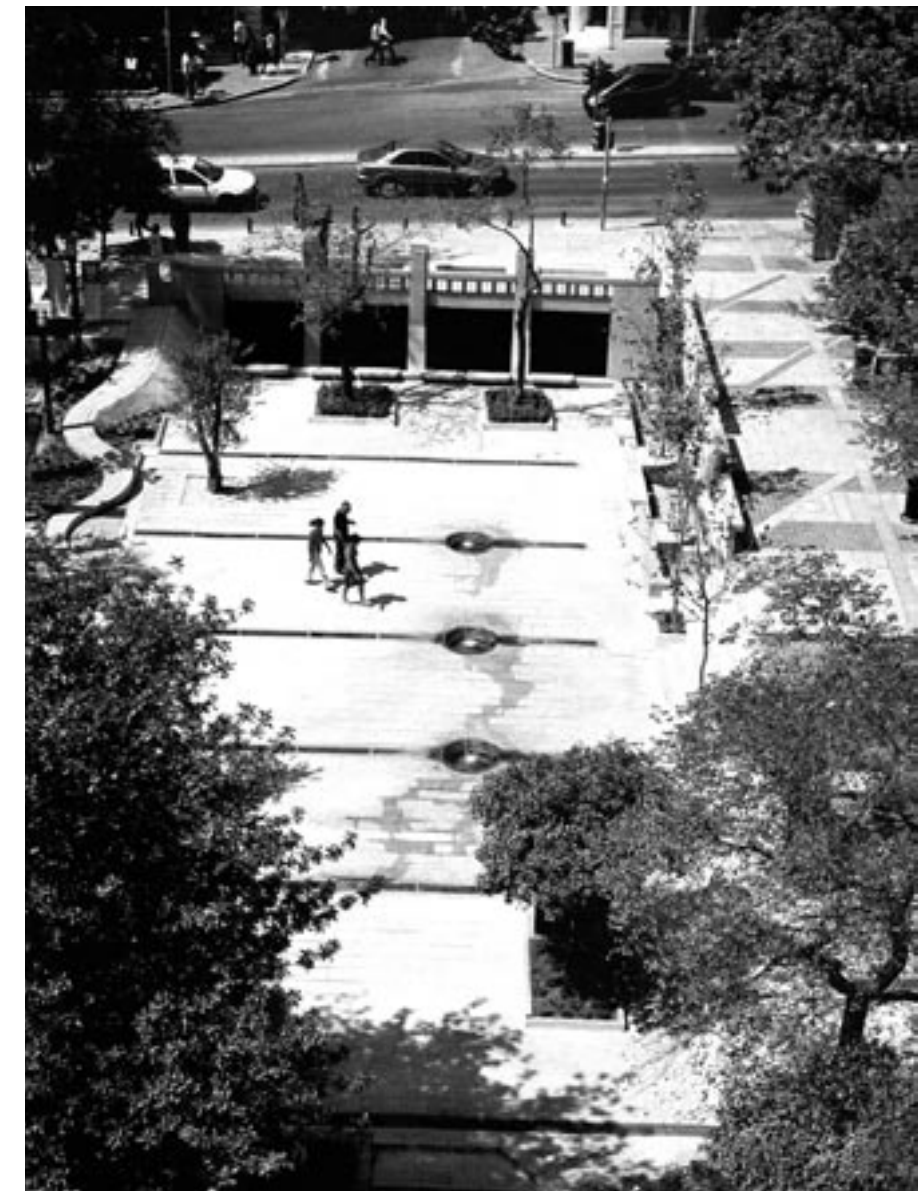
Σε ότι αφορά μια γρήγορη εντύπωση πάνω στο κατασκευασμένο έργο που έχει παρουσιαστεί τα τελευταία χρόνια, αυτό που είναι σίγουρο είναι η ανασυγκρότηση του τομέα τόσο σε θεωρητικό όσο και σχεδιαστικό επίπεδο με την ενδιαφέρουσα ανάδειξη παραδειγμάτων υβριδικού χαρακτήρα. Ταυτόχρονα, επίμονα διλήμματα μεταξύ της διατήρησης της παράδοσης ή της ενίσχυσης της επινοήσης επιδρούν ακόμα και στις πιο δυνατές παραδόσεις, όπως η γαλλική, και η ολλανδική, και κάθε φορά γίνονται πιο αισθητά τα δάνεια ή οι επιρροές που όμως, μπορούμε να πούμε, ότι είναι μια διπλή κατεύθυνση.

Η Biennale ως έκθεση δεν αξιώνει να είναι πλήρης ή αντιπροσωπευτική αλλά, λόγω του αριθμού των εκθεμάτων, μπορούμε να πούμε ότι σφυγμομετρά την πρακτική στην Ευρώπη. Γνωρίζουμε, πια, πως η δημιουργία αυτού του ευρωπαϊκού χώρου είναι αργή. Ακόμη και έτσι, κάθε φορά φτάνουμε σε πιο πολλούς τόπους, σε περισσότερους επαγγελματίες, όμως, ακόμα υπάρχουν κρυφές γεωγραφίες, υπάρχουν σύνορα, και τοπικές ιδιοσυγκρασίες και παραδόσεις προς ανακάλυψη.

Στις 26-29 Μαΐου παρουσιάστηκε η 4th Biennale of Landscape Architecture της Βαρκελώνης στα πλαίσια της Triennale στο Μιλάνο. Οργανώθηκε από το PAYSAGE, την Triennale και την Πολυτεχνική Σχολή του Μιλάνο περιλαμβάνοντας έκθεση, παρουσιάσεις και συζητήσεις.

Athens 2006 International Landscape Architecture Symposium: The European Experience

Την Παρασκευή 15 Σεπτεμβρίου 2006 διοργανώνεται το Αθήνα 2006, Διεθνές Συμπόσιο Αρχιτεκτονικής Τοπίου - Καθιέρωση της Αρχιτεκτονικής Τοπίου: Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία στο Ιονικό Κέντρο (Λυσίου 11) που βρίσκεται στην Πλάκα. Το Διεθνές Συμπόσιο αποσκοπεί στη διερεύνηση επιλογών για την ανάδειξη και αναγνώριση της Αρχιτεκτονικής Τοπίου στη Μεσογειακή Ζώνη, μέσα από εποικοδομητικές συζητήσεις μεταξύ επαγγελματιών από αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα αυτό. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ιστοσελίδα του Διεθνούς Συμποσίου <http://www.landscape2006.com/>

Οι προοπτικές της αρχιτεκτονικής έρευνας

Νεκτάριος Κεφαλογιάννης, αρχιτέκτων, ανταποκριτής Βαρκελώνης

[Η αρχιτεκτονική έρευνα, από προνόμιο μιας μικρής ομάδας, μπορεί να γίνει μέρος της επαγγελματικής δραστηριότητας του αρχιτέκτονα]

Στο παρόν κείμενο, με τον όρο «έρευνα» δεν αναφέρομαι στην καθημερινή σπουδή-ενημέρωση του επαγγελματία αρχιτέκτονα πάνω σε θεωρητικά ή τεχνικά θέματα προς εφαρμογή τους στο επαγγελματικό του έργο, δηλαδή δεν εννοώ την επαγγελματική του επικαιροποίηση προς εκπλήρωση των καθημερινών του υποχρεώσεων. Με αυτήν την έννοια, ο κάθε αρχιτέκτονας ανέκαθεν, και καλώς, δραστηριοποιούταν ερευνητικά... Με τον όρο «έρευνα», εννοώ την επί πληρωμή επαγγελματική δραστηριότητα του αρχιτέκτονα (εφόσον διαθέτει την απαραίτητη εκπαίδευση και πιστοποίηση), σε δύο κυρίως κατευθύνσεις: α) τη συγκρότηση προκαταρκτικών μελετών, σε διάφορες κλίμακες, ώστε να επακολουθήσει αρχιτεκτονική μελέτη, συνήθως μετά από διαγωνισμό, και β) τη μελέτη, σχεδιασμό και υλοποίηση νέων καινοτόμων υλικών/αντικειμένων ή τη διατύπωση καινοτόμων θεωρητικών προσεγγίσεων, εργαλείων ή μεθόδων, προς εφαρμογή στην αρχιτεκτονική πράξη...

Στην Ελλάδα, το καθεστώς, που διέπει σήμερα την έρευνα γενικότερα (και φυσικά την αρχιτεκτονική έρευνα) υπόκειται σε συγκεκριμένους περιορισμούς. Την έρευνα την προκαλεί συνήθως ένας κρατικός φορέας ή ένας ιδιωτικός οργανισμός, που την αναθέτει πρακτικά σχεδόν αποκλειστικά σε ένα πανεπιστήμιο, εξαιτίας

του πλαισίου που διέπει την έρευνα στη χώρα μας. Την έρευνα αυτή (και τα κονδύλια προφανώς) τη διαχειρίζονται όσοι έχουν βρεθεί στο συγκεκριμένο πανεπιστημιακό χώρο. Προϋπόθεση της συμμετοχής στην έρευνα είναι «να βρίσκεσαι μέσα στο σύστημα» και όχι η πιστοποιημένη ικανότητα του ερευνητή. Όμως, ο ρόλος του «διδάσκοντα» είναι διαφορετικός από τον ρόλο του «ερευνητή», και ο δεύτερος προϋποθέτει ειδικές εκπαιδευτικές, γνωσιολογικές και μεθοδολογικές βάσεις που οφείλουν να υπάρχουν και να πιστοποιούνται... (Εξάλλου, η διάκριση ανάμεσα σε διδάσκοντα και σε ερευνητή δεν πρέπει να μας ξενίζει, μια και στα πιο καταξιωμένα ακαδημαϊκά ιδρύματα υπάρχουν επιστήμονες –ανάλογα με τα προσόντα τους– που επικεντρώνονται μόνο στα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα ή που πραγματοποιούν αποκλειστικά έρευνα).

Για αυτό, η τρέχουσα ελληνική αρχιτεκτονική έρευνα δεν υπόκειται στις δύο κατευθύνσεις που αναφέρω στην πρώτη παράγραφο, αλλά αρκείται σε μια εργασία πολύ κοντά στην «αρχιτεκτονική μελέτη εφαρμογής» που δικαίως εξοργίζει τους συναδέλφους επαγγελματίες αρχιτέκτονες, μια και τους αποσπά, δια της πλαγίου, ένα κομμάτι των επαγγελματικών τους δικαιωμάτων. [Στο μυαλό μου έχω, για παράδειγμα μεταξύ άλλων, την επιστολή που έστειλε στο περιοδικό *Αρχιτέκτονες* και δημοσιεύθηκε στο τεύχος 53, ο καταξιωμένος συνάδελφος Κώστας Φινές, σχετικά με ερευνητικό πρόγραμμα του ΗΣΑΠ που διαχειρίστηκε η Αρχιτεκτονική Σχολή του ΕΜΠ, κόστους 175.000.000 δρχ].

Η εικονογράφηση προέρχεται από τον διαγωνισμό του *Institute for Advanced Architecture of Catalonia (IaaC)* δίπλα κάτω: Συμμετοχή του Gaetan Kohler κάτω: Συμμετοχή των Yukio Minobe, Etsushi Yamada, Shinri Takano, Chiaki Noto, Shinichi Takahashi

– **Το παράδειγμα της Ισπανίας.** Σε πολλές χώρες του εξωτερικού έχει δοθεί έμφαση στην έρευνα, ως βάση για τη μελλοντική ανάπτυξη. Για να εξασφαλίσουν την ορθή πορεία του ερευνητικού έργου, έχουν συγκροτήσει κριτήρια που πρέπει να τη διέπουν και προϋποθέσεις-προσόντα που πρέπει να διαθέτουν τα άτομα που ασχολούνται με αυτήν. Στην Ισπανία η ερευνητική επάρκεια διασφαλίζεται με την απόκτηση συγκεκριμένου προδιδακτορικού τίτλου (*Diploma en investigación*). Για την απόκτηση του προαναφερθέντος διπλώματος απαιτούνται 1-2 χρόνια προδιδακτορικών σπουδών που περιλαμβάνουν παρακολούθηση και εξέταση σε συγκεκριμένα μεθοδολογικά σεμινάρια και ερευνητικές εργασίες και ολοκληρώνεται με εξέταση της ερευνητικής ικανότητας του υποψηφίου από ειδική επιτροπή. Το δίπλωμα αυτό αναγνωρίζεται από όλα τα ερευνητικά και εκπαιδευτικά κέντρα της Ισπανίας (σύντομα και από τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ λόγω πρόσφατης προσαρμογής του ισπανικού μοντέλου) ως πιστοποίηση της ερευνητικής ικανότητας του κατόχου και παρέχει τη δυνατότητα για συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα. Ο κάτοχος του προαναφερθέντος μπορεί να περιοριστεί σε αυτό ή να συνεχίσει στην εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής...

– **Δυνατότητες που προσφέρονται.** Η πιστοποίηση της ερευνητικής ικανότητας διευρύνει τον αριθμό των επαγγελματιών αρχιτεκτόνων που μπορούν να ασχοληθούν επαγγελματικά με την έρευνα. Η έρευνα συνεπώς, αποδεσμεύεται σε μεγάλο βαθμό, από την εκπαιδευτική διαδικασία και τους πανεπιστημιακούς χώρους και μπορεί να πραγματοποιείται και από άλλους οργανισμούς. Έτσι, έρευνα μπορούν να διενεργούν: α) οι πανεπιστημιακοί χώροι (κρατικοί ή μη) που προσλαμβάνουν ερευνητές με τα απαραίτητα προσόντα (π.χ. *URCatalunya*), β) ανεξάρτητα, μη κρατικά ιδρύματα που προσφέρουν ερευνητικές δράσεις, παράλληλα με άλλες ενασχο-

λήσεις τους (π.χ. στη Βαρκελώνη, το Ινστιτούτο *IaaC*) και γ) (κάτι που έχει περισσότερο ενδιαφέρον) ομάδες-πυρήνες επαγγελματιών αρχιτεκτόνων με την αναγκαία ερευνητική πιστοποίηση, που μέσα από συμπράξεις και τη διαδικασία της προκήρυξης ερευνητικού έργου από κρατικούς ή ιδιωτικούς φορείς, μπορούν να διενεργούν έρευνα.

– **Προοπτικές για το μέλλον.** Όπως είναι γνωστό το μέγεθος της ερευνητικής δραστηριότητας στην Ευρώπη πρόκειται να αυξηθεί έντονα τα επόμενα χρόνια. Ήδη έχει διευκρινιστεί ότι το επόμενο Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης (Ε' ΚΠΣ) σκοπεύει να μετακινηθεί, με χρονικό ορίζοντα το 2013, από την ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής και των βασικών κατασκευαστικών έργων στον τομέα της έρευνας που αφορά τη νέα τεχνολογία, την παραγωγή αλλά και την κατασκευή. Υπάρχουν ήδη ανακοινώσεις που αναφέρονται στην αρχιτεκτονική έρευνα, είτε αυτή αφορά τη μεγάλη κλίμακα και τον στρατηγικό σχεδιασμό, είτε τα σύγχρονα υλικά, τα εργαλεία αντίληψης του χώρου και τη διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος...

– **Έρευνα και διευρυμένη εκπαιδευτική αγορά.** Δεν είναι μόνο η αύξηση της προσφοράς για έρευνα που πρέπει να μας ευαισθητοποιήσει για το πλαίσιο λειτουργίας της στην Ελλάδα. Θα πρέπει να μας απασχολήσει και ένας επιπλέον θεσμικός λόγος. Όπως είναι γνωστό, αναμένεται στα επόμενα χρόνια να επιτραπεί η λειτουργία «μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων ή ινστιτούτων». Ανεξάρτητα από το ποιά άποψη έχει ο καθένας για αυτά, αν και η ισπανική εμπειρία έχει δείξει ότι μπορούν να λειτουργήσουν θετικά, η ανεξέλεγκτη λειτουργία τους μπορεί να αποδειχθεί επικίνδυνη, εφόσον το πλαίσιο λειτουργίας τους δεν έχει καθοριστεί αποτελεσματικά. Η έρευνα σε αυτό το επίπεδο μπορεί να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο... Ο όρος «μη κερδοσκοπικός» πρακτικά σημαίνει ότι οι προαναφερθέντες οργανισμοί θα πρέπει να εμφανίζουν μηδενικό ισολογισμό. Επειδή ο τομέας των εσόδων από τα διδάκτρα είναι αρκετά μικρός (όπως δείχνει η ευρωπαϊκή εμπειρία, όπου λειτουργούν τα μη κρατικά πανεπιστήμια εδώ και χρόνια), είναι συνήθως πρακτική, το έλλειμμα που εμφανίζεται να καλύπτεται από την ερευνητική δραστηριότητα των ίδιων οργανισμών, δραστηριότητα που δεν οφείλει καταστατικά να είναι μηδενικού ισολογισμού, δηλαδή μπορεί να είναι κερδοφόρα. Η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει δείξει ότι η βιωσιμότητα και η νόμιμη λειτουργία αυτών των εκπαιδευτικών οργανισμών βασίζεται και οφείλεται στην ερευνητική τους δραστηριότητα, για αυτό είναι προς όφελος της θεσμικής και νομικής θωράκισης της εκπαίδευσης και της έρευνας, ο σαφής προσδιορισμός λειτουργίας της τελευταίας στη χώρα μας...

«Ουρανο(κατεβ)άσματα»

Βασιλική Παναγιωτοπούλου, αρχιτέκτων

πάνω αριστερά: BMW Welt, Μόναχο, Γερμανία, 2001-2006
πάνω δεξιά: UFA Cinema Center, Δρέσδη, Γερμανία, 1998

Πρόκειται για την παρουσίαση στο ελληνικό κοινό, της COOP HIMMELB(L)AU της «ομάδας που χτίζει τον ουρανό», όπως εμφατικά δηλώνει το όνομά της.

Από συνθήματα πάμε καλά...

Και τι μπορεί άραγε να πει κανείς για το έργο της, το οποίο κι αν δεν έχει διακριθεί παγκόσμια; Πολυμορφία, υβριδικός χαρακτήρας, γλυπτικά σχήματα, πολυλειτουργικότητα, δημόσιος χαρακτήρας.

Θα μου πείτε: «και γιατί να πεις;».

Έλα ντε, αυτό λέω κι εγώ, αλλά απ' ότι φαίνεται μεταξύ μας και μην το πείτε παρά έξω, αποφασίσαμε στην ελληνική αρχιτεκτονική σκηνή να ανοιχτούμε σε πλέρια και ολοκληρωτική ενημέρωση περί το παγκόσμιο αρχιτεκτονικό γίγνεσθαι, κι εμείς ως έγκριτο αρχιτεκτονικό περιοδικό οφείλουμε να ανταποκρινόμαστε παρ' αυτά.

Γιατί ο ένας μετά τον άλλο, καταφθάνουν οι σοφοί αρχιτέκτονες απ' όλο τον κόσμο, και μας επιδεικνύουν τα αριστουργήματά τους και εμείς ως αν φτωχοί συγγενείς τους υμνούμε και εκστασιασμένοι τους παρακολουθούμε και ονειρευόμαστε πώς θα πείσουμε την πελάτισσά μας την κυρία Καλλιόπιστα, που κατά τ' άλλα, μια χαρά γυναίκα είναι, πώς θα την πείσουμε λοιπόν να χτίσει κι αυτή η άμοιρη, τον δικό της «ουρανό».

Γιατί όπως μας είπε τις προάλλες στο Μέγαρο (ποιος να μου το 'λέγε πως όλο εκεί θα ημεροβραδιαζόμουνα...), ο Wolf D. Prix, η «ψυχή» της COOP HIMMELB(L)AU, οι αρχιτέκτονες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες και δεν θέλω περε-

τέρω σχόλια: σ' αυτούς που ασχολούνται με τα υπόγεια και τα ισόγεια, σ' αυτούς που ασχολούνται με τους μεσαίους ορόφους όπως ο Le Corbusier, και σ' αυτούς που ασχολούνται με τις οροφές ή πιο ποιητικά με τον «ουρανό».

Και σας ερωτώ γιατί κι εγώ να μην ασχοληθώ με τον ουρανό, γιατί να μην ενσωματωθώ σ' αυτήν τη τρίτη κατηγορία των αρχιτεκτόνων, που απ' ότι κατάλαβα με το φτωχικό μυαλό μου, φαίνεται να είναι και η πιο τιμημένη.

Και θα μου απαντήσετε και πολύ σωστά: «Πού πας κυρία μου, σε ποια κτίρια θ' ασχοληθείς με τον ουρανό, ο κύριος Prix δεν έχει αφήσει αρχιτεκτονικό για αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, χάρια τις απευθείας αναθέσεις από μεγάλες εταιρείες απανταχού του κόσμου. Εδώ άσε που δεν σε ξέρει ούτε ο περιβόητος θυρωρός της πολυκατοικίας σου (αν έχεις), εδώ, στη χώρα σου δεν γίνονται αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί, αλλά κι όταν καμιά φορά γίνει κανένας από σπόντα, δεν χτίζονται ούτε τα πρώτα βραβεία, ούτε τα δεύτερα, ούτε τα τριτοτέταρτα, μακάρι να ξέραμε τι χτίζεται. Αλλά και πάλι αν κάτι παρ' όλα αυτά ξεφύγει, και χτιστεί κακοποιείται, όμως δεν σταματάει το κακό εδώ, έχουμε και τη κοινωνική κριτική, την κοινή γνώμη, που καλή της ώρα, όλα τα γνωρίζει, κι όλα τα μαχαιρώνει και που σέρνεται πίσω από το κάθε έργο και το στοιχειώνει για όλη του τη ζωή».

Γι αυτό λοιπόν κι εγώ σας λέω, αφήστε με, δεν έχω άλλη επιλογή, πρέπει να πείσω την κυρία Καλλιόπιστα να χτίσουμε το δικό της «ουρανό»...

4ο Ευρωπαϊκό κοινωνικό φόρουμ

Ελένη Πορτάλιου*, αρχιτέκτων

Μια εφήμερη πόλη μέσα στην πόλη της Αθήνας

Το «κίνημα των κινημάτων» είναι δημιουργήμα της επιθυμίας συντονισμού εκατομμυρίων ανθρώπων στον κόσμο ώστε να αντιπαραθέσουν στην πολεμική, κατακτιτική, εκμεταλλευτική, πολιτισμικά ισοπεδωτική και οικολογικά καταστροφική πολιτική του νεοφιλελεύθερου παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού, τις αντιστάσεις, τα οράματα και τα σχέδιά τους για έναν «άλλο εφικτό κόσμο», που θα τοποθετεί τους «ανθρώπους πάνω από τα κέρδη».

Το «κίνημα των κινημάτων» είναι ένας τόπος -χωρικός, δικτυακός, δραστηκός και συμβολικός- που εκφράζεται με πλήθος ενεργειών, παγκόσμιων ή τοπικών, μέσα από την πρωτοβουλία, τη συμμετοχή και τη συντονισμένη κινητοποίηση παραδοσιακών και νέων μαζικών κινημάτων, ομάδων πολιτών και ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης για ν' αλλάξουν τον κόσμο.

Πρωτοεμφανίστηκε με τους Ζαπατίστας, τις Ευρωπορείες και την εμβληματική σύγκρουση με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου στο Σιάτλ και τώρα υπάρχει σε όλες τις ηπείρους, εκεί όπου διαφορετικές, μικρές και μεγάλες συλλογικότητες οργανώνονται σε αλληλέγγυες δράσεις.

Τα φόρα υποδέχονται το «κίνημα των κινημάτων», δηλαδή όλα τα κινήματα που αναγνωρίζονται και δικτυώνονται σ' αυτά.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ (ΕΚΦ), για το συντονισμό των αντιστάσεων και των κινημάτων στην Ευρώπη σε ανοιχτή γραμμή με τον υπόλοιπο κόσμο, γεννήθηκε στη Φλωρεντία το 2002 με μια μαζική αντιπαράθεση 1.000.000 ανθρώπων στον Μπερλουσκόνι και προγραμματίσει μεταξύ των άλλων τις αντιπολεμικές δράσεις που συγκλόνισαν την Ευρώπη. Περνώντας από το Παρίσι και το Λονδίνο έφτασε στην Αθήνα. Οι συναντήσεις αυτές λειτουργούν για την αλληλοενημέρωση, τη δικτύωση των κινημάτων και τον προγραμματισμό δράσεων που αφορούν το σύνολο του κινήματος ή επιμέρους τομείς.

Φλωρεντία, Παρίσι, Λονδίνο, Αθήνα. Τα φόρα αναμοχλεύουν τη μακραιώνη παράδοση των πόλεων ως τόπων συνάντησης, ελευθερίας, συγκρούσεων και πολιτισμού. Οι πόλεις είναι δημιουργήματα του λαού τους, έργα τέχνης των ανθρώπινων χεριών και η κουλτούρα των πόλεων είναι σε μεγάλο βαθμό χειραφετική. Αν σήμερα εμπλέκονται στη δίνη του ανταγωνισμού, αν τα χέρια του νεοφιλελευθερισμού πάνω από την πόλη καταστρέφουν τις δημόσιες λειτουργίες της και ορθώνουν νέα τείχη κοινωνικά, φυλετικά, πολιτισμικά, οι πόλεις εξακολουθούν να παραμένουν επίδικα αντικείμενα των αποκάτω, τόποι μνήμης και προοπτικής, κοιτίδες του άλλου εφικτού κόσμου. Το φόρουμ είναι ένας μικρόκοσμος, μια κινηματική εφήμερη εντοπισμένη νησίδα με διεισδυτικές προεκτάσεις μέσα στην πόλη, που υποδεικνύει τρόπους ζωής και περιεχόμενα για τις πόλεις. Φιλοτεχνεί πόλεις ανοιχτές, πολυπολιτισμικές, δημοκρατικές, μαχητικές, ζωηρές, καθημερινές και γιορτινές, πόλεις των ανθρώπων του μόχθου, των δύο φύλων και όλων των ηλικιών, πόλεις βασανισμένες αλλά, ταυτόχρονα, ελπιδοφόρες και ανυπότακτες.

Το κοινωνικό φόρουμ της Αθήνας πραγματοποιήθηκε σ' ένα μεγάλο χώρο του παλιού αεροδρομίου που, αν και σχετικά μακριά από το κέντρο της πόλης, προσέφερε τη δυνατότητα στέγασης μεγάλου αριθμού λειτουργιών ώστε να υπάρχει γρήγορη και άμεση επαφή όλων με όλους. Παράλληλα, στην ευρύτερη περιφέρεια της Αθήνας, όπως και σε άλλες ελληνικές πόλεις, εκτυλίσσονταν επί ένα μήνα καλλιτεχνικές, πολιτικές δράσεις και ενημερωτικές καμπάνιες, οι οποίες συνέκλιναν στην κεντρική συνάντηση 3-7 Μαΐου 2006.

Αυτά τα ίχνη του φόρουμ στην πόλη είναι κομμάτι του εναλλακτικού πολιτισμού της. Οι πόλεις δεν είναι μόνο τόποι αποκλεισμού, εκμετάλλευσης, κερδοσκοπίας και κατανώ-

σης. Είναι και τόποι δράσης των αποκάτω για ν' αλλάξουν τον κόσμο.

Τα κοινωνικά φόρα θέλουν ν' αντιπαραθέσουν στην κοινωνική και εθνική πολυδιάσπαση, που επιδιώκουν οι ελίτ της νεοφιλελεύθερης, καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, την ενότητα του κόσμου των κυριαρχούμενων, των λαών και των κινημάτων. Η ενότητα αυτή εμπεριέχει τη διαφορά, αναγνωρίζει την πολλαπλότητα και οικοδομείται στη βάση της συναίνεσης – όχι του αποκλεισμού.

Τα κινήματα μέσα από τα φόρα ανιχνεύουν τη δημοκρατία. Δημοκρατία είναι να δημιουργούμε χώρο για συμμετοχή και έκφραση των πολλών – ό,τι δηλαδή καταργεί σήμερα η θεσμοθετημένη αυταρχική δημοκρατία. Βασίζονται στην οριζόντια διασύνδεση και επικοινωνία στη θέση των ιεραρχικών, πυραμιδοειδών οργανωτικών σχημάτων. Αυτός ο κυφορούμενος δημοκρατικός πολιτισμός είναι μια συμβολή στον πολιτικό πολιτισμό και δίνει σάρκα και οστά στο όραμα ενός άλλου εφικτού κόσμου.

Στην ισοπεδωτική ομοιομορφία της μιντιακής και καταναλωτικής μαζικής κουλτούρας, από τη μια, και των προσωπικών life-styles, από την άλλη, τα φόρα αντιπαραθέτουν μια πολυχρωμία εθνικών, τοπικών, συλλογικών και άλλων παραδόσεων μέσα στις οποίες η ατομικότητα αποτελεί δημιουργική δυνατότητα αυτοέκφρασης που υποβοηθά ένας κοινός τόπος. Μια τέτοια προσέγγιση συνιστά ρήξη με τον κυρίαρχο πολιτισμό και σ' αυτόν τον στόχο η Αθήνα έκανε ένα βήμα μπροστά, τουλάχιστον διευκολύνοντας τη συνάντηση ανθρώπων από όλες τις γωνιές της Ευρώπης και των χωρών που την περιβάλλουν: από την Τουρκία, τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Μολδαβία, τη Λευκορωσία, τη Γεωργία, την Πολωνία, την Παλαιστίνη, τον Λίβανο, το Ισραήλ, το Ιράκ, τη Βόρεια Αφρική και, φυσικά, από τις

χώρες τις Δυτικής Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής που είχε την τιμητική της στο 4ο ΕΚΦ. 10.000 αντιπρόσωποι από άλλες χώρες, 35.000 εγγραφές (για μια ή περισσότερες ημέρες), 270 σεμινάρια και εργαστήρια, δεκάδες συναυλίες, θέατρο, βίντεο, ταινίες, χορός, εικαστικές εκθέσεις, 100.000 διαδηλωτές στην αντιπολεμική πορεία: αυτή είναι η ταυτότητα του 4ου ΕΚΦ που φτιάχτηκε εθελοντικά από εκατοντάδες εθελοντές, κυρίως νέες και νέους.

Στο 4ο ΕΚΦ οργανώθηκε ένας Χώρος για την Πόλη με έκθεση δράσεων τοπικών αστικών κινημάτων κυρίως ελληνικών αλλά και άλλων πόλεων.

Πραγματοποιήθηκαν, επίσης, τα παρακάτω σχετικά με την πόλη σεμινάρια: «Παγκοσμιοποίηση, κτηματομεσιτική κερδοσκοπία και πόλη», «Ανάπτυξη των κινητοποιήσεων για τα δικαιώματα στη στέγη σε ευρωπαϊκό επίπεδο», «Η συμμετοχική διακυβέρνηση στις ευρωπαϊκές πόλεις: αντιπαλεύει ή συμπλέει με τον νεοφιλελευθερισμό», «Ο ρόλος των πόλεων σε μια άλλη Ευρώπη των δικαιωμάτων στη στέγη και την κατοίκηση», «Νέοι μηχανισμοί ανασφάλειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην πόλη».

Σ' αυτά τα σεμινάρια συναντήθηκαν εκπρόσωποι από τις παρακάτω οργανώσεις: Πρωτοβουλία για το Δικαίωμα στην πόλη/Ελλάδα (που είχε και την ευθύνη για το χώρο και τα σχετικά σεμινάρια), Γυναίκες για μια Άλλη Ευρώπη/Ελλάδα, Διεθνής Συμμαχία Κατοίκων, Λαϊκός Συντονισμός ενάντια στις κατεδαφίσεις σπιτιών/Τουρκία, Δίκτυο Τοπικών Κοινωνικών Φόρουμ Βρετανίας, Συντονιστικό Συμβουλίων/Ρωσία, Ένωση Ενοικιαστών/Ιταλία, Δράση/Ιταλία, Ίδρυμα Πηγής Ζωής για την Υπεράσπιση των Νέων/Ουγγαρία, Εθνική Συνομοσπονδία για τη Στέγη – Δικαίωμα στη Στέγη/Γαλλία, Περιφερειακή Συνομοσπονδία Συλλόγων Γειτονιάς Μαδρίτης/Ισπανία, Νέες Μορφές Αλληλεγγύης/Βέλγιο, Ανοιχτή Πόλη/Αθήνα, Δίκτυο Νέα Αυτοδιοίκηση/Ιταλία, Διεθνές Ινστιτούτο/Ολλανδία, Βραζιλία, Συνομοσπονδία Συνδικάτων Εργαζομένων στο Δημόσιο Τομέα/Τουρκία, Transform! Ευρώπης, Φόρουμ Ενοικιαστών της Περιφέρειας Ρουρ/Γερμανία, Ομάδα GATS Κοινωνικού Φόρουμ Βελγίου, Ινστιτούτο Μελετών για την Παγκοσμιοποίηση/Ρωσία, Ένωση Κομμουνιστών Αυτοδιοικητικών/Γαλλία, Εθνική Συνομοσπονδία για τη Στέγη/Γαλλία, Ένωση Επιμελητριών Αρχιτεκτόνων και Μηχανικών/Τουρκία, Κοινωνική και Εκπαιδευτική Δράση/Αθήνα, Δίκτυο No Vox – Δικαίωμα στη Στέγη/Γαλλία, Φίλοι των No Vox/Βρυξέλλες, Σπίτι Αλληλεγγύης – Ένωση για την Εκπαίδευση, Επιστήμη, Πολιτισμό, Βοήθεια/Τουρκία, Stop στην Ανασφάλεια/Γαλλία. Τέλος, πραγματοποιήθηκαν δύο ελληνικές συναντήσεις που αφορούσαν τη μεταολυμπιακή Αθήνα και τα κοινά προβλήματα των ελληνικών πόλεων, με στόχο την αλληλοενημέρωση και τη δικτύωση των ομάδων πολιτών.

* Η Ελένη Πορτάλιου συμμετέχει στο Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ και στην Πρωτοβουλία για το Δικαίωμα στην Πόλη

αφιέρωμα

Με τα μάτια
των μη-αρχιτεκτόνων

*Επιμέλεια: Μιχάλης Λεφαντζής, Άννα Μελανίτου,
Βασιλική Παναγιωτοπούλου*

Blog: Ο διαδικτυακός απόηχος μιας «αρχιτεκτονικής» συζήτησης με μη-αρχιτέκτονες

του **Μιχάλη Λεφαντζή**, αρχιτέκτονα, διδάκτορα Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ταυτότητα των μη-αρχιτεκτόνων

Στον ερμηνευτικό κώδικα της ανθρώπινης επικοινωνίας, που αποτελεί και επιστημονικό αντικείμενο πλείστων πανεπιστημιακών σχολών με ανθρωπογνωστική κατεύθυνση, ο νεολογισμός του προσδιοριστικού μορίου «μη» μπροστά από δόκιμους φιλοσοφικούς όρους ή χαρακτηριστικές ιδιότητες, εμφανίστηκε τις τελευταίες δεκαετίες αντικαθιστώντας το «δεν» ή το «δεν είναι» σε μια ακολουθία λεκτικά επιτηδευμένων θεωρήσεων και ιδεοληψιών.

Πιο εξειδικευμένα, στην Τέχνη και την Αρχιτεκτονική το μόριο «μη» εκφράζει τόσο την Ετερότητα όσο και την Ταυτότητα στην ίδια έννοια, ως προϊόν συνειδητής αντίφασης και αυτοσαρκασμού.

Βέβαια, ενώ στο παρελθόν η Τέχνη αναφερόταν σε συγκεκριμένες και ιδιαίτερες πολιτισμικές δράσεις και η Αρχιτεκτονική στη φιλοσοφική της διάσταση αφορούσε «παν επιστητόν», σήμερα και με την προσθήκη του μορίου «μη» συμβαίνει το αντίθετο:

Από τη μία η μη-Τέχνη των καλλιτεχνών της σύγχρονης εικαστικής και εικονοληπτικής αναζήτησης εξαπλώνεται και συμπεριλαμβάνει όσες δράσεις δεν κατάφερε να ενσωματώσει μέχρι τώρα η «επίσημη» Τέχνη, ενώ από την άλλη η λεγόμενη Αρχιτεκτονική των μη-αρχιτεκτόνων (ή αλλιώς Αρχιτεκτονική χωρίς αρχιτέκτονες) που έχει συζητηθεί αρκετά –ειδικά τα τελευταία χρόνια– για την επικυριαρχία της στην αρχιτεκτονική πραγματικότητα, απομεινώνει την σημασία αλλά και την παρουσία της «επίσημης» Αρχιτεκτονικής και ενδεχομένως των αρχιτεκτόνων.

Αν παρατηρήσετε, δεν αναφέρθηκαν οι όροι μη-καλλιτέχνης ή μη-αρχιτεκτονική γιατί απλούστατα δεν υπάρχουν, αποτελούν παράδοξο το οποίο μάλλον χρειάζεται αρκετό χώρο για να αναπτυχθεί ως θέμα.

Άλλωστε, αυτό που ενδιαφέρει εδώ είναι η ταυτότητα των μη-αρχιτεκτόνων, που κατ' αναλογία με τη μη-Τέχνη, συζητείται πολλές φορές με αυτή των αρχιτεκτόνων, όσο

αντιφατικό και αν φαίνεται αυτό και παρ' όλες τις προηγούμενες θεωρήσεις.

Το πείραμα και η χιμαιρική προσπάθεια

Στην προσπάθεια ανίκνευσης του λόγου και των απόψεων για την Αρχιτεκτονική μέσα από τα μάτια των μη-αρχιτεκτόνων, έγινε αμέσως κατανοητό ότι είναι ακατόρθωτη, σχεδόν χιμαιρική η αναζήτηση ικανοποιητικού δείγματος ή και παραδειγμάτων για το θέμα, με την μεθοδική διαδικα-

σία περισυλλογής και επιλογής στοιχείων και κειμένων. Έπρεπε να βρεθεί ένα συμβατικό εφελτήριο για την έρευνα, που θα κάλυπτε όσο γίνεται περισσότερο τις απόψεις και την κριτική των νέων κυρίως ανθρώπων για την καθημερινή αρχιτεκτονική πραγματικότητα και τα προβλήματα της. Παράλληλα, προτιμήθηκε η δυνατότητα αξιοποίησης του ζωντανού λόγου και των δημόσιων συζητήσεων που θα συγκεντρώνονταν στο αφιέρωμα αυτό, αποφεύγοντας έτσι όσο γίνεται περισσότερο τα επιμέρους άρθρα με ακαδημαϊκό χαρακτήρα.

Έτσι επιχειρήθηκε μια σειρά συνεντεύξεων με πνευματικούς ανθρώπους, με επαγγελματίες άλλων χώρων, αλλά και με άλλες κατηγορίες πολιτών, των οποίων η γνώμη και η άποψη για την αρχιτεκτονική θα ήταν ενδιαφέρον να παρουσιαστεί στο παρόν αφιέρωμα, για να αποκτήσει με αυτό τον τρόπο και μια εικόνα για όλα αυτά, ο κόσμος των αρχιτεκτόνων.

Από το δείγμα των συνεντεύξεων, έγινε κατανοητό πως όλοι προσπαθούσαν να περιορίσουν την επιχειρηματολογία τους και δεν ήθελαν να παρουσιάσουν αυτά που αληθινά πιστεύουν σε ένα έντυπο που (τουλάχιστον) δύναται να διαβάσουν όλοι οι αρχιτέκτονες.

Αντικρίζοντας το φτωχό δείγμα που παρουσιάστηκε μετά την πρώτη έρευνα, καταλάβαμε όλοι πως το όλο εγχείρημα είχε περισσότερο πειραματικό χαρακτήρα και αμφισβητήσιμη αξία που τέθηκε άλλωστε και στην Συντακτική Επιτροπή του Περιοδικού. Παράλληλα, έγιναν προτάσεις

για την προσέγγιση ομάδων πολιτών με κοινωνικό και οικονομικό κύρος, οι οποίοι θα διατύπωναν εγκυρότερες απόψεις. Αυτό όμως δεν συμφωνούσε με την αρχική θεώρηση του θέματος, ίσως γιατί οι επιχειρηματίες και οι λοιποί κατέχοντες εξουσίες και αξιώματα, στην πλειοψηφία τους ελέγχουν ή επηρεάζουν έμμεσα ή άμεσα την αρχιτεκτονική παραγωγή.

Η ζητούμενη προς διερεύνηση κατηγορία μη-αρχιτεκτόνων, έπρεπε να εκφράσει τα αληθινά της επιχειρήματα και απόψεις για την αρχιτεκτονική, χωρίς σκοπιμότητες, με την αθωότητα και την ασάφεια που μπορεί να προσφέρει η συχνά αδόκιμη, αλλά αμεσότερη στον αναγνώστη, καθομιλουμένη γλώσσα.

Αυτή λοιπόν, ήταν και η στιγμή της αποκάλυψης των BLOG στο διαδίκτυο, όπου οι περισσότεροι είχαμε ακούσει γι'αυτά, αλλά ουσιαστικά μας ήταν άγνωστα.

Τα Blog

Με τη χρησιμοποίηση των γνωστών μηχανών αναζήτησης και τις απαιτούμενες λέξεις κλειδιά, βρέθηκε ένας τεράστιος όγκος υλικού που μάλλον πρέπει να διερευνηθεί περισσότερο μεθοδικά στο μέλλον. Σε αυτό το υλικό

παρασιάζονται τα προσωπικά ημερολογιακά κείμενα «επώνυμων» και «ανωνύμων» όλων των κατηγοριών, τα οποία δέχονται ελεύθερο σχολιασμό, κριτική και αφορμή για συζήτηση, από όλους τους χρήστες του διαδικτύου. Ανάμεσα σε αυτά, ένα από τα περισσότερο γνωστά και πλούσια σε σχολιασμό, είναι αυτό που έχει ο συγγραφέας Νίκος Δήμου, το οποίο είναι και των δημόσιων συζητήσεων των Bloggers. Έλληνες Αρχιτέκτονες σε αυτό τον μικρόκοσμο των «ημερολογίων» του διαδικτύου εμφανίζονται αρκετοί και αρκετά δραστηριοποιημένοι, με ενδιαφέρουσες σελίδες και οπτικό υλικό.

Η συνάντηση με κάποιους από αυτούς τους αρχιτέκτονες-bloggers, που έχουν ξεκινήσει (κάποιοι εδώ και χρόνια) στα δικά τους Blog δημόσια συζήτηση στο διαδίκτυο με τους μη-αρχιτέκτονες για την αρχιτεκτονική, ήταν διαφωτιστικότατη. Σε αυτή την κοινότητα, οι σχολιάζοντες μη-αρχιτέκτονες είναι κατά μια ιδιαίτερη συνθήκη επώνυμα ανώνυμοι, γεγονός που τους επιτρέπει την κριτική και την ελεύθερη παρουσίαση των επιχειρημάτων τους, χωρίς περιορισμούς, πλαίσιο που συμφωνεί ως ένα σημείο και με τους αρχικούς στόχους της έρευνας του αφιερώματος.

Το σύνολο των απόψεων που παρουσιάζονται και συζητούνται σε αυτό το χώρο, μπορεί να χαρακτηριστεί ετερόκλητο, με την συνύπαρξη πληθώρας επιδερμικών θεωρήσεων και απόψεων, αλλά και με πολύ αξιόλογα κείμενα που αφορούν την πόλη και την καθημερινή αρχιτεκτονική της πραγματικότητα.

Επισημάνσεις

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να επισημάνουμε πως το προϊόν, το οποίο παρουσιάζεται τελικά στο αφιέρωμα, είναι ένα ελάχιστο δείγμα αυτών που θα μπορούσαν να παρουσιαστούν για το θέμα, ούτε καν ενδεικτικό. Είναι απλά το έναυσμα, το εφελτήριο μιας νέου τύπου δημόσιας συζήτησης για την αρχιτεκτονική, που δεν πρέπει να υποτιμήσουμε, αντίθετα πρέπει μάλλον να την παρακολουθήσουμε και να αναλογιστούμε την αλήθεια ή τις αλήθειες που αυτή κρύβει μέσα της και τη χρησιμότητα που μπορεί να έχει στον άλλο δικό μας περίκλειστο μικρόκοσμο, αυτόν των αρχιτεκτόνων.

Ο λόγος που αρθρώνουν εδώ οι μη-αρχιτέκτονες, μέσα στην ασάφεια, την απροσδιοριστία και τις συχνά ναίφ ή απλά βιωματικές εξισορροήσεις, μας προσφέρει κάτι χρήσιμο κατά τη γνώμη μου: Πρώτα την στοιχειώδη(;) και ασαφή (προϊόν ελλιπούς εκπαίδευσης) εικόνα που έχουν οι έλληνες μη-αρχιτέκτονες για την αρχιτεκτονική, παρότι είναι χρήστες της. Δεύτερον, την ανάγκη της δικής μας ενεργοποίησης ως αρχιτεκτόνων στο θέμα της ενημέρωσης, πληροφόρησης, αλλά και δημόσιας συζήτησης των προβλημάτων της περισσότερο καθημερινής και επικαιρο-

Blog από αρχιτέκτονες για μη-αρχιτέκτονες

Σε αυτό το τμήμα της έρευνας συλλέχθηκαν τα κείμενα από το Blog της Εύης Αναστασοπούλου που έχει ξεκινήσει εδώ και δύο χρόνια μια παρουσίαση της προβληματικής της για την αρχιτεκτονική, που συνοδεύτηκε από συζήτηση με τους μη-αρχιτέκτονες. Εδώ, παρουσιάζονται μόνο τα σχόλια που αφορούν τα κείμενά της, αφού αυτό που ενδιέφερε την έρευνα, ήταν μόνο οι απόψεις των μη-αρχιτεκτόνων.

Σημείωμα της Εύης Αναστασοπούλου

Τα κείμενα που ακολουθούν παρακάτω, δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά στο blog που έχω στη διεύθυνση: <http://datascape.blogspot.com>.

Τι είναι blog; Ας επιχειρήσω μια σύγκριση με κάτι γνωστότερο: το email. Αν το email είναι σαν να ψιθυρίζεις κάτι στο αυτί του διπλανού σου, το blog μοιάζει με το να κρεμάς ένα πανό στο μπαλκόνι σου με αυτό που θέλεις να πεις. Μόνο που μένεις στο ισόγειο και ο περαστικός μπορεί να

μέση: Potsdamer Platz, Βερολίνο

δίπλα πάνω: Η πυραμίδα του αρχ. I.M. Pei στο Λούβρο
δίπλα μέση αριστερά: Centre Pompidou (αρχ. R. Rogers, R. Piano) και κάτω το κτίριο γραφείων της Μηχανικής (αρχ. M. Κοκκίνου, Α. Κούρκουλας)
δίπλα μέση δεξιά: Το Pavillion του αρχ. Mies van der Rohe
δίπλα κάτω: Μουσείο Guggenheim, Μπιλμπάο (αρχ. F. Gehry)

σημειώσει και τη δική του γνώμη από κάτω για να του απαντήσεις και έτσι να γίνει διάλογος. Στην ουσία πρόκειται για μια ιστοσελίδα, που μπορεί να έχει τη μορφή ημερολογίου, περιοδικού ή οποιασδήποτε μορφής κειμένου και εικόνας. Η διαφορά από ένα απλό προσωπικό website είναι η δραστηριότητά του, αφού δίνει τη δυνατότητα σχολιασμού κάτω από κάθε κείμενο καθώς και η ανανέωσή του ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Το συγκεκριμένο blog αναφέρεται σε ότι με παρακινεί να γράφω. Η αρχιτεκτονική είναι ένα κομμάτι από τη ζωή μου και ως τέτοιο, πολλά κείμενα αναφέρονται σε αυτή.

Έχοντας συνείδηση ότι δεν απευθύνομαι μόνο σε αρχιτέκτονες επέλεξα να θίξω θέματα με γλώσσα όσο το δυνατόν πιο άμεση και καθημερινή, δίνοντας παράλληλα πληροφορίες ή ερεθίσματα για όσους ενδιαφέρονται να μάθουν κάτι παραπάνω. Δυο χρόνια μετά, τα συμπεράσματα είναι πλούσια και ο απολογισμός σίγουρα θετικός. Θα μπορούσα να γράψω πολύ ακόμη. Ας τελειώσω λέγοντας ότι η μεγαλύτερη ικανοποίησή μου είναι το «αγώγιμο» του ρόλου αυτού.

Σημείωση: Στα κείμενα που ακολουθούν, πολλές από τις λέξεις που αναφέρονται, συνοδεύονται από κάποιο link ώστε να μπορεί κάποιος πατώντας το, να δει το κτίριο για το οποίο γίνεται κουβέντα. Λόγω διαφοράς μέσου, ελπίζω η διαφορετική φύση του κειμένου στο internet να μην αποτελέσει εμπόδιο για την ανάγνωση.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Από τα προσφυγικά... στην Potsdamer Platz

Σχόλια:

At 7/13/2005, S G

Ωραία συλλογή.

Θα μου επιτρέψεις ένα σχόλιο για τα προσφυγικά:

Μου την σπάει απίστευτα που στην Αθήνα συγχέουμε το παλιό με το ωραίο. Σε 30 χρόνια θα μας λέτε ότι οι πολυκατοικίες του κέντρου είναι ωραίες (εξαιρετικό δείγμα μεταπολεμικού μπρουταλισμού!). Εσείς στο Βερολίνο θα αφήνατε το Potsdamer Platz ερείπιο για να διαφυλαχτεί η ιστορική μνήμη. Συγγνώμη αλλά αυτά είναι ιδεοληψίες...

Τα προσφυγικά είναι μικρά, άσχημα, μίζερα κτιριακά-κουτιά σε ένα από τα κεντρικότερα σημεία της πόλης. Θα μπορούσαμε να έχουμε εκεί πολλά σύγχρονα λειτουργικά γραφεία. Τόσα δικηγορικά γραφεία, ιατρεία κτλ στεγάζονται σε πλήρως ακατάλληλες πολυκατοικίες. Γιατί να μην τους προσφέρουμε όμορφα νέα κτίρια;

Θέλετε να διαφυλάξετε την μνήμη της μικρής μίζερης πόλης; Βγάλετε 3 φωτογραφίες και κρατήστε τες (άντε στην χειρότερη κρατήστε και ένα κτιριακό ανέπαφο, για δείγμα), αλλά μην μας καταδικάζετε στην οσπίλα. Τα προσφυγικά είναι ντροπή για την εικόνα της πόλης και απίστευτη σπατάλη χώρου...

Υ.Γ. καλή η ιδέα για γκαράζ του Παναθηναϊκού ακόμα πιο ατυχή! Δεν έχουν ακούσει ποτέ την ιδέα του υπογείου γκαράζ; Η Μητρόπολη δεν θα ήταν κακή ιδέα, αν είχαμε

σοβαρούς αρχιτέκτονες και ήμασταν στο 1900. Ας πούμε μια Σαγράδα Φαμίλια δεν θα με χάλαινε. Αλλά δυστυχώς για τον Χριστόδουλο έχουμε 2005. Θα προτιμούσα χίλιες φορές ένα υπερμοντέρνο υπουργείο ή ένα σωστό Δημαρχείο... (ακολουθεί σειρά από links περί ουρανοξυστών και Αθήνας)

At 7/13/2005, eve said...

s g συμφωνώ και επαυξάνω για τους ουρανοξύστες. Τους λατρεύω και εγώ. Το απόλυτο μητροπολιτικό σύμβολο(και όχι μόνο :). Αν δεν γνωρίζεις το Delirious New York, του Rem Koolhaas, σου το συνιστώ ανεπιφύλακτα. Καμία

σχέση με το κλασικό βιβλίο από αρχιτέκτονα για αρχιτέκτονες. Απευθύνεται σε όλους.

Από την άλλη αυτό δε σημαίνει ότι δεν θα έπρεπε να υπάρχει τίποτα άλλο. Η Αθήνα είναι μια πόλη που ως αστικό περιβάλλον έχει άσχημη σχέση με την ιστορία της. Μια ασυνέχεια μνήμης. Και τα προσφυγικά είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Όχι μόνο έχουν αξία ως προς της ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής(η πρώτη απόπειρα mass housing στην Ελλάδα, μοντέρνο κίνημα και τα συναφή) μα και για την ιστορική τους αξία ως προς την πόλη. Δεν είπα να μείνουν ΠΑΝΤΟΥ. Είπα να μείνουν κάποια, τα πιο αντιπροσωπευτικά. Έχεις αλήθεια μπει από μέσα σε ένα τέτοιο κτίριο; Μήπως η εικόνα που έχεις είναι αποτέλεσμα της εγκατάλειψής τους και όχι της πραγματικής χωρικής τους ποιότητας; Συχνά το παλιό θεωρείται αξιόλογο μόνο και μόνο για την ηλικία του. Συμφωνώ απολύτως ότι αυτό δεν είναι πολύ ευφρές. Άλλο ένα κόλλημα των Ελλήνων που μη βλέποντας ιστορική συνέχεια (μνήμη δηλαδή) στο αστικό τους περιβάλλον έχουν φτάσει στο άλλο άκρο, να φυλάνε κάθε παλιατζούρα.

Τέλος να προσθέσω κάτι ακόμη: Μπορείς να μου πεις τι θεωρείς «ωραίο»; Διαβάζω στα τελευταία posts που όλοι αναφέρονται στο «ωραίο» και φοβάμαι ότι όλοι εννοούν κάτι διαφορετικό μεταξύ τους, που όμως δεν το καταθέτουν. Έτσι δεν μπορεί να γίνει επί της ουσίας κουβέντα όμως. Εγώ λέω: να ορίστε, αυτή είμαι, αυτά πιστεύω. Ξεκάθαρα. Και έτσι προκαλώ την άμεση απάντηση. Μπορεί λοιπόν όποιος λέει τη γνώμη του και μιλάει για έννοιες μη

κοινά αναγνώσιμες όπως το «ωραίο», να γίνεται πιο ακριβής; Έτσι θα μπορούσαμε να κάνουμε πιο ουσιαστική κουβέντα.

Χαίρομαι που ανάβει η συζήτηση.

At 7/13/2005, S G said...

Όχι δεν έχω μπει μέσα. Ίσως έχουν ενδιαφέρον. Κρατάμε ένα σαν μουσείο, βάζουμε μέσα και μια μικροτρομερή συλλογή με οπτικοακουστικό υλικό για την μικρασιατική καταστροφή και την πορεία των προσφύγων (που, ντροπή μας, δεν υπάρχει. Εμείς δίνουμε λεφτά μόνο για αρχαιολογικά μουσεία).

Τα υπόλοιπα γίνονται ένα πρότυπο συγκρότημα γραφείων ή ένα υπουργείο. Τι εστί ωραίο;

Πολλά κτίρια του Koolhaas. Κάνω δυο του Norman Foster. Το Pavillion του Mies van der Rohe. Η αψίδα στην Defense. Το Centre Pompidou. Η πυραμίδα του Pei στο Λούβρο. Η τριλογία στο Μαρούσι, στην είσοδο από Κηφισίας (το ένα της Τζενεράλι έχει μια χάλκινη στέγη νομίζω,

το άλλο είναι ένας κύβος). Το νέο κτίριο της Εθνικής Τράπεζας (αν και είναι τρελά στριμωγμένο). Η πεζοδρομηση της Διονυσίου Αρεοπαγίτου (χωρίς τα καταραμένα αυτοκίνητα που παρκάρουν μέσα, ανεπρόκοποι ιερόσυλοι!). Το κτίριο της Crayser στη Νέα Υόρκη. Η Casa Mila (Pedrera) στη Βαρκελώνη. Ο πύργος της Post στη Βόνη, το Medienhafen στο Ντίσελντορφ (κυρίως τα κτίρια του Gehry, τρομερά). Το Guggenheim στο Μπιλμπάο. Το νέο ΟΑΚΑ. Η γέφυρα Καλατράβα στον Γουαδάλκιβίβρ. Η νεοκλασική τριλογία (Ακαδημία, Βιβλιοθήκη, Πανεπιστήμιο) στην Αθήνα. Μια εκκλησία στην Μύκονο (Παραπορτιανή). Το μοναστήρι στην Αμοργό.

ΟΧΙ τα περισσότερα νέα κτίρια της Αθήνας στιλ Βωβός, κουτιά με γρανίτη. Όχι κάποια κτίρια του Καλατράβα (μερικά μου θυμίζουν νεοπλουτιστική τούρτα γάμου). Όχι η πεζογέφυρα του στην Μεσογείων (από την μια μεριά είναι χαμένη ανάμεσα σε κακάσχημες πολυκατοικίες). Όχι στο Μέγαρο Μουσικής (τόσα λεφτά, τέτοιο απίστευτο οικόπεδο, για αυτό το βαρετό κουτί). Η υπερμίζερη παραλία της Θεσ/νίκης. Η ταιμενένια προκουμιά στο Φάληρο. ΟΧΙ άλλες βυζαντινίζουσες εκκλησίες στην Αθήνα. Εννοείται ότι μ' αρέσουν βεβαία και οι Le Corbusier (είδα μάλιστα στο MOMA κάτι πραγματάκια που έφτιαχναν σαν ντιζάινερ και έπαθα πλάκα. Μιλάμε για πολύ ταλέντο) αν και μετά τον πόλεμο έχω την εντύπωση ότι φταίει για το άσχημο στιλ του '50-'60.

Και μαζί τους και ο Frank Lloyd Wright (το Fallingwater είναι ένα από τα 3-4 σπίτια που θα 'θελα πολύ να έχω).

πάνω: Judisches Museum (αρχ. D. Libeskind)
 μέση αριστερά: Το Δημαρχείο στο Λαύριο
 μέση δεξιά: Altes Museum (αρχ. K.F. Schinkel)
 και κάτω η Όπερα του Σίδνεϊ (αρχ. J. Utzon)
 κάτω: La Defense, Παρίσι

δίπλα: Κατοικία στο Παλαιό Ψυχικό (αρχ. Ζ. Σαμούρκα)

At 7/13/2005, Estarian said...

Όρε υλικό που μου δώσατε... Συμφωνώ με τον S G σε πολλά (ειδικά για τα προσφυγικά και το μέγαρο, πέρα από χρυσόστομο). Με τους ουρανοξύστες έχω και εγώ ένα κόλλημα. Με τους ωραίους ουρανοξύστες όμως. Και μια και είπες για Potsdamer Platz, κλασσικό παράδειγμα. Αν θυμάμαι καλά είναι εκεί πέρα το Sony Center, τα γραφεία της Deutsche Bank, υπέροχα, επιβλητικά κτίρια (και άμα γύρναγες 180 μοίρες, έβλεπες την μαυρίλα του ανατολικού Βερολίνου από την άλλη). Είχα τρελαθεί να βγάλω φωτογραφίες... Μια και πήγα πρόσφατα εκεί πέρα, μου έκαναν πολύ μεγάλη εντύπωση τα νέα κτίρια. Χαιρόσους να κοιτάς με παιδί μου. Ρωτάς τι είναι ωραίο για μας... χμ να σου πω, εγώ θεωρώ πολλά στυλ ως καλαίσθητα και ωραία αρχιτεκτονικά. Παραδείγματα: α. Τα νεοκλασσικά κτίρια. Μεγάλωσα δίπλα σε αυτά, τα έβλεπα κάθε μέρα, τα συνήθισα. Το δημαρχείο στο Λαύ-

ριο, το πρώτο δημοτικό σχολείο και η μισή συνοικία της Αγίας Παρασκευής. Τα νεοκλασσικά στην Β. Όλγας στη Θεσσαλονίκη όπως και το πανέμορφο κτίριο στην Αγίας Σοφίας που στεγάζει το «Κουρδιστό Γουρούνι». β. Η «κωριάτικη» αρχιτεκτονική των αρχοντικών της Καστοριάς και τα πετρόκτιστα στα Ζαγοροχώρια. Είδαμε πριν κανα-δυο χρόνια στην Κόνιτσα νομίζω ένα καταπληκτικό καινούριο ξενοδοχείο που συνδυάζει μοντέρνο και παραδοσιακό σε υπέροχο αποτέλεσμα. γ. Η γοτθική/μεσαιωνική αρχιτεκτονική. Στην Ιταλία έχω αφήσει κομμάτι της καρδιάς μου. Σιένα, Βερόνα, Φλωρεντία... δ. Ο ναός του Ηφαίστου. ΑΠΙΣΤΕΥΤΟΣ. ε. Πάμε στα πιο μοντέρνα. Το Judisches Museum στο Βερολίνο (μπορεί να πω βλακεία αλλά του Libeskind δεν είναι!). στ. Τα κτίρια της Ευρωπαϊκής ένωσης στις Βρυξέλλες. ζ. Σχεδόν ό,τι έχω δει από Μανχάταν (δεν έχω πάει αλλά θέλω). η. Η όπερα του Σίδνεϊ. θ. Πάλι Βερολίνο, το Altes Museum. ι. Η Defense στο Παρίσι. και πολλά άλλα... θα γράψω κανένα ποστάκι αφού δω τα φωτογραφικά αρχεία μου, και θυμηθώ και άλλα. Να 'στε καλά παιδιά, πολύ ωραίο θέμα, πωρώθηκα τώρα...

At 7/14/2005, eve said...

Ο S G και ο Estarian παρατηρώ πως αναφέρονται κυρίως

σε μνημειακή αρχιτεκτονική. Αυτό σημαίνει κτίρια που χτίστηκαν κάτω από συγκεκριμένες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες με στόχο άλλοτε να δείξουν το κύρος π.χ. του σύγχρονου Παρισιού (από -διόλου τυχαίο- ένα δήμαρχο που μετά έγινε πρόεδρος της δημοκρατίας: τον Mitterand). Εν ολίγοις η αρχιτεκτονική έχει άμεση σχέση με την κοινωνία και την εποχή της. Είναι καθρέφτης. Όμως μένει και μέσα στα χρόνια να θυμίζει. Τι ήταν αυτή η πόλη και πως άλλαξε. Η εκάστοτε πόλη. Για αυτό και μιλάμε για μνήμη και για ανάγκη όπως ακριβώς δεν διατηρήθηκαν πολλά νεοκλασσικά και σήμερα όλοι τρελαίνονται για να βρουν ένα, να διατηρηθούν τα υπόλοιπα κομμάτια της ιστορίας μας μιλώντας για αστικό και μη περιβάλλον. Η αρχιτεκτονική του '20 του '30, του '60 κλπ. δεν είναι ξένη. Είμαστε εμείς. Μπορεί τότε να ήμασταν/μην ήμασταν στα καλύτερά μας αλλά αυτό δεν είναι λόγος για να τα κουκουλώσουμε σαν να μην υπήρξαν. Υπενθυμίζω στα περί προσφυγικών(αν και ήταν το αντίθετο του μνημειακού) τη σημασία της αναπαλαίωσης/επανάχρησης, πέφτε το όπως

και !:! ή κάνει το ανθρωπάκι στο animation του αρχιτέκτονα/πολεοδόμου. Θέμα χρόνου; Ίσως. Δεν είμαι τόσο σίγουρη. Οι επεμβάσεις τύπου «επεμβαίνω με τη μια σε μια τεράστια έκταση και τη γεμίζω απ' άκρη σε άκρη» πιο πολύ θυμίζουν θεματικό πάρκο (με γραφεία, ξενοκτάδικα, μαγαζιά δεν κολλάω εκεί, θεματικό πάρκο όμως). Η P.P. είναι το σύμβολο όμως της ενότητας της νέας χώρας, της οικονομικής και πολιτικής δύναμης της Γερμανίας.

Ξεφεύγοντας από το δημόσιο κτίριο θα ήθελα να καταλάβω αν βρίσκετε ΔΙΑΦΟΡΑ στο πως κρίνετε ένα δημόσιο κτίριο από μια κατοικία ας πούμε.

Επίσης δεν παρατήρησα ελληνική αρχιτεκτονική στα σχολία, εκτός από την ανώνυμη (τύπου παραδοσιακοί οικισμοί, νεοκλασσικά αγνώστου πατρός, μοναστήρια, όλα τους υπέροχα συμφωνώ). Θα μπορούσα να παραθέσω πέντε φορές τόσα και πάλι να μην τελειώνω με τίποτα. Αντ' αυτού να δείξω δυο κατοικίες στην Ελλάδα διαφορετικών χρονικών περιόδων που θαυμάζω:

- Οικία Λαναρά στην Ανάβυσσο του Νίκου Βαλασμάκη (μην την ψάχνετε, της έχουν αλλάξει τα πέταλα σήμερα και είναι αγνώριστη).
 - Σπίτι στο Π. Ψυχικό της Ζωής Σαμούρκα (και όμως είναι καλύτερο από κοντά!).

Κάτι ακόμη: για το μουσείο περί Μικρασιατικών δεν ξέρω. Το πιο κοντινό που μπορώ να παραθέσω είναι το γεγονός πως σε πρόσφατο αρχιτεκτονικό διαγωνισμό κέρδισε η ομάδα αναπορφosis το νέο μουσείο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Ο κάθε αρχιτέκτονας θα σου πει πως αν το έκανε αυτός θα έκανε κάτι άλλο μα αυτό δεν αποτελεί είδηση. Ένα είναι σίγουρο: είναι μια σπάνια πρόταση για τα ελληνικά δεδομένα. Στα προσεχώς λοιπόν. Estarian που θες καμπύλες εδώ θα χορτάσεις!).

θέλετε. Νομίζω πέρασε στο ντουκού στην κουβέντα. Επίσης το γεγονός πως ήταν πολεοδομικές ενότητες. Δεν γίνεται από 6 σειρές προσφυγικών τοποθετημένες παράλληλα π.χ. στην Αλεξάνδρας, μεγάλο οδικό άξονα να κρατήσεις το ένα.

Τέλος, S G και Estarian ευχαριστώ για τις αναφορές σας στο post μου στα blog σας κυρίως γιατί δεν περιοριστήκατε σε ένα «δείτε και αυτό» αλλά γιατί όντως πάτε την κουβέντα ένα βήμα παραπέρα.

At 7/14/2005, S G said...

Λοιπόν αυτός ο Βαλασμάκης πάει να γίνει ο αγαπημένος μου Έλληνας αρχιτέκτονας...

Το κτίριο του ΙΜΕ το 'χω δει και μου αρέσει πολύ. Να δούμε πως θα γίνει στην πράξη (που συχνά είναι η μέρα με την νύκτα).

Κατά τα άλλα δύσκολο να αναφερθούμε σε Έλληνες αρχιτέκτονες, γιατί δεν πολυπάρχουν. Ξέρω ότι δεν φταίτε εσείς, αλλά με ισπάνει κόμπλεξ όταν βλέπω τι άτομο έχει βγάλει π.χ. η Ισπανία τα τελευταία χρονιά...

At 7/14/2005, Estarian said...

Αλλά να, ορίστε ωραίο παράδειγμα που έδωσες Εύη, αυτό το σπίτι στο Παλαιό Ψυχικό. Ναι μεν είναι μόνο μερικά ορθογώνια παραλληλόγραμμα, αλλά δεν σου δίνει την αίσθηση του κουτιού. Δεν με πνίγει. Αυτό μάλιστα. (και άμα το είχα εγώ, θα του έβαζα μια ωραία θολωτή σκεπή, μια καλαματώη μπροστά, μερικούς κίονες, και ένα σιντριβάνι με το κλασσικό πιτσιρίκι στον κήπο) (κοιτάτε τώρα πως θα πάρουν οι αρχιτέκτονες σιδερόβεργες και θα με κυνηγάνε).

Blog: βιώματα για την πόλη

Thursday, April 13, 2006

Ζούμε σε μια όμορφη πόλη...

Μερικές μέρες, αισθάνομαι όπως υποθέτω και όλοι όσοι ζούνε σε πόλεις. Νομίζω ότι ζω σε μια πόλη απούσα, των όσων συμβαίνουν γύρω μας, μια πόλη που ορμάει να πνίξει ότι καλό πάει να γίνει κι αντί για την ομορφιά της (που έχει) προσπαθεί να αναδείξει νεόκτιστες νεοπλουτίστικες αηδίες, αρχιτεκτονικά εκτρώματα ριγμένα όπου να 'ναι και εντυπωσιακής ηλιθιότητας εκδηλώσεις. Το να κατηγορεί κανείς τους τοπικούς και μη άρχοντες μου φαίνεται εύκολη δικαιολογία. Αν δεν ξεπεράσουμε εμείς οι ίδιοι τη νοοτροπία μας που μας θέλει χαλαρούς και ωραίους και εύκολους στο να κατηγορούμε τους πάντες και τα πάντα, δεν γίνεται τίποτα. Δεν είμαστε οι πρώτοι του χωριού. Σ' αυτόν τον τεράστιο κόσμο που ζούμε, είμαστε ίσως ένα τίποτα που πρέπει να παλέψει να γίνει κάτι.

Μετά μπαίνω στο λεωφορείο του προηγούμενου post και έχω την ψευδαίσθηση ότι όλα θα πάνε καλά...

POSTED BY SALPARADISE @ 5:49 AM

Κυριακή, Οκτώβριος 16, 2005

"Tricklin' through my mind"

Όταν είσαι καλά, η Βασιλίσση Σοφίας μοιάζει με ποτάμι που οδηγεί στη θάλασσα, το μετέωρο ακνίζει θυμίζοντας ειδυλλιακές παραλίες, το Hilton και το Μέγαρο Μουσικής είναι θερινά θέρετρα... Ανεβαίνοντας στην Κηφισιά το τοπίο «χριστουγεννιάζει» απότομα. Πολλά φώτα, πολλά μαγαζιά, ετερόκλητος κόσμος. Πόσα δρομολόγια έχουν γίνει σε αυτούς τους δρόμους... Επίτηδες περνάμε από την Κηφισιά όλο το Δεκέμβριο για να στέλνουμε φιλάκια στον Αϊ-Βασίλη που κρέμεται από το κτίριο του ΟΤΕ. Ακόμα και τα αρχιτεκτονικά νάζια του Βωβού σου δίνουν την ψευδαίσθηση μιας ουσιαστικής χρησιμότητας...

Τις μέρες που τα μάτια είναι συννεφιασμένα, οι λεωφόροι είναι κωλόδρομοι, τα αυτοκίνητα σαράβαλα ανεύθυνων οδηγών που ηδονίζονται μόνο στην κίνηση, τα μαγαζιά τσαντήρια, τα ξενοδοχεία και τα μέγαρα λεφτά για πέταμα, τα λεωφορεία κελών με βρώμικους επιβάτες, τα άει σικτρ στάζουν δίχως βία από τα δόντια σου, το κεφάλι σου ένα καζάνι μπρούτζινο που χτυπάει σαν καμπάνα... και το κρεβάτι σου χαμένη Ατλαντίδα.

Ή, λοιπόν, θα πρέπει να κόψω τον καφέ ή να το πάρω απόφαση επιτέλους πως αυτή η πόλη μας έχει ταλανίσει ομαδικώς τα νεύρα.

Διαλέγεις και παίρνεις...

POSTED BY ΠΑΠΑΡΟΥΝΑ AT 11:03 PM

πάνω: Η λεωφόρος Κηφισίας, Μαρούσι
μέση: Η λεωφόρος Βασ. Σοφίας
κάτω: Το κτίριο του ΟΤΕ στην λεωφόρο Κηφισίας, Μαρούσι

ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΠΑΛΟΝΙ

Ημιτελές και ανοργάνωτο

Thursday, March 02, 2006

Καλατραβισμός

Σήμερα χάξευα –όπως κάθε πρωί– το δρόμο κάτω απ'το μπαλκόνι μου. Πρόσφατα έγινε πεζόδρομος, ένας πεζόδρομος χωρίς δέντρα, χωρίς χρώματα και χωρίς χαρτακίτσα. Ένας πισορικός καφετζής περνούσε, «Καλημέρα» λέει στην μαγαζατόρισσα, τον στραβοκοιτάει αυτή, «Καλημέρα» της ξαναλέει, «Νομίζεις πως έχουμε όλοι την όρεξη σου;» του απαντάει κι εγώ μένω σύζυλος στο μπαλκόνι μου.

Σκέφτομαι πως η αρχιτεκτονική είναι μια τέχνη που απ' το να είναι κακή ή μέτρια, καλύτερα να μην υπάρχει καθόλου. Μήπως ερημώνοντας το τοπίο μας ερημώνουμε και τις ψυχές των ανθρώπων του;

ΣΤΑΛΛΗΝΗ ΑΠΟ: ΚΟΚΚΙΝΟ ΜΠΑΛΟΝΙ ΣΤΙΣ 11:35 PM

Σχόλια:

Συμφωνώ. Η αρχιτεκτονική όπως κάθε τέχνη μπορεί να αλλάξει το περιβάλλον γύρω της προς το καλύτερο ή προς το χειρότερο. Αλλά μη ξεχνάς ότι όπως κάθε τέχνη, έτσι και η αρχιτεκτονική αντικατοπτρίζει μέρος του κόσμου γύρω της. Δεν είναι εύκολο να αλλάξεις το κόσμο.

Παρ' όλα αυτά, θέλω να πιστεύω ότι το γεγονός που μαρ-

τύρησε, δε θα είχε λάβει χώρα στη προηγούμενη ενσάρκωση της πλατείας σου, με τα δέντρα και το γεμάτο χαρτακίτσα πλακόστρωτο.

Τι τραβάνε και αυτοί οι καφετζήδες!(οι οποίοι είναι είδος υπό εξαφάνιση, σαν τα καλόγουστα πλακόστρωτα του Ηρακλείου).

Φωτιά και Τσουνάμι... learn to swim

K. 3/03/2006 12:07:07 AM

Κοκκίνο Μπαλονί είπα...

Περί γούστου συμφωνούμε, όμως η αρχιτεκτονική έχει και μια ιδιαιτερότητα και αυτή αγαπητέ Β. ονομάζεται πρακτι-

κότητα. Δηλαδή μπορεί να ήταν γεμάτος δέντρα ο πεζόδρομος και πάλι να μη μ' άρεσε, θα απολάμβανα όμως τη σκιά το καλοκαίρι που σκάνει ο τζιτζικας. Και για το δώρο του Χρόνη συμφωνώ, όμως πως θα έρθει αυτό σ' ένα πεζόδρομο περάστε-ψωνίστε-τελειώσατε (όχι σκιά, όχι παγκάκια). Η γοργόνα έφυγε, άραγε πως αισθάνεται ο άνθρωπος που με αγάπη την είχε σκαλίσει; (και τα γκράφιτι στο Ρέθυμνο που λέγαμε τα σβήσανε τελικά). Και ΟΧΙ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΙΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΦΟΙΝΙΚΕΣ. Έλειψε κάνα πλατάνι που κάνει και ωραία σκιά; Φοβιτσιάρα δυστυχώς το Ηράκλειο δεν ξέρει ότι είναι σε νησί, όσο για μίνιμαλ ζεν αρχιτεκτονική ούτε καν αυτή την κατέχει, κατέχει το γνωστό κουμπάρος του Νομόρχη που-λάει φοίνικες, άρα να στηρίξουμε την οικογένεια...

Καταδικασμένη πόλη.

Μέχρι να γυρίσει ο Κ. που θα κάνει πανέμορφα εφημερακίρια που θα γκρεμίζονται προς τα πάνω και τουλάχιστον θα υπάρχει μια καθημερινή ανανέωση.

3/03/2006 03:18:24 PM

Πλατεία Αριστοτέλους

Η πλατεία μιας πόλης είναι η ακριβής κρυστάλλωση στο χώρο ενός άυλου και άπιαστου πράγματος, της ψυχής της – δηλαδή, της ψυχής των κατοίκων της. Οι αρχιτέκτονες

και οι σχεδιαστές τίποτα περισσότερο δεν κάνουν, παρά να απεικονίζουν τη συλλογική ψυχή σε μια υλική κατασκευή, η οποία άλλωστε αναθεωρείται τακτικά – τουλάχιστον από τους Έλληνες δημαρχαίους. Συνήθως, προς το χειρότερο.

Όταν είδα για πρώτη φορά από κοντά την ανακαινισμένη πλατεία Ομονοίας αντίκρισα την ίδια την ψυχή της Αθήνας: κακισμένη, χυδαία, άσχημη, βρώμικη και απελπισμένη. Αλλά η Αθήνα έχει κι άλλα πρόσωπα, κι άλλες ψυχές. Λίγο παραπάνω υπάρχει ο ωραιότερος (ίσως) περίπατος του κόσμου, αυτός που ξεκινά από τον πεζόδρομο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου και κυκλώνει την Ακρόπολη.

Για την Αθήνα όμως, ας μιλήσουν οι Αθηναίοι. Εμείς στη Θεσσαλονίκη έχουμε μία (και μόνη) εμβληματική πλατεία – την πλατεία Αριστοτέλους. Εκεί κρυσταλλώνεται η ψυχή της πόλης μας. Εκεί μπορεί κανείς να μελετήσει με την ησυχία του το μερικό και να διαπιστώσει, με μεγάλη προσέγγιση, τους χαρακτήρες του γενικού.

Σεργιάνισα για πρώτη φορά στην πλατεία Αριστοτέλους στα 1979, πριν 27 χρόνια. Η διαφορά ανάμεσα στην εικόνα του τότε και του σήμερα είναι τραγική: η πλατεία έχει ασχημίσει αφόρητα, σαν άλλο πορτραίτο του Ντόριαν Γκρέι. Εκφράζει με αδιάψευστο τρόπο το πόσο ευτελήστηκε όλα αυτά τα χρόνια η ψυχή της Θεσσαλονίκης.

Η πλατεία του 1979 δεν περιγράφεται – μάλλον, δεν είμαι σε θέση να το κάνω εδώ και τώρα. Η σημερινή πλατεία όμως μπορεί να χρησιμεύσει ως η επιτομή της ήττας του καλού γούστου από το κακό. Με άλλα λόγια, του πολιτισμού από τη βαρβαρότητα.

Δεν είναι μόνο οι ακαλαίσθητες (καρακίς, για την ακρίβεια) εικαστικές κατασκευές που στήνονται κάθε τόσο, υποδηλώνοντας με θαυμαστή ακρίβεια την ποιότητα της τοπικής μας ηγεσίας. Είναι η καρκινική (κακοήθης) κατάληψη του πολέμου χώρου από τα «τραπεζοκαθίσματα», τα οποία σκιάζονται από τρισάθλια αισθητικής πάνινες ομπρέλες – κάποιες, με διαφημίσεις επάνω. Οι περιπατητές, σε ορισμένα σημεία, δε μπορούν καν να βαδίσουν κάτω από τις παλιές όμορφες αψίδες που στεγάζουν τα πεζοδρόμια, ιδίως αν πρόκειται για μητέρες με καρτσόκια. Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ούτε λόγος... Αυτό άλλωστε συμβαίνει σε ολόκληρο το κέντρο: το αυτοκινητομάνι (συν η απίστευτη αναποτελεσματικότητα της τροχαίας και της δημοτικής αστυνομίας) εμποδίζει τους πεζούς να κινηθούν και τους υποχρεώνει να διακινδυνεύουν χίλιες φορές, από τη στιγμή που θα βγουν από την πόρτα τους, μέχρι να επιστρέψουν.

Είναι και οι μηχανές (δηλαδή τα γαιδούρια που τις οδηγούν, ανενόχλητα) που ορμάνε παραβιάζοντας κάθε έννοια «πεζόδρομου» και θέτοντας σε κίνδυνο τα παιδιά που τρέχουν εδώ κι εκεί – κοψοχολιάζοντας τους γονείς. Είναι τα αυτοκίνητα που παρκάρουν πάνω στον έρμο τον πεζόδρομο της πλατείας – είτε για να εφοδίσουν τα μαγαζιά, είτε για να πιουν οι ιδιοκτήτες τους το φραπόγαλό τους. Είναι οι ληστρικές τιμές στα παρακείμενα πάρκιν (8 και 10 ευρώ για δυο ώρες!). Είναι οι «πολιτιστικές» εκδηλώσεις που στήνονται κάθε τρεις και λίγο (συνήθως με ότι χειρότερο διαθέτει ο τόπος σε σκυλάδικο και σκυλοπόπη) Είναι οι παντοειδείς «εκθέσεις», «εκδηλώσεις»

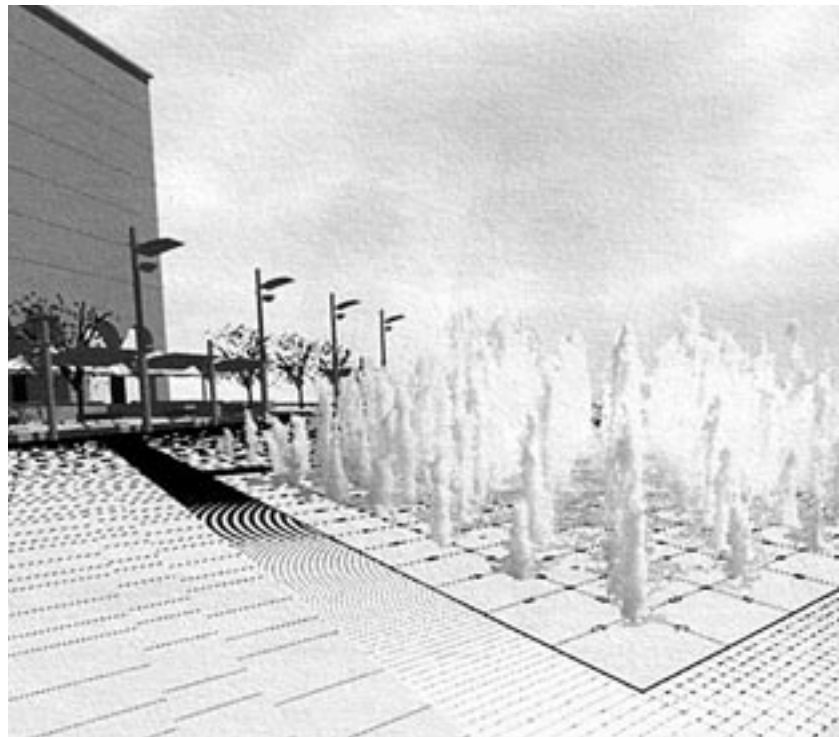

πάνω: Πλατεία Αριστοτέλους, Θεσσαλονίκη
(αρχ. E. Hébrard)
μέση: Το σιντριβάνι της μελέτης του Δήμου
Θεσσαλονίκης για την πλατεία Αριστοτέλους

«παρουσιάσεις» που συχνά πυκνά καταλαμβάνουν το ζωτικό χώρο της πλατείας. Είναι και η παγιωμένη αλητεία των μαγαζιών που απαιτούν 8 1/2 ευρώ για έναν εσπρέσο και έναν άλλο καφέ, με περίεργο όνομα. Είναι και το σιντριβάνι που θα τη στολίζει, καθώς ακούγεται – ένας θεός ξέρει τι τέρας θα είναι κι αυτό, πιθανόν ίδιας «αισθητικής» με το κακομούτσουνο και χοντροκομμένο άγαλμα του Αριστοτέλη – το νερό, ωστόσο, είναι πάντα παρηγοριά και ομορφιά...

Είναι η πνιγηρή αίσθηση ότι είσαι υποχρεωμένος να υφίστασαι όλα αυτά τα σκατά, γιατί δεν έχεις που αλλού να πας... και η διαπίστωση ότι η πλατεία δε χωράει με τίποτα όλους μαζί τους ηλικιωμένους κατοίκους του κέντρου και τη νεολαία που κατεβαίνει ως εκεί από τα δυτικά προάστια και το παιδομάνι που αναζητά απελπισμένα έναν ανοιχτό χώρο στο κέντρο της πόλης για να παίξει... Κι όμως, κάθε μέρα είναι όλοι εκεί...

Για να μην κλείσω απαισιόδοξα, εκεί στην πλατεία συχνάζουν και οι οποίες καλές πιθανότητες του μέλλοντος – ένα μεγάλο μέρος από τα νιάτα της πόλης. Αρκεί να μη συνηθίσουν το χάλι που βλέπουν μπροστά τους, να μη συμβι-

βαστούν μαζί του και να θελήσουν μια ριζική ανακαίνιση της πλατείας, που θα σέβεται την αρχική υψηλή αισθητική της και θα την αποδίδει στους πραγματικούς της ιδιοκτήτες – στους κατοίκους της πόλης δηλαδή και όχι στους παντοειδείς καταπατητές, όπως γίνεται σήμερα.

Δύσκολο... Όποιος απαιτεί μια όμορφη πλατεία, απαιτεί ταυτόχρονα μια όμορφη πόλη και μια ανθρώπινη ζωή. Το είπαμε στην αρχή: οι πλατείες των πόλεων δεν είναι παρά η απεικόνιση της ψυχής των κατοίκων τους. Θα πρέπει λοιπόν πρώτα η ψυχή μας να πάψει να είναι διεστραμμένη, συμβιβασμένη και κακομοιρασμένη, για να πάρει και η πλατεία Αριστοτέλους την όψη που της πρέπει...

Έγραψε ο Γιάνος - Τρίτη, Απρίλιος 04, 2006

Σχόλια:

At 6:06 μμ, OldSkipper

Το έχει πει ο Σαββόπουλος πριν χρόνια: το περιβάλλον του ανθρώπου και η ψυχή του είναι συγκοινωνούντα δοχεία.

Οι αλλαγές γίνονται δυστυχώς τόσο σταδιακά, που δεν τις παίρνουμε πρέφα. Η κάθε ασχήμια από μόνη της είναι μικρή («έλα μωρέ, άσε και το μηχανάκι να πάει στην δουλειά του»). Το σύνολο όμως είναι αποκρουστικό και μας δηλητηριάζει την ψυχή.

Είναι τα μικρά πράγματα τελικά που μετράνε. Είμαι απαισιόδοξος – θεωρώ το παιχνίδι χαμένο. Ένα μηχανάκι και έναν κερδοσκόπο τους σταματάς, 500 μηχανάκια και 500 κερδοσκόπους όχι.

At 1:19 πμ, Mirandolina

Εικαστικών σχόλιον αθώου: τρίχρονος γιος φίλου, αντικρίζει πρώτη φορά τον Αριστοτέλη-άγαλμα και αναφωνεί όλο χαρά: «γιαγιά, γιαγιά!».

At 6:01 μμ, rodia

Κάτι που δεν είδα (αλλά έτσι γρήγορα που περνάω μπορεί και να μη πρόσεξα) είναι ΠΟΙΟΣ «αρχιτέκτονας» υπογράφει την πρόταση. Αυτός θέλει το ΠΡΩΤΟ και ΚΥΡΙΟ κράξιμο!!! Σύν την απομόνωση από τους πολίτες. Υπάρχουν δυστυχώς «επαγγελματίες» που σκύβουν στην εξουσία για λίγα (μάλλον πολλά εδώ που τα λέμε...) φράγκα και υποσχέσεις για δουλειές του ΔΗΜΟΣΙΟΥ. αλλά... ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΙΚΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ???... (έλα μου ντε)

At 10:35 μμ, mamani

Εγώ φοβάμαι αυτά που έρχονται. Αυτά που ο δήμαρχος μας, ο αμούστακος, (όπως τον λέει η Krotkaya) θέλει να της κάνει της πλατείας και ελπίζω πως η Εφορία Νεοτέρων Μνημείων θα ντραπεί να συνυπογράψει. Άλλο να κάνεις τα στραβά μάτια κι άλλο να συναινείς.

Blog: απόψεις για την εικόνα της Αρχιτεκτονικής

26.4.06

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Το κτίριο αυτό ευρίσκεται στον δρόμο που οδηγεί στην Παλαιά Επίδαυρο και θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τους επισκέπτες του Αρχαίου Θεάτρου. Στα θέματα αισθητικής πιστεύω ότι ο καθένας έχει δικαίωμα να έχει την γνώμη του και το κτίριο αυτό σχεδιάστηκε, κατασκευάστηκε και χρηματοδοτήθηκε από κάποιους ανθρώπους που αποφάσισαν να στοιχηματίσουν την φήμη και τα χρήματά τους σε αυτή την κατασκευή. Αλλά, εγώ το θεωρώ απαίσιο. Θα πει κανείς κράτα την γνώμη σου για τον εαυτό σου. Σωστό, αλλά το θεωρώ εξαιρετικά κακόγουστο.

POSTED BY CGP AT 4/26/2006

12.4.06

ΘΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Πήγα στο NOTOS GALLERY στην οδό Σοφοκλέους όχι για ψώνια αλλά για να φάω κάτι στα γρήγορα και κυρίως για την θέα προς την Ακρόπολη.

Πράγματι η συμπαθητικά μινιμαλιστική καφετέρια έχει μία υπέροχη ανεμπόδιστη θέα προς την Ακρόπολη.

Εκείνο που δεν περιμένει να δει κανείς, αριστερά και δεξιά από το αρχαίο μνημείο, είναι ένας καπνοσυλλέκτης circa 1970 και μία μικροκομματική ζεύξη circa 1995 (?). Στις φωτογραφίες βλέπετε από δεξιά την μικροκομματική ζεύξη με λίγο μνημείο Φιλοπάππου, Παρθενώνας και μετά

δίπλα πάνω: Martin Zeller, Zimmerstrasse Berlin, 2001 (λεπτομέρεια), art athina 2003
δίπλα κάτω: Marc Chagall, Βροκί, 1911. Βιώματα της παιδικής ηλικίας και των χρόνων της εφηβείας του ζωγράφου, στην επαρχιακή ρώσικη κωμόπολη Βίτεμπακ

αριστερά ο καπνοσυλλέκτης. Στην τελευταία φωτογραφία έχω μία πανοραμική απεικόνιση για να έχετε μία πλήρη εικόνα.

Δεν είναι μόνο ο Μοροζίνης που ανατίνε τον Παρθενώνα, είναι και πολλοί άλλοι σύγχρονοι Μοροζίνηδες που καταστρέφουν την θέα προς το μνημείο. Πολλές φορές χωρίς να το γνωρίζουν. Δεν νομίζω ότι είναι κακοπροαίρετοι. Απλά κανείς δεν μιλάει, η δεν ασχολείται

Γιατί να συμβαίνει αυτό;

Τι κάνει Ο Δήμος Αθηναίων, ΤΟ ΥΠΕΧΩΔΕ, ο ΕΟΤ, Το Υπουργείο Τουρισμού; Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Είναι όλοι τράφιμοι του Φάρου των Τυφλών; Η εγώ είμαι γραφικός...γιατί και αυτό παίζει σαν σενάριο!!!!!!!!!!!!

Συζητάνε για «ανατίναξη» πολυκατοικιών για να δημιουργηθούν χώροι πρασίνου. Πριν κάνουμε αυτό, δεν είναι περισσότερο απλό να βελτιώσουμε το skyline (οπτικός ορίζοντας;) της ταλαιπωρημένης Αθήνας; Υπάρχουν περιοχές που αναβαθμίζονται και κακά τα ψέματα αν δεν πουλήσουμε την Αρχαία Ελλάδα όμορφα πακεταρισμένη, ας μη περιμένουμε τουρισμό. Η εποχή ROOMS ROOMS RETSINA SIRTAKI SUVLAKI, Τελείωσε. Για να έρθει ο τουρίστας θέλει υπηρεσίες, θεματικό τουρισμό, κάτι το διαφορετικό.

Ας συγκρίνουμε την Αθήνα με την Κωνσταντινούπολη και ας μην αναρωτιόμαστε, Μα τι βρίσκουν εκεί; Από αγώνες Φόρμουλα 1, Ιστορία 3.500 ετών (μην αρχίσουμε τώρα το ότι όλα είναι δικά μας), μέχρι καλκάνι ψητό μέσα σε καλούπι από αλάτι.

Αχ τα είπα και ξελάφρωσα!!!!!!!!!!!!

POSTED BY CGP

Tuesday, November 29, 2005

Το κίτρινο σπίτι

Τα παλιά σπίτια, τα εγκαταλειμμένα, με παραθυρόφυλλα που κρέμονται, με πόρτες που χάσκουν, μου κινούσαν

πάντα το ενδιαφέρον. Υπάρχει ένα τέτοιο σπίτι –το αγαπημένο μου– στη Θεσσαλονίκη, στην έξοδο προς την εθνική οδό. Παλιό νεοκλασικό βαμμένο με ώχρα. Στέκεται χρόνια εκεί σκεπασμένο με σκόνη, σμπαρالياσμένο από το χρόνο. Με περίτεχνα μπαλκόνια, σοβαρές πόρτες, μετώπες, κορνίζες, παράθυρα που καταστρέφονται αργά αργά. Έχει το χαρακτήρα κάθε πράγματος που είναι κατασκευασμένο με καλά υλικά.

Πάντα το κοιτάζω περνώντας. Δεν είναι τόσο η αρχιτεκτονική, ούτε τα ψηλοτάβανα δωμάτια, ούτε καν τα πατώματα με τα ρετρό πλακάκια και τα φαρδιά ξύλινα πατώματα που υποψιάζομαι ότι θα έβρισκα εκεί μέσα και μου κινούν το ενδιαφέρον. Είναι η ατμόσφαιρα ενός σπιτιού που υπήρξε σπίτι και όχι κουτί, που έζησε την ακμή και την παρακμή των ανθρώπων, των ζώων και των αντικειμένων που το κατοίκησαν κατά καιρούς κι ύστερα άρχισε κι εκείνο να γερνάει. Είναι η σοφία του, το γεγονός ότι μέσα του κάποιοι έφτιαξαν τις αναμνήσεις τους ή έζησαν τα δράματά τους κι ύστερα ο κύκλος έκλεισε. Έχει μια θλίψη αλλά είναι νομοτέλεια. Και στην περίπτωση των παλιών κτιρίων έχει και πολύ μυστήριο.

posted by kyrallina: 3:43 PM

Wednesday, 14. December 2005, 15:11:22

«Άσπρα κόκκινα κίτρινα μπλε, βρε σπιτάκια στο Αιγαίο δεν μ' αρέσετε καλέ...»

Η είδηση, αν μη τι άλλο, έχει ενδιαφέρον:

«Όχι άλλο άσπρο» στην αρχιτεκτονική των Κυκλάδων είπε το ΚΑΣ

Ι Σύμφωνα με την δική μου αισθητική, ο συνδυασμός λευκού-μπλε, ήταν κάτι περισσότερο από ικανοποιητικός, και στην αρχή τσίνεσα (έτσι γράφεται αυτό;) λιγάκι.

Αλλά, από την άλλη, ξέρω γω; μπορεί να είναι λίγο κουντικό ως λογική να επιβάλλεις στον άλλον πως να βάψει το σπίτι του...

Εν ολίγοις, σοβαρό λόγο για να αρθεί η εντολή χρωματισμού στα νησιά, δεν διάβασα στο άρθρο...

Εσείς τι λέτε;

Σημειώνω μία τελευταία σκέψη: Αυτοί που θα αλλάξουν τα χρώματα πρώτοι, θα είναι οι καταστηματαρχες που θα θέλουν να διαφέρουν τα μαγαζιά τους στο νησί. Σε μέρη όπως η Νάουσα της Πάρου (που είναι κατά 80% μαγαζιά) η χρωματική αλλοίωση, δεν θα έρθει από την ανάγκη των κατοίκων να γυρίσουν στην «πολυχρωμία που για αιώνες κυριαρχούσε» αλλά ξεκάθαρα για λόγους μάρκετινγκ...

posted by arkoudos

Θέατρο σκιών

της Βασιλικής Παναγιωτοπούλου, αρχιτέκτονας

Όπως διαλέγουμε τους συγγραφείς που αισθανόμαστε να μας αγγίζουν πιο πολύ, έτσι μου φαίνεται πως διαλέγουμε να αγαπήσουμε τόπους, χώρους, πόλεις, κτίρια. Πρόκειται ίσως για ένα κριτήριο κρυφής ανταπόκρισης, η δυνατότητα ενός εσωτερικού διαλόγου. Μου φαίνεται πως όλο αυτό είναι νόμιμο.

Επειδή όπως λέει ο Novalis «δεν ζούμε πια στην εποχή όπου κυριαρχούσαν καθολικά αποδεκτές μορφές», ίσως θα ήταν ενδιαφέρον να ακολουθήσουμε την προτροπή του Sriinosa για το σχολιασμό των κειμένων, που δεν θέτει πια το ερώτημα: «τούτο το γραπτό μιλάει σωστά;», αλλά μονάχα: «τι ακριβώς λέει!».

Πρόκειται για ένα παιχνίδι, ένα θέατρο σκιών, στο οποίο καλούμαστε να παίξουμε όλοι, να αλλάξουμε θέσεις και στάσεις, ρόλους και φωνές, ένα πανηγύρι ζωντανίας και ενεργητικότητας, γιατί αλήθεια τι έχουμε να χάσουμε περισσότερο απ' ότι διακυβεύεται χρόνια τώρα. Έτσι η ερώτηση: «τι μου λέει αυτό το κτίριο;», «τι μου λέει αυτή η πόλη;», είναι απολύτως παραδεκτή κατ' αναλογία. Και ακόμα πιο πέρα: «τι ακριβώς μου λένε οι μη-αρχιτέκτονες;».

Η αστική κρίση που παρατηρείται στο σύνολο του πλανήτη είναι δίχως άλλο κρίση των κοινωνικών σχέσεων, που

σε συνδυασμό με το περιβάλλον προκαλεί όλο και μεγαλύτερη αδυναμία στα άτομα να διαχειριστούν την ίδια τους τη ζωή, «να παράγουν νόημα στην καθημερινότητά τους».

Ο ανθρωπολόγος Μ. Augé, υποστηρίζει πως ο «νέος κόσμος» της πόλης μας επιτρέπει να διαγνώσουμε εμπειρικά, την υπερβολική μορφή που παίρνουν σήμερα, οι χαρακτηριστικές για τη νεωτερικότητα, διαδικασίες αφαίρεσης, εξορθολογισμού και εξατομίκευσης των σχέσεων. Η πόλη έτσι, παραμένει το κατ' εξοχήν πεδίο όπου ο συμβολικός κοινωνικός δεσμός τίθεται σε δοκιμασία. Αντιμετωπίζουμε τεράστια δυσκολία να δημιουργήσουμε «τόπους», χώρους δηλαδή, όπου τα άτομα μπορούν να αναγνωρίσουν την ταυτότητά τους, τη σχέση που τα ενώνει μεταξύ τους, να προσδιορίσουμε εντέλει τι συνιστά κοινωνικό δεσμό.

Βρισκόμαστε αφενός μπροστά στο αίτημα διαχείρισης κοινωνικών και ατομικών ταυτοτήτων, δηλαδή ετερότητας, μέσα σε ένα δεδομένο πλαίσιο κοινωνικών σχέσεων, και αφετέρου στο ερώτημα του τρόπου πρόσληψης και διαχείρισης από τα άτομα (σαν υποκείμενα δράσης) του χώρου και του χρόνου, δύο βασικών κατηγοριών που προσδιορίζουν την ανθρώπινη εμπειρία. Από τη μια οφείλουμε να κατανοήσουμε, ότι αποτελεί θεμέλιο κοινότητας, αλλά και διαφοράς των ποικίλων συλλογικοτήτων που συμβιούν στις σύγχρονες πόλεις και από την άλλη την εξάρχουσα σημασία, που εμπεριέχει ο «νέος κόσμος», που δεν είναι άλλος από το μεμονωμένο άτομο.

Πώς κατοικείται δηλαδή η πόλη από τα υποκείμενα; Ένα μεθοδολογικό εργαλείο, που χρησιμοποιούν οι κοινωνικοί ανθρωπολόγοι σήμερα, είναι οι «αφηγήσεις ζωής» που δίνει το λόγο στα άτομα, και τους επιτρέπει να ανασυγκροτήσουν το ιδιαίτερο βίωμα της αστικής τους καθημερινότητας: μπορούν έτσι να διερευνήσουν βαθύτερα τις κοινωνικές σχέσεις.

Αφηγήσεις λοιπόν όχι μιας αποσπασματικής καθημερινότητας, αλλά σε μια χρονικότητα που νοηματοδοτείται ως συνεκτική «ατομική διαδρομή», ταυτόχρονα ως μνήμη και ως προοπτική ζωής.

Αφηγήσεις για την πόλη

Λιλί Ζωγράφου: Του μεσοπολέμου τα χρόνια ήταν παρά πολύ σκληρά, ήταν παρά πολύ αυταρχικά, ήταν παρά πολύ απάνθρωπα, αν το θέλετε.

Γιώργος Χρονάς: Σε ποια περιοχή της Αθήνας μένατε τότε όταν ήρθατε;

.....
Λ.Ζ. – Α, έμεινα σε μια τρώγλη στην Πλάκα.

μέση: Otto Dix, Ανοιξιάτικο βράδυ, 1922. Ο ρεαλιστής Otto Dix άρπαζε την πραγματικότητα χωρίς συμβιβασμούς, μ' ένα ευδιάκριτο στοιχείο ωμότητας. Εδώ περιπαίζει το μικροαστικό ευδουλιακό «ανοιξιάτικο βράδυ» και παρουσιάζει ένα πανόραμα μακάβριας και παγκόσμιας παρακμής
κάτω: Martine Aballéa, Nouveaux Comforts, 2002 (λεπτομέρεια), art athina 2003

δίπλα: Η ματιά του Άρη Κωνσταντινίδη πάνω στους προσφυγικούς συνοικισμούς της Αθήνας

Γ.Χ. – Πώς ήταν η Αθήνα τότε; Και σεις πώς ήσασταν τότε μαζί με την Αθήνα; Γιατί λένε όλοι ότι ήτανε ωραία η Αθήνα τότε.
Λ.Ζ. – Ήτανε. Ήτανε πανέμορφη, ήτανε οικεία. Δεν ήτανε αυτό το σημερινό που μπορεί να περπατάς με τις ώρες στους δρόμους και να μην βρεις έναν άνθρωπο να τον χαιρετήσεις.
Γ.Χ. – Σας τρομάζει αυτό;
Λ.Ζ. – Πάρα πολύ τρομακτικά. Ποτέ δεν αισθάνομαι μόνη στο σπίτι που ζω, τόσο μόνη όσο αισθάνομαι στους δρόμους. Στους δρόμους αισθάνομαι ότι είμαι ένα παράταιρο γεγονός, ένα παράταιρο κύτταρο που κυκλοφορεί έτσι.

EPT – 1989
Εκπομπή «Χάρτινη Εξέδρα»
στο Πρώτο Πρόγραμμα

«Εκείνο το πρωί αποφάσισα να κυβερνήσω τις κινήσεις μου. Θα πήγαινα με τη θέλησή μου στην πόλη που με τραβούσε κάθε μέρα από το στρώμα. Μέχρι τότε την έβλεπα να κλείνεται σε

ένα «κεκλι», ξημεροβραδιαζόμουν στις περιοχές της, μα πάντα ένοιωθα πως, όπου βρισκόμουν εγώ, έλειπε εκείνη...

...Ήταν αυτό που ήταν: η Αθήνα, κι όποιος την πληροίαζε έπρεπε να το δεχτεί, όπως θα δεχόταν την αμετάλλακτη υφή της πέτρας. Επίτηδες μάλιστα παραμελούσε να προβάλει ή να μιλήσει για τα θέληγτρα της. Τα μνημεία της, ο ήλιος της ήταν πάντα στη θέση τους, μπορούσαν να τ' αποθαιμάσουν όσοι το 'χαν ανάγκη κι ύστερα να αποχωρήσουν. Δεν χρειαζόταν πια τα επιφωνήματα των περιηγητών της παλιάς της ακμής κι από την άλλη την είχαν κουράσει εξίσου όλες εκείνες οι συστάσεις –κάθε επισκέπτης και δήμαρχος– ν' αλλάξει τη σύγχρονη όψη της για να μην προσβάλλει το αγκυρό της το όνομα. Όσο για τους κατοίκους της, τους επέβαλλε να τη χρησιμοποιούν όπως τις διαβάσεις. Τη διέσχιζαν γρήγορα, πηγαίνοντας στις δουλειές τους κι επιστρέφοντας στα σπίτια, σάμπως μέσα από σήραγγες με τοιχώματα από αδιαφανή αέρα. Κανένας δεν κοιτούσε δίπλα, πίσω του ή πάνω από το μπόι του, μόνο μπροστά, προς τα εκεί που βιαζόταν να φτάσει. Τέτοιοι ήταν ο κώδικας της κυκλοφορίας.

Να όμως που υπάρχει και η περίπτωση ο κάτοικος μιας πόλης να ζητήσει να γίνει και ένοικος ενός κόσμου. Προσπαθεί τότε να σταματήσει το αδιάκοπο πήγαιν' έλα και να μείνει στο σημείο απ' όπου όλα τον διώχνουν, σταθερός, ενώ γύρω του φωνές σφυριχτές τον συμβουλεύουν να ξανασκεφτεί τη φυγή, ή τουλάχιστον τα πλεονεκτήματα της ευκίνητης ζωής...

...Πρώτη φορά θα πορευόμουν συνειδητά προς την πόλη. Ένωσα περιέργα που δεν θα με μετέφεραν εκεί οι συνήθειές μου. Τι θα συναντούσα; Τα πιο πολλά θα ήταν μάλλον τα ίδια που έρχονταν καταπάνω μου τις προηγούμενες μέρες. Όμως τώρα θα βόδιζα ολόγισια προς τη μεριά τους και κάτι μου 'λεγε πως την κίνησή μου θα τη χαιρετούσαν κρυφά κάποιοι συμπολίτες μέσα στο πλήθος και κάποια κτίσματα και δρόμοι αλυσοδεμένοι στη ρουτίνα.

Πλούσια θεάματα δεν θ' αντίκριζα κι οι δρόμοι απ' όπου θα πέραγα θα στένευαν ακόμη περισσότερο για να με κάνουν να προχωρήσουν γρηγορότερα. Όμως γι' αυτό δεν είχα ξεκινήσει την αντίρροπη πορεία; Απέναντι στο κλεινόν και αντίζον άστυ θα δοκίμαζα τα λίγα μου εφόδια: μια θέληση εποικισμού και κάποιες γνώσεις παλιές σχετικά με τις οφθαλμαπάτες.

«Αθήνα, Χειροποίητη πόλη»
B. Καραποστόλης, 1990

Δύο εκ πρώτης όψεως αντιθετικές «αφηγήσεις» της πόλης.
Η πρώτη, της Λιλή Ζωγράφου, μας μεταφέρει μια οικεία εικόνα της πόλης που έχει χαθεί οριστικά, έναν «τόπο» ζωής που όμως σήμερα είναι πια τόσο άξενος.
Η δεύτερη αφήγηση, του Βασίλη Καραποστόλη, είναι μια βαθιά ανθρώπινη «ματιά», που ανασύρει από την ταπεινότητα την πόλη.
Η Λιλή Ζωγράφου αποστρέφει ουσιαστικά το βλέμμα της από την πόλη, ορθώνει τείχη αδιαπέραστα ανάμεσα τους... κλεισμένη στο σπίτι της στους τέσσερις τοίχους, εκεί μόνο βρίσκει –φαντασιώνει– την ιδεατή ελευθερία της.
Αντίθετα, ο Καραποστόλης, μας δείχνει πώς μπορεί κανείς να βλέπει ταυτόχρονα μια «άλλη» Αθήνα, αρκεί να νιώθει ακόμη το ίδιο του το βλέμμα, ένα βλέμμα φορτωμένο μνήμες και τρυφερότητα, ένα βλέμμα βαθύ διεισδυτικό, όταν πέφτει πάνω στις γωνιές, τα κτίρια τους δρόμους, τις ξεχωριστές ιστορίες, της πόλης... Η Αθήνα του, γίνεται κοντινή,

συνενώνεται με τους «διαβάτες» της, ακουμπάει στα κτίρια της, κατοικείται από την αύρα των ανθρώπων και των κτισμάτων της, μεταμορφώνει βλέμμα και ψυχή όταν ξεπεράσουν την ακλύ της αδιάφορης πλήξης και ακουμπήσουν ψηλαφητά, με περιέργεια, κτίρια, δρόμους γωνιές, ως την παραμικρή τους λεπτομέρεια.

Γιατί, η Ζωγράφου κλείνει τα μάτια, και αντίθετα ο Καραποστόλης διεισδύει στην παραμικρή λεπτομέρεια; Η Ζωγράφου μιλάει εν θερμώ, ζωντανά στο ραδιόφωνο, ο χρόνος είναι βιαστικός, το βλέμμα της περνάει πολύ γρήγορα από το σήμερα είναι κεντραρισμένο σε ένα ασφαλές παρελθόν. Αντίθετα ο Καραποστόλης «γράφει» το βλέμμα του και έτσι ζωγραφίζει την πόλη μέσα από μια στοχαστική ματιά.

Είναι ακριβώς η καταγραφή της «υπερμοντερνικότητας» όπως την ορίζει ο Μ. Αυγέ: Από τη μια η Ζωγράφου υποθάπει τον ατομικισμό: «...ποτέ δεν αισθάνομαι μόνη στο σπίτι που ζω...». Με το: «...Στους δρόμους αισθάνομαι ότι είμαι ένα παράταιρο γεγονός...» λειτουργεί αφαιρετικά στο επίπεδο των συλλογικών παραστάσεων.

Αντίθετα ο Καραποστόλης δημιουργεί έναν «τόπο» αυτοαναγνώρισης, και διερευνά τη σχέση του μαζί του.

Είναι η διαφορετική κίνηση τους στο χώρο και στο χρόνο. Είναι η βίωση του χρόνου που συμπυκνώνει τη διαφορά, που οργανώνει την «άλλη» εικόνα.

Οι ταχείς ρυθμοί του σύγχρονου κέντρου αποδιοργανώνουν την ιστορική συνέκεια που θέλει να έχει, η Λιλή Ζωγράφου, με την πόλη της. Αντίθετα, μια χαλάρωση του ρυθμού βίωσης της Αθήνας, «μια μοναχική απόπειρα διαφυγής μέσω του βλέμματός», μια σωματική εμπλοκή στο πλήθος της, στους λαβύρινθους των δρόμων της κατορθώνει να διαρθρώσει με μοναδικό τρόπο, το χώρο, τις σχέσεις, τις εικόνες της πόλης σ' ένα «όλον». Τότε ο χώρος αναβλύζει μια «διάζουσα ποιότητα», αυτήν ακριβώς που επικαλείται ο Aldo Rossi.

Είναι ο ρυθμός των βηματισμών που όπως στον πλάνητα του Benjamin, προτείνει μια άλλη στιγμή σε μια άλλη πόλη, παιγνιώδη και μαγική, που δημιουργείται από τις διαδρομές του.

Προβληματισμοί εν θερμώ

Οι προηγούμενες αφηγήσεις έγιναν γύρω στα 1990. Έχουν άραγε αλλάξει πολλά πράγματα από τότε; Η τεχνολογία έχει διπλάσια ανοίξει κι άλλα κανάλια επικοινωνίας που η αξιοποίησή τους είναι πρόκληση.

Τι λένε λοιπόν η Θεοδώρου, ο Τέλλογλου, οι Bloggers σήμερα.

Φυσιολογικοί άνθρωποι, απλά και κατανοητά μας μιλούν μέσα από το συναίσθημά τους, που το προσεγγίζουν δεμειών και το παρελθόν, όχι σαν στείρα εικόνα, μα αντίθετα σαν ζήση.

Νοσταλγεί η Θεοδώρου τη Σόλωνος, το χώρο του Πανεπιστήμιου και της Φοιτητικής λέσχης. Αντίθετα τα Ανάκτορα, η πλατεία Συντάγματος, το ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία της φαίνονται ψυχρά «όσο κι αν στολίζονται και καλλωπίζονται». Δεν είναι τα κτίρια που την επηρεάζουν τόσο σαν ιστός, αλλά αυτή η παρελθούσα ζήση, με τα άρωματα και τη ζωντανία της, που έχουν χαθεί ανεπιστρεπτή.

Μιλάει ο Τέλλογλου για το κτίριο της Εθνικής, ένα κουτί σαν άδεια τβουλάπα, το βράδυ.

Τα κτίρια δεν είναι αυτοσκοπός, φτιάχνονται για να καλύψουν τη χρεία (Άρη πόσο βροντοφώναζες γι αυτό...). Όμως τώρα όλα άλλαξαν και η χρεία δεν είναι πια των ανθρώπων, αλλά των εταιρειών και των εμπορικών σημάτων που αυτές προβάλλουν.

Εξακολουθούμε, παρότι χρησιμοποιούμε την τεχνολογία και κολυμπάμε, στα πελάγη του καταναλωτισμού, να αναζητούμε την ζεστή και σίγουρη αγκαλιά του παρελθόντος. Πρόκειται για μια σχιζοφρένεια, που δεν είναι δυνατόν να θεραπεύσουμε, και που μας κυνηγάει όλους μηδενός εξαιρουμένου.

Οι νέοι που «μετακινούνται» στο διαδίκτυο, συγκροτούν ένα σώμα, στον ιστό της δυνητικής μα και ταυτόχρονα της πραγματικής πόλης. Γεμάτοι προβληματισμούς, με πλούσιο λεξιλόγιο εικόνων, πολυταξιδεμένοι, αγαπούν την πόλη, τον τόπο. Διψούν για τη συγκρότηση του συλλογικού μύθου, για οράματα ουσίας.

Με την καθαρή ματιά τους, γράφουν, αναζητούν, φωνάζουν. Περιπατητές του διαδικτύου συγκροτούν την ταυτότητα του σύγχρονου πλάνητα, που αναζητά διακαώς την ομορφιά πλάι του, γύρω του, όχι σαν στείρο καταναλωτικό αυτοσκοπό, αλλά σαν στοιχείο αυτοπροσδιορισμού και αυτοαναγνώρισης, σαν σημείο αναφοράς, έκτασης, ονείρου, συλλογικότητας.

Γιατί όσο πιο πυκνοδομημένος γίνεται ο ιστός μέσα στον οποίον κινούμαστε, όσο ο φυσικός ορίζοντας απομακρύνεται σαν κάτι μακρινό και πολλές φορές ανύπαρκτο, τόσο καλείται το κάθε κτίριο, ο κάθε δημόσιος χώρος, να τον αναπαραστήσουν. Να αποκτήσει εκείνες τις μαγικές μυθοποιητικές διαστάσεις της φύσης.

Να γιατί η ματιά των «μη-αρχιτεκτόνων» θα είναι πάντοτε η κυρίαρχη πρόκληση για τους αρχιτέκτονες. Γιατί μπορεί ο αρχιτέκτονας-δημιουργός να παραδίνεται εξ ολοκλήρου στο έργο του, και να φαντάζεται πως κατέχει ένα είδος ανώτερου βαθμού κατανόησης, συγκρότησης και εκπομπής νοημάτων, και να αναμένει ως εκ τούτου και τον χρήστη που θα τον δοξάσει. Όμως αυτός ο τελευταίος δεν έχει καμμία σχέση με τον υπαρκτό, ελεύθερο και σε περιβάλλον ετερότητας παραλήπτη του έργου.

Το να αναγνωρίσουμε αυτή την ετερότητά του, είναι σαν να εγκαταλείψουμε την εγωκεντρική αυταπάτη μας. Όπως λέει ο Barthes: έργο της κριτικής είναι «όχι να αποκρυπτογραφήσει το νόημα του έργου που μελετάει, αλλά να ανασυστήσει τους κανόνες και τους καταναγκασμούς της επεξεργασίας αυτού του νοήματος».

Ας σταθούμε σ' αυτή την τελευταία διατύπωση: «στον καταναγκασμό της επεξεργασίας του νοήματος στο κτίριο», αυτήν την υποχρεωτική βλάβη του σε φορέα νοημάτων και την απομάκρυνσή του από την πραγματική σχέση με τους παραλήπτες του.

Ας ανοίξουμε αυτά και μάτια. Ίσως να μην υπάρχει πια καιρός για δικαιολογίες. Ίσως τώρα πια ότι μικρό και να κάνουμε να βρίσκει αποδέκτη, να πιάνει τόπο. Ίσως σ' αυτό το θέατρο σκιών που παίζεται, κάτι διαφορετικό μπορεί να καμωθεί.

Υ.Γ. At 03/06/2006, viky said...
Enee, ίσως να βρήκαμε κάποια δικαιολογία για να κάνουμε κάτι...

Συζήτηση

με τον δημοσιογράφο Τάσο Τέλλογλου

μέση: Νέο κτίριο Εθνικής Τράπεζας (αρχ. Μ. Botta [σύμβουλος], Ε. Σακελλαρίδου, Μ. Παπανικολάου, Μ. Παλλάνη)
κάτω αριστερά: Κατοικία στο Μετς (αρχ. Α. Κωνσταντινίδης)
κάτω δεξιά: Πεζοδρόμηση Διονυσίου Αεροπαγίτου (ΠΛΕΙΑΣ – αρχ. Δ. Διαμαντάπουλος, Ο. Βιγγιάτουλος, Κ. Γκιουλέκα)

Άννα Μελανίτου: Μας ενδιαφέρει η σχέση της κοινής γνώμης με την αρχιτεκτονική και το κλειδί σε αυτή τη σχέση βρίσκεται στην καθημερινότητα του χρήστη.

Οι ερωτήσεις που τίθενται αποσκοπούν στη διερεύνηση αυτής της σχέσης όπως την αναλαμβάνεται ο ίδιος ο χρήστης. Π.χ. Πώς βιώνεται το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας επί των οδών Αιόλου και Ευριπίδου;

Τάσος Τέλλογλου: Το κτίριο του Mario Botta στην πλατεία Κοτζιά μου αρέσει αν και η Εθνική δεν είναι βέβαιο ότι γνωρίζει για ποιόν ακριβώς σκοπό το έχει κτίσει, προσωπικά έχω πάει σε μία παρουσίαση βιβλίου και ένα ελληνοτουρκικό συνέδριο αλλά πριν και μετά τις συναντήσεις το κτίριο μοιάζει αποκλειστικά άδειο σαν ένα «ντουλάπι», μοίρα των συνεδριακών κέντρων ανά τον κόσμο.

Α.Μ. Υπάρχουν χώροι οικείοι και χώροι ανοικτοί στην πόλη, χώροι που απολαμβάνετε να βρίσκεστε και να ζείτε;

Τ.Τ. Η Αθήνα δεν είναι μία πόλη με ενδιαφέρουσες αρχιτεκτονικές συνέχειες. Έχει ενδιαφέροντα σημεία (το κτίριο του Gropius της Αμερικανικής πρεσβείας, τα κτίρια της Αθηνάς, την Πλάκα, τη Διονυσίου Αεροπαγίτου (μία μικρή συνέχεια), τα κτίρια της Νεάπολης, το μέγαρο Σταθάτου, η κατασκευή του Κωνσταντινίδη στο Μετς) και κάποιους δημόσιους χώρους που αξίζουν το όνομά τους, είναι δηλαδή χώροι για όλους (πεζόδρομος Διονυσίου Αεροπαγίτου, πλατεία Κολωνακίου, πλατεία Μοναστηρακίου, πλατεία Μητροπόλεως, πεζόδρομος Ερμού, περίπατος παλαιού Φαλήρου).

Α.Μ. Τι είναι σημαντικό για την καθημερινότητα σας στην πόλη;

Τ.Τ. Η σημαντικότερη λειτουργία της πόλης είναι η «διαπερατότητα» της, η δυνατότητα να βρίσκεσαι γρήγορα από ένα σημείο της σε άλλα, από έναν «πολιτισμό» σε άλλον, από μία οικονομική δραστηριότητα σε άλλη, από μία γειτονιά σε άλλη. Αυτή η λειτουργία είναι που κάνει να διαφέρει μια μητρόπολη από μία άλλη πόλη. Η μεγαλύτερες αλλαγές που πρέπει να γίνουν στην πόλη είναι η αύξηση των μέσων σταθερής τροχιάς και ο καθορισμός χρήσεων γης.

Α.Μ. Διαπιστώνετε ότι οι σύγχρονοι Έλληνες διακατέχονται από το άγχος της μεγάλης κατοικίας που οδηγεί σε διάφορες αυθαιρεσίες, όπως π.χ. κλείσιμο ημιυπαίθριων χώρων κλπ.; Ποια η γνώμη σας;

Τ.Τ. Η μεγάλη (υπερμεγέθης) κατοικία ειδικά στην Ελλάδα έχει σχέση με την ψυχολογία του Έλληνα να μεταφέρει ένα μέρος της χρήσης του δημόσιου χώρου (συναντήσεις με άλλους κλπ.) στο σπίτι του επειδή μισεί τον άσχημο δημόσιο χώρο που τον περιβάλλει. Από την άλλη την ασχήμια αυτή την έχει προκαλέσει ο ίδιος με την υπερβολική εμπορευματοποίηση της τελευταίας σπιθαμής γης. Το διαμέρισμά του είναι η «πόλη του», όση πόλη δηλαδή μπόρεσε να αγοράσει.

Συζήτηση

με την ποιήτρια Βικτώρια Θεοδώρου

Άννα Μελανίτου: Μας ενδιαφέρει η σχέση της κοινής γνώμης με την αρχιτεκτονική. Τι σημαίνει αρχιτεκτονική για σας;

Βικτώρια Θεοδώρου: Αρχιτεκτονική για μένα είναι μια από τις καλές τέχνες που εφαρμόζεται στα κτίρια, οικοδομές, ναούς, γέφυρες, που συνδυάζει το ωφέλιμο με το ωραίο.

Α.Μ. Υπάρχει χώρος οικείος σε σας και χώρος ανοικτοί που μπορείτε να τον προσδιορίσετε;

Β.Θ. Χώρος οικείος (αν κατάλαβα καλά την ερώτησή σας) υπάρχει ευτυχώς για την οικογένειά μας. Είναι το σπίτι που κτίσαμε από το 1958 σε οικόπεδο της Φιλοθέης δυτικά από το λόφο της εκκλησίας Αγία Φιλοθέη και σύμφωνα με το σχέδιο του αρχιτέκτονα Σ. Κόκου και του συντρόφου μου Χαριδημού Σπανουδάκη που το προσάρμοσε στις ανάγκες μας. Δεν καταλαβαίνω ακριβώς τον όρο «ανοίκιος», που αναφέρεται. Στο σπίτι ή στο περιβάλλον του (κήπος, αυλή..).

πάνω: Παλιά πόλη των Χανίων
μέση: Οδός Σόλωνος
κάτω: Η κατοικία της Β. Θεοδώρου στη Φιλοθέη (αρχ. Σ. Κόκος)

Α.Μ. Εκτός από τους χώρους όπου ευχάριστα ζείτε, υπάρχει χώρος που να σας δημιουργεί αρνητικά αισθήματα; Ποια η αίσθηση περπατώντας στην πόλη ή σ' ένα δρόμο ή σε μια στοά;

Β.Θ. Η αίσθηση περπατώντας στην πόλη ή σ' ένα δρόμο εξαρτάται από την περιοχή. Αν π.χ. περπατώ στην κηπούπολη Φιλοθέη, που έτυχε να ζω, η αίσθηση είναι ικανοποιητική ευχάριστη (ανακουφιστική) παρά τα τρωτά... Μπορείς να αναπνεύσεις, να ξεκουραστεί το μάτι σου στην ρυμοτομία, στα σπίτια χτισμένα μέσα σε κήπους, ιδίως τα παλαιότερα, στο σχεδιασμό δρόμων και των πάρκων.

Αν όμως περπατώ στην πόλη με κυριεύει αγωνία και φόβος από τα δίκυκλα προπαντός τ' αυτοκίνητα τρώει, λεωφορεία ελάχιστα μου επιτρέπουν να χαρώ την ομορφιά κάποιων κτιρίων και πάρκων που την κοσμούν. Άλλη είναι η αίσθηση όταν περπατώ στα Χανιά, την πόλη που γεννήθηκα, όπου μεταπολεμικά δεν έπεσε τόσο χρήμα από τον τουρισμό και τις αρχαιότητες, όπως π.χ. το Ηράκλειο. Έτσι η πόλη διατηρεί την ομορφιά της στο

κέντρο, στο λιμάνι και σε πολλά σπίτια του περασμένου αιώνα. Αλλά επειδή αναφέρεστε σε στοά θυμάμαι με θλίψη το γκρέμισμα της στοάς μπροστά στην Τριμάρτυρη – μητρόπολη των Χανίων στην οδό Χάληδων και απέναντι από το σπίτι που γεννήθηκα.

Για μένα που περπατώ σπανίως στην πόλη η αίσθηση σήμερα δεν είναι πια ευχάριστη. Εν τούτοις η νοσταλγία που μου προκαλούν κάποιοι δρόμοι, η Σόλωνος, ο χώρος του Πανεπιστημίου και της Φοιτητικής λέσχης, του πνευματικού κέντρου, με τραβάει πολύ. Τα Ανάκτορα, η πλατεία Συντάγματος, το Ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία – βάση των Ξένων, μου είναι ψυχρά όσο κι αν στολίζονται και καλλωπίζονται.

Α.Μ. Τι σημαίνει η αρχιτεκτονική για την καθημερινότητα του χρήστη;

Β.Θ. Η αρχιτεκτονική συμβάλλει θετικά, με την αισθητική, στην καθημερινότητα των κατοίκων. Το καλό γούστο ενός κτιρίου, η αρμονία και η φιλοκαλία που εκφράζεται με απλότητα, ανακουφίζει και εμπνέει.

Α.Μ. Γιατί υπάρχει το άγχος του μεγέθους της κατοικίας;

Β.Θ. Από καιρό αναρωτιέμαι κι εγώ μαζί σας. Γιατί οι άνθρωποι «τρώνε» τη γη, το φως και τον ουρανό χτίζοντας τόσα μεγάλα σπίτια; Πού είναι το «φιλοκαλούμεν μετ' ευτελείας» των αρχαίων προγόνων; Τους αρέσει, τους καθιστούν υπερήφανους τα πολλά και μεγάλα δωμάτια, τα χτιστά μαλκακόνια χωρίς εκείνα τα ωραία λεπτά κάγκελα των πολυκατοικιών του περασμένου αιώνα; Ακόμα και στα λίγα προάστια στις κηπουπόλεις που απόμειναν. «Αφού έβαλα μπροστά να χτίσω ως χτίσω όσο μπορώ παραπάνω για ν' αξιοποιήσω τη γη μου...» σκέφτονται. Ποιο το αποτέλεσμα όμως; Μήπως οι αρχιτέκτονες θα μπορούσαν να συμβάλλουν σ' αυτό θετικά σαν ιδεολογία της καλαισθησίας και όχι μόνο

Α.Μ. Περπατώντας στη Σταδίου ποιο κτίριο σας αρέσει;

Β.Θ. Μου αρέσει η παλιά Βουλή στην οδό Σταδίου, όπου μετά την απελευθέρωση (1945) εγκαταστάθηκε το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Α.Μ. Σε ποια παραλία θα πηγαίνατε για μπάνιο και γιατί;

Β.Θ. Μου αρέσει το μπάνιο στην παραλία Καλύβια Αττικής κοντά στο εξοχικό μας και στην θαυμάσια ακρογιαλιά της Νέας Χώρας στα Χανιά. Ελπίζω κι εφέτος να πάω εκεί. Γιατί οι παραλίες αυτές είναι καθαρές, όμορφες και ελεύθερες ακόμα από τους εισπράκτορες, τους καταπατητές και τους ξενοδόχους που αγνοούν τους νόμους και το Σύνταγμα, ότι δηλαδή «30 μέτρα από το μέγιστο χείμαυρο κύμα η παραλία είναι για όλους και απαγορεύεται η περιφραγή της».

Η ζωή στην πόλη όπως τη βλέπουν τα παιδιά

Αναζητώντας τη γνώμη των παιδιών για την αρχιτεκτονική και την πόλη απευθυνθήκαμε στον αρχιτέκτονα Παύλο Χαρμπάνη, που απασχολείται στο Εργαστήρι Δραματοποίησης για παιδιά του Κέντρου Γένεθλον. Εκεί τα παιδιά ακολουθώντας τη μέθοδο του αυτοσχεδίου θεάτρου, γράφουν ένα θεατρικό έργο ή μάλλον μια θεατρική σκηνή και την παίζουν μπροστά σε θεατές, που είναι οι εκπαιδευτικοί – συνοδοί. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά διαμορφώνουν άποψη και παίρνουν θέση για τα ζητήματα της καθημερινότητας, ενώ βιώνουν την αλληλεξάρτηση των πραγμάτων μέσα από τις θεατρικές τεχνικές.

Μερικές χαρακτηριστικές φράσεις των παιδιών, που είπαν ή έγραψαν κατά την διάρκεια του προγράμματος είναι οι εξής: «Πρέπει οι άνθρωποι να καταλάβουν κάποτε ότι χωρίς τα δέντρα και το πράσινο, δεν μπορούν να ζήσουν». «Αυτό τον ανοιχτό χώρο που υπάρχει στην πόλη μας, εμείς θέλουμε να τον κάνουμε πάρκο, με παιδικές χαρές και γήπεδα. Να έχουν χώρο να παίζουν τα παιδιά». «Και οι μεγάλοι... Ξέρεις τι σημαίνει να βγαίνεις στο μπαλκόνι σου και να βλέπεις πράσινο και όχι τσιμέντο και καμινάδες! Θα είναι πιο ήρεμοι!». «Να χτίσουμε και νοσοκομεία, ορφανοτροφεία και παιδωτοπους για μεγάλους και για μικρούς». «Φοβάμαι ότι αυτό θα μείνει όνειρο. Οι εργολάβοι θα λαδώσουν τον Δήμο κι αυτός θα τους τα δώσει όλα». «Ο Δήμαρχος; Άσ' τον αυτόν. Με εκατό χιλιαρικάκια, τους αφήνει ήσυχους». «Δεν θα τους αφήσουμε να το κάνουν. Θα μαζευτούμε όλοι μαζί και θα τους δείρουμε. Θα τους διώξουμε από την πόλη».

Αρχιτεκτονική και ο ρόλος του αρχιτέκτονα

της Άννας Μελανίτου, αρχιτέκτονας, μηχ. συγκοινωνιολόγου, πολεοδόμου-χωροτάκτη

Μικρό σχόλιο για τις γνώμες των μη-αρχιτεκτόνων

Όταν ξεκινήσαμε να επεξεργαζόμαστε το περιεχόμενο αυτού του τεύχους, μια πρόκληση για μας, αναζητήσαμε τη σχέση της κοινής γνώμης με το αντικείμενο της δουλειάς μας, την αρχιτεκτονική και κατ' επέκταση με εμάς τους ίδιους. Θεωρήθηκε πολύ χρήσιμο να γνωρίζουμε πόσο ο κόσμος αναγνωρίζει ένα ρόλο για την αρχιτεκτονική στην καθημερινότητά του και τι ρόλο αναθέτει στους αρχιτέκτονες.

Πρότεινα λοιπόν τη διοργάνωση μιας ημερίδας του Συλλόγου προς την κοινωνία με αντικείμενο το παραπάνω θέμα ώστε να υπάρξει διαδραστικό αποτέλεσμα σε αυτή τη σχέση: αρχιτεκτόνων και κοινωνίας, αφενός, δηλαδή να επικοινωνήσουμε με τον χρήστη των υπηρεσιών μας και να προβάλλουμε το έργο του κλάδου μας, αφετέρου δε να προκύψει πρωτότυπο υλικό που μετά από επεξεργασία θα δημοσιευόταν.

Κρίθηκε ότι δεν υπήρχε χρόνος για το εγχείρημα και παρά τη χρησιμότητα του δεν είχαμε ούτε την οικονομική δυνατότητα προς τούτο.

Έτσι προκρίθηκε η μέθοδος των μικρών συνεντεύξεων, με συγκεκριμένες και απλές κατά το δυνατόν ερωτήσεις, για να διερευνήσουμε τις μύχιες σκέψεις του κόσμου.

Όμως και αυτό δεν κατέστη τόσο εύκολο για να έχουμε αντιπροσωπευτικό δείγμα και αξιόλογα αποτελέσματα από τις απαντήσεις και καταφύγαμε στο σύγχρονο τρόπο επικοινωνίας και διαλόγου μέσω διαδικτύου για συγκεκριμένες κατηγορίες (νέοι ή λιγότερο νέοι αλλά ικανοί χρήστες του μέσου) που σχολιάζουν ανάλαφρα, για πλάκα πολλές φορές ότι είναι γραμμένο, βασισμένοι στην ανωνυμία και την «ανευθυνότητα» που έχει η συγκεκριμένη ρήση τους.

Τα αποτελέσματα υπήρξαν πενιχρά.

Η αλήθεια είναι ότι το γεγονός δεν με εξέπληξε και τόσο. Και η εμπειρία μου αυτό μου έλεγε, ότι δηλαδή ο ρόλος μας δεν είναι αποδεκτός από το σύνολο της κοινωνίας. Πολλοί δεν μπορούν να κατανοήσουν τι διαφορετικό μπορεί να προσφέρει ο αρχιτέκτονας στη διαδικασία παραγωγής του δομημένου χώρου από οποιονδήποτε άλλον εμπλέκεται σ' αυτήν (λοιποί μηχανικοί, εργολάβοι, κατασκευαστές, επιχειρηματίες κλπ).

Το αποτέλεσμα δεν δικαιώνει το ρόλο μας ως αρχιτεκτόνων αφού δεν προέκυψε ο έντονος σεβασμός στον αρχιτέκτονα και το προϊόν που παράγει, ίσως γιατί στα μάτια του κόσμου ο αρχιτέκτονας δεν είναι ο άρχων της οικοδομής, ούτε ο ειδήμων που προσπαθεί να αποδώσει το καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα στεγάζοντας τις λειτουργικές ανάγκες των χρηστών και την αρμονία στο περιβάλλον.

Όλοι γνωρίζουμε την κοινωνία μέσα στην οποία ζούμε, άλλωστε είμαστε μέρος αυτής και το ότι η αρχιτεκτονική αναζήτηση υπήρξε προνόμιο λίγων και μάλιστα όχι της Πολιτείας. Μιας Πολιτείας που επιτρέπει να αρχιτεκτονούν και μη-αρχιτέκτονες και στην οποία ελάχιστα δημόσια έργα γίνονται με αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Τέλος, η ελλιπής εκπαίδευση της κοινωνίας για την ανάγκη της αρχιτεκτονικής μαζί με όλα αυτά που προαναφέρθηκαν, θα λέγαμε ότι συνέβαλε στην εδραίωση αυτής της κατάστασης.

Οι απαντήσεις που πήραμε μάλλον ήταν απογοητευτικές για τον ρόλο μας.

Τα παιδιά, το μέλλον μας, απαντούν χωρίς ελπίδα πολλές

κάτω: Αεροφωτογραφία των Αμπελοκήπων

πάνω δεξιά: Παλιά πόλη των Χανίων
μέση αριστερά: Τμήμα διαδρομής στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού
μέση δεξιά: Πλάκα, Αθήνα

φορές «φοβάμαι ότι αυτό θα μείνει όνειρο. Οι εργολάβοι θα λαδώσουν το Δήμο και αυτοί θα τους τα δώσει όλα. Ο Δήμαρχος; Άσ' τον αυτόν. Με εκατό χιλιάδικα, τους αφήνει ήσυχους», ή με αγωνιστική διάθεση «Δεν θα τους αφήσουμε να το κάνουν. Θα μαζευτούμε όλοι μαζί και θα τους δείρουμε. Θα τους διώξουμε από την πόλη», πάντως στο σύνολο δεν έδειχναν ικανοποιημένα για το περιβάλλον μέσα στο οποίο κινούνται. Κανένα δεν αναζήτησε τον αρχιτέκτονα για να βελτιώσει τις συνθήκες του. Δεν πίστευαν ότι έχει ρόλο ο αρχιτέκτονας ή δεν πίστευαν ότι μπορούσε; Γεγονός είναι πάντως, πως τα παιδιά ξέρουν από το σχολείο ότι όταν κάποιος αρρωσταίνει πηγαίνει στο γιατρό, δεν μαθαίνουν όμως πως για να έχουμε καλύτερους χώρους πρέπει αυτοί να παράγονται από αρχιτέκτονες. Γνωρίζουν όμως σε κάθε περίπτωση τον τρόπο παραγωγής του δομημένου χώρου στον τόπο μας και τον κατακρίνουν με τον τρόπο τους.

Μόνο η κα Θεοδώρου, ποιήτρια και προχωρημένης ηλικίας, έδωσε έναν ορισμό περί αρχιτεκτονικής, βασισμένο στο ιδεατό, τον τρόπο επιλογής της ζωής της και αναφέρ-

θηκε στη συναισθηματική αντιμετώπιση του χώρου, μια παράμετρο προ πολλού παραμελημένη από το κοινωνικό σύνολο.

Γενικά η αρχιτεκτονική ταυτίζεται περισσότερο με την πόλη και τις λειτουργίες της παρά με τους αρχιτέκτονες που την ασκούν, ευτυχώς από μία άποψη γιατί το αποτέλεσμα σε γενικές γραμμές δεν ικανοποιεί.

Στα blog η συζήτηση ήταν «καλαρή» με απόψεις πολλές φορές δήθεν «ειδημόνων» και κατακρηστικές για τους αρχιτέκτονες αλλά και με αναφορές σε συγκεκριμένα κτίρια.

Πάντως, συμπέρασμα για το τι επιθυμεί η κοινωνία από τους αρχιτέκτονες, δεν προέκυψε. Μάλλον δε τους χρειάζεται. Κάλλιστα τους αντικαθιστά!!! χωρίς κόστος(!)

Επειδή είμαστε μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες η λέξη Αρχιτεκτονική έχει ιδιαίτερη αξία και πρόσφατα μπήκε στο ελληνικό καθημερινό λεξιλόγιο, ήρθε η ώρα να αποκτήσει περιεχόμενο. Άλλωστε η Ευρωπαϊκή Ένωση συζητά ευρέως τη διασφάλιση του ρόλου του αρχιτέκτονα, διότι είναι προς το δημόσιο συμφέρον.

Ας προσπαθήσουμε λοιπόν να διαλληχθούμε με την κοινωνία και ας καθορίσουμε τον ρόλο που θέλουμε να έχουμε σε αυτή, στο νέο τοπίο που δημιουργείται.

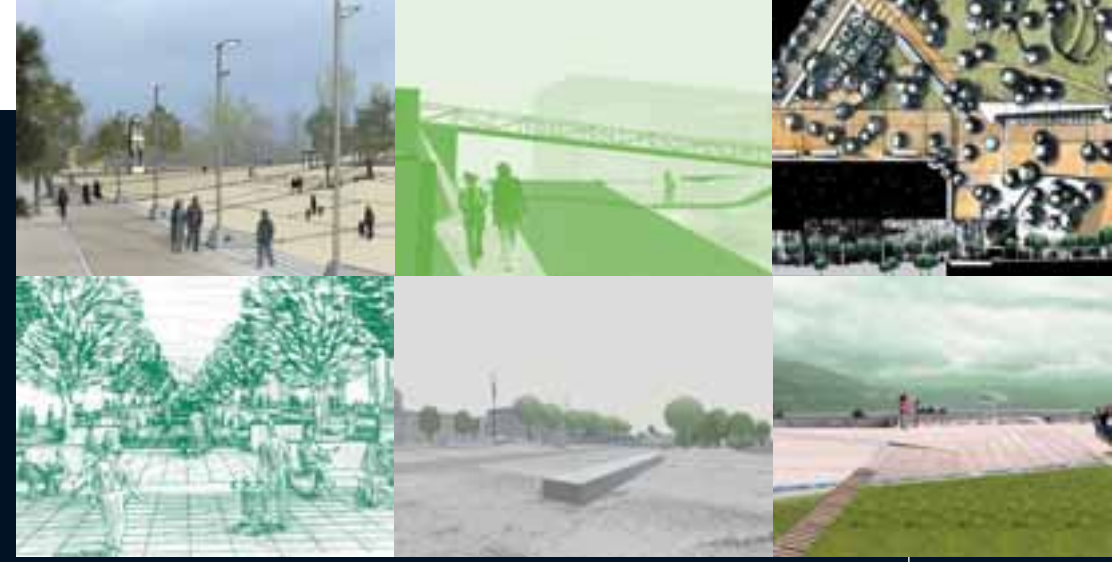

Το παρόν τεύχος είχε αυτό τον στόχο: την πρόκληση του ενδιαφέροντος ημών των ιδίων για τον ρόλο μας, τη συσπείρωση των συναδέλφων για την επίλυση των καθημερινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε αλλά και των προκλήσεων που προκύπτουν από το παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, τον τρόπο παραγωγής του δομημένου χώρου απρόσωπα από μεγάλες εταιρείες, ώστε να συντονίσουμε δυνάμεις, ενέργειες, δράσεις και στόχους.

Σημείωση

Ι. Π.χ. με αφορμή την συζήτηση για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, ακούσαμε σχολιαστές δημοσιογράφους να αναφέρουν την «νέα αρχιτεκτονική της Ευρώπης μετά την τελευταία διεύρυνση.

διαγωνισμός

Ενοποίηση και ανάπτυξη
των κοινοχρήστων χώρων
του κέντρου της πόλης των Ιωαννίνων

Βασική επιδίωξη της πρότασης είναι η δημιουργία ενός νέου ενιαίου κεντρικού δημόσιου ελεύθερου χώρου που θα αποτελέσει την καρδιά της δημόσιας ζωής των Ιωαννίνων.

Η θέση, η μορφή και το μέγεθος αυτού του χώρου είναι τέτοια ώστε να εξασφαλίζονται:

- Η συνέχεια και η διεύρυνση του δημόσιου μετώπου κατά μήκος της λεωφόρου Δωδώνης.
- Η λειτουργική σύνδεση και ανάδειξη των χώρων που σχετίζονται με την ιστορία και τα σύμβολα της πόλης.
- Η δημιουργία ενός ενιαίου και συνεχούς φυσικού χώρου, ταυτόχρονα με την ανάδειξη της τοπογραφίας της περιοχής.
- Η υλοποίηση μίας ομαλής πορείας καθόδου προς την παραλίμνια ζώνη, νότια του κάστρου.

Η νέα κεντρική πλατεία αποτελεί στην ουσία ανασύσταση της παλιάς πλατείας στο Ρολόι. Μέσω αυτής δημιουργείται ένας κεντρικός δημόσιος χώρος που αναφέρεται σ' ολόκληρη την πόλη.

Το αστικό τμήμα της πλατείας καθορίζεται από τη μορφή του φυσικού ανάγλυφου. Το γενικό σχήμα είναι αυτό μίας «βεντάλιας» που ανοίγει για να δεχθεί και να παρασύρει τον περα-

στικό έως τα όριά της. Η καμπυλότητα του αναγλύφου παρέχει το κέντρο των χαράξεων. Ακτίνες των κυκλικών τομέων συναντούν την καμπύλη και τη μετασχηματίζουν. Το όριο αποκτά ένα ρυθμό κλειστού-ανοικτού, έτσι ώστε η πλατεία να χάνεται μέσα στο πράσινο, στην κατεύθυνση συγκεκριμένων οπτικών φυγών. Επί της λεωφόρου Δωδώνης η νέα πλατεία μαζί με την πλατεία Πύρρου διευρύνουν το δημόσιο μέτωπο και του προσδίδουν συνέχεια.

Λίγο πιο δίπλα, ένας από τους κυκλικούς τομείς μετασχηματίζεται σε μία δυναμική φυγή προς τα Λιθαρίτσια. Σε νοηματικό επίπεδο, η σύνδεση αυτή ανάγεται σε αναβίωση της σχέσης με την ιστορία και τη γεωγραφία του τόπου. Λειτουργικά αποδίδει πάλι στο κέντρο έναν καταπράσινο δημόσιο χώρο 20 στρεμμάτων, με εξαιρετική θέα προς την πόλη, το κάστρο, τη λίμνη και το όρος Μιτσικέλι. Ο χώρος αυτός φιλοξενεί και το Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων, έργο του αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη. Σήμερα, βρίσκεται πρακτικά απομονωμένος από την πόλη και τη ζωή της, καθώς το μέτωπο προς τη «δημοσιά» έχει κτιστεί, χωρίς να αφήνει ικανοποιητικές λειτουργικές ή οπτικές φυγές.

Μελετητές:

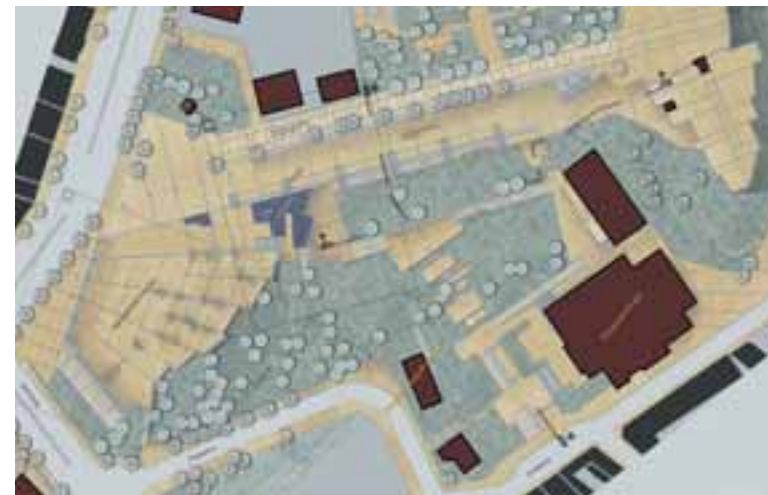
Φερενίκη Βαταβάλη, Κατερίνα Γληνού, Μπάμπης Λουϊζίδης, Γιώργος Πατρίκιος, Άννα Σάπικα, αρχιτέκτονες

Συνεργάτης:

Στέλλα Τσάμη, σπουδάστρια αρχιτεκτονικής

Στο νοτιοανατολικό όριο του νέου ενιαίου δημόσιου χώρου αναπτύσσεται το πρανές και το φυσικό πράσινο. Ο φυσικός χώρος, σε αλληλεξάρτηση και αλληλοεπιρροή με τον αστικό, λειτουργεί ως οργανική παράμετρος της σύνθεσης και των χαράξεων και συμβάλει στη δημιουργία συνθηκών κλιματικής άνεσης σε μία ευρύτερη ζώνη στο κέντρο της πόλης. Μέσα από το φυσικό πράσινο επιλέγεται να βρεθεί και η κάθοδος προς το Πνευματικό Κέντρο και ταυτόχρονα προς την κάτω πλευρά της πόλης και την παραλίμνια ζώνη. Η σημερινή εικόνα του αρχαιολογικού χώρου πλάι στα Λιθαρίτσια, με τα ταμπάνια και τους αναλημματικούς τοίχους, καθόρισε τη διαμόρφωση της πορείας καθόδου. Η σύνδεση με τον περιβάλλοντα χώρο του Πνευματικού Κέντρου και τα ιστορικά οθωμανικά κτίρια, σε συνδυασμό με την προοπτική ανέγερσης του Νέου Δημαρχείου στη θέση αυτή, είναι δυνατόν να δημιουργήσει μία νέα κεντρικότητα που θα παίξει και το ρόλο μετάβασης από την περιοχή του κέντρου προς την παραλίμνια ζώνη.

Ως προς την παραλίμνια ζώνη, η πρότασή μας, πέρα από τον ίδιο το σχεδιασμό, προβλέπει τη εξυγιάνσή της και τον εφοδιασμό της με νέες χρήσεις, που θα αποκαταστήσουν την ελκυστικότητά της.

Η πρόταση σε πολεοδομικό επίπεδο ολοκληρώνεται με τον προγραμματισμό συμπληρωματικών δικτύων πεζοδρόμων στο εμπορικό κέντρο και στα «Ταμπάκια», με τις αναγκαίες παρεμβάσεις για την αναδιευθέτηση των κυκλοφοριακών ροών, καθώς και με τα εναλλακτικά σενάρια ως προς την κάλυψη των αναγκών στάθμευσης.

Η ενοποίηση και ανάπλαση των κοινόχρηστων χώρων του κέντρου των Ιωαννίνων προσεγγίζεται με τον ανασχεδιασμό τους στο πλαίσιο ενός ενιαίου πάρκου με πολιτισμικό και ιστορικό χαρακτήρα.

Στόχοι του ανασχεδιασμού είναι:

– Η διασφάλιση του ενιαίου χαρακτήρα του πάρκου ως χώρου «ανάγνωσης» της ιστορίας των Ιωαννίνων (σημαντικό τμήμα της οποίας εμπεριέχεται στη στρωματογραφία του),

– η ισχυροποίηση της λειτουργίας του χώρου ως περιβαλλοντικής ενότητας αστικού και φυτικού πρασίνου.

Βασικές αρχές της ενοποίησης και ανάπλασης είναι:

– Η ανάδειξη των στοιχείων και του λανθάνοντος δυναμικού των επιμέρους ενότητων ως ενοποιητικών στοιχείων ενός νέου στρώματος που προκύπτει «εκ των ένδον» και όχι ως επίθεση ενός εξωραϊστικού «καλύμματος» στο σύνολο του χώρου,

– η έμφαση στην προσβασιμότητα και στη, μέσω της κίνησης, επικοινωνία με το χώρο, και

– η έμφαση στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό του συνόλου του χώρου και τον βιοκλιματικό σχεδιασμό των στοιχείων του.

Στο πλαίσιο των στόχων και των αρχών που διατυπώθηκαν παραπάνω οι κατευθύνσεις της ενοποίησης του χώρου είναι οι εξής:

α) Σχεδιασμός ή ανασχεδιασμός των προσβάσεων και των εισόδων στο πάρκο των Λιθαριτίων, καθώς και των συνδέσεων με την ευρύτερη περιοχή.

β) Σχεδιασμός ενός δικτύου κίνησης-στάσης των πεζών και περιορισμός του χώρου κυκλοφορίας των αυτοκινήτων.

γ) Φύτευση και διαμόρφωση του εδάφους ως ενοποιητικά και παράλληλα βιοκλιματικά στοιχεία του χώρου.

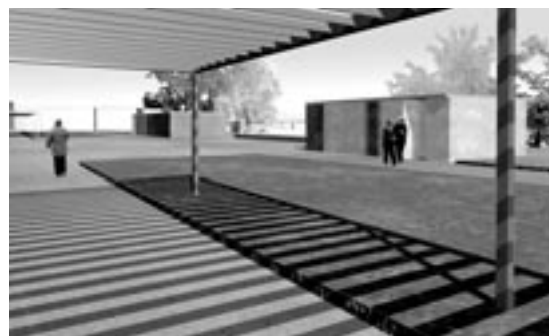

Μελετητές:

Πολυξένη Κοσμάκη, Δημήτρης Λουκόπουλος,
Σωτήρης Κουβόπουλος, Αγγελική Παππά, Αμαλία Δόνου
αρχιτέκτονες

Συνεργάτης:

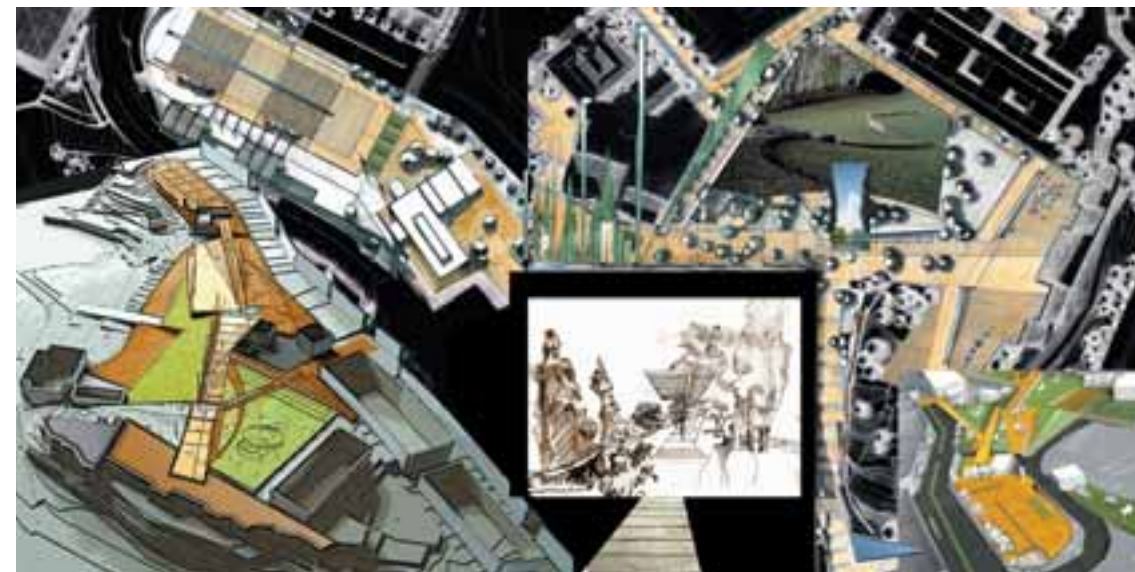
Χ. Μαμάκη, γεωπόνος

Οι καθημερινές τελέσεις, οι δράσεις που εκφράζουν την κατοίκηση του δημόσιου χώρου επικαιροποιώντας κάθε φορά δυνατότητες εγγεγραμμένες στον σχεδιασμό του, αυτές είναι που επιβεβαιώνουν την ταυτότητα της πόλης. Με μια τέτοια γνώμη προσεγγίσαμε το πρόβλημα της «ενοποίησης και ανάπλασης των κοινόχρηστων χώρων του κέντρου της πόλης». Μια τέτοια προοπτική για μας πάνω απ' όλα κρίνεται στη μορφοποίηση ενός δικτύου χώρων στους οποίους θα τελείται η ταυτότητα μιας πόλης σταυροδρόμι. Μιας πόλης σταυροδρόμι και στο χώρο και στο χρόνο.

Ενοποίηση δεν μπορεί να σημαίνει συγκεντρωτισμός. Η μεγάλη δύναμη της δημόσιας ζωής στην πόλη των Ιωαννίνων βρίσκεται στο ότι είναι πολυκεντρική. Το ζητούμενο πρέπει, επομένως, να είναι η ενοποίηση να προκύψει με την άρθρωση σε ένα σύνολο περιοχών με διαφορετικό χαρακτήρα.

Επιδίωξή μας είναι να διατηρήσουμε εκείνες τις εντοπισμένες χρήσεις του δημόσιου χώρου που έχουν ταυτιστεί με την ίδια την πρόσληψη της πόλης από τους κατοίκους της.

Μελετητές:

Άννα Κανέλη, Σταύρος Σταυρίδης,
Ελένη Τσιγαρίδα, αρχιτέκτονες

Συνεργάτες:

Sorin Istudor, Ειρήνη Λασιθιωτάκη
αρχιτέκτονες

Η συμβολική και όχι μόνο οργανική ενότητα της πρότασής μας στηρίζεται στη σύζευξη περιοχών με διαφορετική συμβολική αξία για την πόλη. Η νομαρχία, το δικαστικό μέγαρο, το πολιτιστικό κέντρο, το αρχαιολογικό πάρκο με τα διατηρητέα κτίρια, το τείχος στα Λιθαρίσια, το μουσείο και η μητρόπολη αποτελούν συμβολικά κέντρα που η άρθρωσή τους σε ένα συνεχές μέσω του υπαίθριου χώρου τα καθιστά μέρη ενός κειμένου που αφηγείται την ιστορία της πόλης.

Οι αρθρώσεις των περιοχών μεταξύ τους αναδεικνύονται με στοιχεία, όπως είναι η αλλαγή του επιπέδου, η ανάδειξη της διαφορετικής υφής των υλικών επίστρωσης, αλλά και με τον τονισμό των αξόνων μέσω των οποίων οι χαράξεις της μιας περιοχής διαπερνούν στην άλλη. Οι επιφάνειες υπαίθριου χώρου που δημιουργούνται έτσι, προσαρμόζονται στο ανάγλυφο της πόλης μεταφέροντας την αίσθηση μιας ενιαίας χωρικής οντότητας που κάθετα πάνω στους αστικούς λόφους αλλάζοντας διαδοχικά κατεύθυνση μέχρι να ταυτιστεί με το μαλακόνι της πόλης, τα Λιθαρίσια.

1) Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ

Στη ζώνη του ευρύτερου περιβάλλοντος περιλαμβάνεται ένας σημαντικός αριθμός δημόσιων χώρων και κτιρίων που αποτελούν υφιστάμενους ή εν δυνάμει πόλους της κοινωνικής δραστηριότητας των Ιωαννίνων.

Για τη σύνδεση των περιοχών αυτών και των κτιρίων με την περιοχική μελέτη προτείνουμε τη δημιουργία ενός περιφερειακού δακτυλίου του κέντρου που οριοθετεί μια περιοχική προσαρτία γύρω από το χώρο μελέτης. Στο εσωτερικό του δακτυλίου μπορούν να ασκηθούν μέτρα για την ελεγχόμενη στάθμευση, τον περιορισμό των διαμπερών κινήσεων και κυρίως την ανάπτυξη ενός δικτύου ήπιας κυκλοφορίας και ημιπεζοδρόμων που αναπτύσσεται σε δύο πλέγματα:

- α) Το σχετικό με την πύλη του κάστρου που περιλαμβάνει τη Δωδώνης-Αβέρωφ, σαν σπονδυλική στήλη και τέμνει κάθετα 3 «δακτυλίους» με κέντρο τον πυρήνα του κάστρου.
- β) Το δευτερεύον πλέγμα που περιλαμβάνει άξονες που συνδέουν τους προαναφερθέντες πόλους, δηλαδή τις οδούς Πυρρινέλλα (πλ. Πάρης), Μ. Αγγέλου (Στάδιο), 28ης Οκτωβρίου-Βαλαωρίτου (Άλσος), και Παπαδοπούλου (παλιά αγορά) βόρεια του κέντρου και, Αλεξίου (Ν. Παραλήμνιο), Αγ. Μαρί-

Μελετητής:
Αλέξανδρος Δ. Τριποδάκης, αρχιτέκτων

Συνεργάτες:
Ελένη Νάτσι, αρχιτέκτων
C. Liske, φοιτητής αρχιτεκτονικής

νας (Αγ. Μαρίνα και πλ. Τζαβέλα), Μπιζανίου (σταθμός λεωφορείου και πλ. Τζαβέλα) νότια του κέντρου.

2) Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΣΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΟΠΙΟΥ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣ

Για τον συσχετισμό και την ένταξη υφιστάμενων ιδιαίτερων στοιχείων του χώρου στην πρόταση αλλά και για τη σαφή οργάνωσή της, υιοθετήθηκαν 4 ενόπτες χαράξεις:

- 1) Οι 2 μεγάλοι άξονες με κυρίαρχο την Δωδώνης-Αβέρωφ και δευτερεύοντα τον άξονα Αρχαιολογικού Μουσείου-Πνευματικού Κέντρου.
- 2) Οι κάθετοι διάδρομοι που συνδέουν την πρόταση με τα παρακείμενα σημαντικά κτίρια.
- 3) Η οφιοειδής πορεία που ενοποιεί όλους τους χώρους του ψηλότερου επιπέδου.
- 4) Οι «ακτίνες» που υπογραμμίζουν την σημασία του άξονα της Μετσόβου.

Το σύνολο των χαράξεων που περιγράφηκαν παραπάνω σχετίζεται άμεσα με τους έντεκα συνολικά προτεινόμενους υπαίθριους χώρους (πλατείες, πάρκα κλπ.) της πρότασης.

Η εξέλιξη των ελληνικών πόλεων μετά τον πόλεμο, χαρακτηρίζεται από την, σε οριακό βαθμό, εκμετάλλευση της γης καθώς και από την είσοδο και κυριαρχία του αυτοκινήτου. Δεν είναι τυχαίο ότι σήμερα το σύνολο των ελληνικών πόλεων αναφέρεται στην ανάκτηση του δημόσιου χώρου και στην οργάνωση, έως και απομάκρυνση, της κυκλοφορίας των οχημάτων, κυρίως από τα αστικά κέντρα.

Την εποχή της έντονης ανάπτυξης της ελληνικής πόλης, αποτελούσε θέμα με μειωμένο ενδιαφέρον η οργάνωση του δημόσιου χώρου καθώς και κάθε σκέψη πάνω σε σημαντικές συνιστώσες της πόλης. Αυτή η πρακτική οδήγησε στη σημερινή αδέξια κατάσταση που επανέφερε τις συνιστώσες αυτές στο προσκήνιο, αυτή τη φορά ως πρόβλημα.

Αναγνωρίζοντας ότι το σημαντικότερο θέμα είναι η επικοινωνία των επιμέρους περιοχών και η αβίαστη «είσοδος» της πόλης στο σύνολο του ελεύθερου χώρου, η κεντρική ιδέα της πρότασης στρέφεται γύρω από τη λειτουργία του δημόσιου χώρου του κέντρου της πόλης των Ιωαννίνων, όχι σαν το οριακό εκείνο τμήμα που τη χωρίζει σε αποσπάσματα, αλλά σαν τον χώρο μέσω του οποίου αυτή «συνέχεται».

Στόχος είναι ο επαναπροσδιορισμός της περιοχής ώστε να καταστεί κεντρικός χώρος, στον οποίο θα αναφέρονται και θα αποκλιμακώνονται όλες οι αστικές δράσεις και μέσω του

οποίου θα διαρθρώνεται η ανάπτυξη τους τόσο στο οριζόντιο όσο και στο κατακόρυφο επίπεδο. Πρόκειται δηλαδή, να αναλάβει τη συνέχεια των δράσεων και των κινήσεων στο υψηλό επίπεδο που εντοπίζεται στις δυτικές και βόρειες περιοχές του κέντρου αλλά και την καθ' ύψος συνέχεια των περιοχών αυτών της πόλης με τις χαμηλότερες ανατολικές και νότιες αντίστοιχες και κατ' επέκταση με την παραλήμνιο περιοχή.

Μελετητές:
Νικόλαος Βαλασός, Μιχάλης Κανταρτζής,
Πηνελόπη Κουγιανού, Αγλαΐα Σκούρα
αρχιτέκτονες

Κύριο μέλημα της πρότασης είναι η ενοποίηση του κατακερματισμένου υπαίθριου χώρου. Ως εκ τούτου, η στρατηγική της οργάνωσης συνίσταται στη χρήση τριών διαφορετικών συστημάτων:

α. Τη νέα οπτική για το σύνολο του αστικών υπαίθριων χώρων της περιοχής

Η υπάρχουσα κατάσταση χαρακτηρίζεται από αποσπάσματα δημόσιου χώρου. Για να αρθεί αυτή η συνθήκη, αυτά αντιμετωπίζονται ως ένα ομοιογενές υπόβαθρο με δαπεδόστρωση ενιαίου χαρακτήρα.

β. Το φυσικό στοιχείο

Πρόκειται για τη μετατροπή ενός ανενεργού αστικού κενού, ενός ενδιάμεσου και χωρίς σαφή χαρακτήρα χώρου, σε μια τοπογραφία φυσικών διαμορφώσεων, δηλαδή ένα πάρκο. Σε αυτές τις διαμορφώσεις βασικό ρόλο παίζει το ανάγλυφο. Το έδαφος αποκτά πτυχώσεις, σχηματίζει καμπυλώσεις, διαγράφοντας ένα δυναμικό καμβά.

γ. Το σύστημα κινήσεων και συνδέσεων ανάμεσά τους
Διαμορφώνεται ένας περίπατος από ξύλο, μια ραχοκοκαλιά που ενοποιώντας τοπόσημα πολιτιστικού ενδιαφέροντος διατρέχει το αστικό και το φυσικό τοπίο.

Η πορεία αυτή ξεκινά από την περιοχή του αναψυκτηρίου «Όαση» για να καταλήξει στα Λιθαρίτσια όπου μέσω μιας εξέδρας-κλιμακοστασίου οδηγεί στη βάση του τοίχους και συνδέει και οδηγεί τον περιπατητή στη λίμνη. Στις συρραφές της με την αστική επιδερμίδα παράγει μικρά πλατώματα-κόμβους παραλαβής και διευθέτησης των κινήσεων

Με τη μελέτη αυτή προτείνεται η παραμονή και ενίσχυση των υπάρχουσών χρήσεων στην περιοχή. Η επαναλειτουργία της «Όασης» και του αναψυκτηρίου στο νέο Μουσείο ενισχύουν την αναψυχή, ενώ τον πολιτισμό ενδυναμώνει η κατασκευή του υπαίθριου αμφιθεάτρου-κινηματογράφου στη θέση των τριών πλατωμάτων στάθμευσης που λειτουργούν σήμερα κοντά στο Πνευματικό Κέντρο αλλά και η δημιουργία του νέου δίπολου του Αρχαιολογικού Μουσείου και του νέου Μουσείου Νεότερης Ιστορίας της πόλης των Ιωαννίνων, που προτείνεται να λειτουργήσει στη θέση του προμακώνα, στα Λιθαρίτσια.

Μελετητές:

Μανώλης Βότσης, Φίλιππος Γεροντάκης,
Κική Γρέβια, Πανίτα Καραμανέα, Ιουλία Δρούγα
αρχιτέκτονες

